

DRŽAVNA STATISTIČKA
DIREKCIJA ZA N. R. HRVATSKU
KNJIŽNICA

LJETOPIS

017-1

3

58.

JUGOSLAVENSKE AKADEMIJE

ZNANOSTI I UMJETNOSTI

ZA GODINU 1923.

SVEZAK 38.

U ZAGREBU 1924.

KNJIŽARA JUGOSLAVENSKE AKADEMIJE L. HARTMAN (STJ. KUGLI.)
NADBISKUPSKA TISKARA ZAGREB.

Sadržaj:

	Strana
I. Pokrovitelj	1
Uprava, odbori, članovi	1
II. Izvodi iz razrednih, skupnih i odborskih sjednica . . .	17
III. Glavna skupština	31
IV. Svečana sjednica	36
V. Zaglavni računi	54
Dr. A. Musić, Uspomeni dra Franciska Ivekovića . . .	63
Dr. A. Musić, Ivan Milčetić	77
Dr. M. Murko, Na grobu V. Jagića	107
Dr. R. Horvat, Zakmardijevo sjemenište u Vara- ždinu (g. 1660.—1795.).	110
B. Desnica, Lička buna 1702. god. po dokumentima mletačkog arhiva u Zadru.	123
VI. Knjižnica	130
Prenumeranti na sve publikacije Jugoslavenske akade- mije u god. 1923.	142

Pokrovitelj:

Dr. Ante Bauer,

nadbiskup nadbiskupije zagrebačke, pravi član Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti i t. d.

I.

UPRAVA, ODBORI, ČLANOVI.

UPRAVA.

Predsjednik:

Dr. GAVRO MANOJLOVIĆ.

Potpredsjednik:

MARTIN PILAR.

Predstojnici razredni:

U historičko-filologičkom razredu: Dr. TOMISLAV MARETIĆ. — U filozofičko-juridičkom razredu: Dr. ĐURO ARNOLD. — U matematičko-prirodoslovnom razredu: Dr. DRAGUTIN GORJANOVIĆ. — U umjetničkom razredu: MARTIN PILAR.

Gospodarski tajnik: Dr. VALE VOUK.

Književni tajnik: Dr. ĐURO KÖRBLER.

Knjižničar: Dr. STJEPAN IVŠIĆ. — **Arhivar:** Dr. STJEPAN IVŠIĆ. —

Ravnatelj Strossmayerove galerije slikâ: KLEMENT M. CRNČIĆ.

Poslovođa pisarne: JOSIP SVEBLIČIĆ, učitelj osnovnih škola, dodijeljen Jugoslavenskoj akademiji.

Podvornik: DRAGUTIN FÜRST, stanuje u zgradi akademskoj.

ODBORI.

a) Nadzorni:

Dr. STANKO HONČIĆ. Dr. MILIVOJ MAUROVIĆ. Dr. VLADIMIR VARIČAK.

b) Za izdavanje historičkih i historičko-juridičkih spomenika:

Dr. DANE GRUBER. VJEKOSLAV KLAJIĆ.

Dr. ĐURO KÖRBLER. EMILJE PL. LASZOWSKI.

Dr. MILIVOJ MAUROVIĆ. VLADIMIR MAŽURANIĆ.

Dr. JOSIP ŠILOVIĆ. Dr. FERDO PL. ŠIŠIĆ.

Osim ovih članova izaslanici su juridičkoga fakulteta kr. sveučilišta Srbâ, Hrvatâ i Slovenaca u Zagrebu, kad se radi o

izdavañu dalmatinskih statuta:

Dr. LjUDEVIT PL. ANDRASSY. Dr. MARKO KOSTRENIĆ.

c) Za sabirañe spomenikâ tradicionalne literature:

Dr. ĐURO ARNOLD. Dr. DRAGUTIN BORANIĆ.

Dr. IVAN KASUMOVIĆ. Dr. GAVRO MANOJLOVIĆ.

Dr. TOMISLAV MARETIĆ.

Dr. AUGUST MUSIĆ. Dr. STJEPAN TROPSCH.

d) Za istraživañe hrvatskih ili srpskih narječja:

Dr. DRAGUTIN BORANIĆ. Dr. FRANJO FANCEV.

Dr. STJEPAN IVŠIĆ. Dr. IVAN KASUMOVIĆ.

Dr. TOMISLAV MARETIĆ.

Dr. MILAN REŠETAR.

e) Za Strossmayerovu galeriju slikâ:

Dr. JOSIP BRUNŠMID. K. M. CRNIĆ. BELA CSIKOS.

Dr. GAVRO MANOJLOVIĆ. Dr. MILIVOJ MAUROVIĆ. Dr. AUGUST MUSIĆ.

MARTIN PILAR. Dr. STJEPAN ZIMMERMANN.

f) Za „Hrvatski biografijski rječnik“:

Dr. FRAN FANCEV. Dr. STJEPAN IVŠIĆ. Dr. GUSTAV JANEČEK.
 Dr. IVAN KASUMOVIĆ. VJEKOSLAV KLAJIĆ. Dr. ĐURO KÖRBLER.
 Dr. GAVRO MANOJLOVIĆ. Dr. TOMISLAV MARETIĆ. Dr. MILIVOJ MAUROVIĆ.
 Dr. FERDO PL. ŠIŠIĆ.

g) Za knjižnicu:

PREDSJEDNIK I RAZREDNI PREDSTOJNICI.

**h) Odbor za istraživanje zemlje razreda
matematičko-prirodoslovnoga:**

Dr. ARTUR GAVAZZI. Dr. JOVAN HADŽI. Dr. ANDRIJA MOHOROVIČIĆ.
 FERDINAND SEIDL. Dr. VALE VOJK.

ČLANOVI.

(Redom izbora).

Počasni članovi:

1. NIKOLA TESLA, elektrotehnik u New-Yorku. 1896., 17. XII.
2. Dr. DON FRANO BULIĆ, umir. gimn. ravnatelj, ravnatelj arheologi-
čkoga muzeja u Spletu. 1898., 15. XII.
3. IVAN MEŠTROVIĆ, kipar. 1919., 24. IV.
4. PAVLE JOVANOVIĆ, slikar u Beogradu. 1919., 24. IV.
5. MATEJ HUBAD, glazbenik, ravnatelj „Glazbene Matice“ u Lu-
bljani. 1919., 24. IV.
8. LUBA BABIĆ DALSKI, književnik, veliki župan i. sl. u Gredicama
kod Zaboka, 1919., 24. IV.

U razredu historičko-filologičkom:*a) Redovni:*

1. Dr. TOMISLAV MARETIĆ, umir. sveučilišni profesor u Zagrebu.
(1886., 21. XII.)* 1890., 4. XII. Predstojnik razreda.

*) U zagradi brojevi označuju datume, kad je koji redovni ili izvanredni član postao prije toga članom dopisnikom.

2. Dr. AUGUST MUSIĆ, umir. sveučilišni profesor u Zagrebu. (1892., 7. XII.) 1896., 17. XII.
3. VJEKOSLAV KLAIĆ, umir. sveučilišni profesor u Zagrebu. (1893., 12. XII.) 1896., 17. XII.
4. Dr. GAVRO MANOJLOVIĆ, umir. sveučilišni profesor u Zagrebu. 1908., 18. III. Predsjednik Akademije.
5. Dr. FERDO PL. ŠIŠIĆ, sveučilišni profesor u Zagrebu. (1903., 10. XII.) 1910., 11. III.
6. Dr. DURO KÖRBLER, sveučilišni profesor u Zagrebu. (1908., 18. III.) 1915., 20. V. Književni tajnik Akademije.
7. Dr. IVAN KASUMOVIĆ, zem. nadzornik za srednje škole u Zagrebu. (1910., 11. III.) 1915., 20. V.
8. Dr. MILAN VITEZ REŠETAR, sveučilišni profesor u Zagrebu. (1896., 17. XII.) 1924., 14. VI.

b) Izvanredni :

1. Dr. DANE GRUBER, gimnaz. ravnatelj, sveuč. priv. docent i naslovni izvanr. sveučilišni profesor u Zagrebu. (1901., 12. XII.) 1924., 14. VI.
2. Dr. DRAGETIN BORANIĆ, sveučilišni profesor u Zagrebu. (1907., 14. III.) 1924., 14. VI.

b) Dopisnici :

1. ČEDOMIL MIJATOVIĆ, umir. srpski kr. poslanik u Londonu. 1873., 24. XI.
2. FEODOR I. USPENSKI, ravnatelj ruskoga arheologičkoga instituta u Carigradu. 1890., 4. XII.
3. JOSIP GELCICH, umir. profesor pomorske akademije u Trstu. 1893., 12. XII.
4. MARCEL KUŠAR, gimnazijski profesor u Zadru. 1896., 17. XII.
5. Dr. ERNST MUKA, studijski savjetnik, umir. profesor i gimnazijski konrektor u Budišynu (Bautzen) u Saskoj. 1896., 17. XII.

6. Dr. MATIJA MURKO, sveučilišni profesor u Pragu. 1897., 16. XII.
7. Dr. STANISLAV SMOLKA, umir. sveučilišni profesor u Krakovu. 1898., 15. XII.
8. Dr. IVAN ŠIŠMANOV, sveučilišni profesor u Sofiji. 1898., 15. XII.
9. Dr. JOSIP BRUNŠMID, umir. sveučilišni profesor i ravnatelj zem. arheol. muzeja u Zagrebu. 1899., 14. XII.
10. Dr. LUBOMIR MILETIĆ, sveučilišni profesor u Sofiji. 1900., 13. XII.
11. RUDOLF STROHAL, umir. realno-gimnazijski ravnatelj u Zagrebu. 1901., 12. XII.
12. Dr. ĎURO POLÍVKA, sveučilišni profesor u Pragu. 1903., 10. XII.
13. Dr. VILMOS FRANKÓI, potpredsjednik Mađarske akademije znanosti i upravitelj Mađarskoga historijskog instituta u Rimu. 1907., 14. III.
14. EMILJE PL. LASZOWSKY, savjetnik kr. pokrajinske uprave u Zagrebu. 1907., 14. III.
15. Dr. MILORAD MEDINI, član dalmatinskoga pokrajinskoga odbora u Špljetu. 1907., 14. III.
16. Dr. LUDOVIK PASTOR, sveučilišni profesor i ravnatelj Austrijskoga historijskog instituta u Rimu. 1907., 14. III.
17. VLADOJE DUKAT, zemaljski nadzornik za srednje škole u Zagrebu. 1908., 18. III.
18. Dr. STJEPAN TROPSCH, predstojnik odjela za bogoštovlje i nastavu izv. sl., sveučilišni profesor u Zagrebu. 1908., 18. III.
19. Dr. JOVAN RADONIĆ, sveučilišni profesor u Beogradu. 1910., 11. III.
20. Dr. FRAN. ILEŠIĆ, sveučilišni profesor u Zagrebu. 1911., 6. III.
21. Dr. JOSIP VAJS, licejski katehet u Pragu. 1911., 16. III.
22. PETAR ALEKSEJEVIĆ LAVROV, sveučilišni profesor u Petrogradu. 1911., 16. III.

23. Dr. STJEPAN IVŠIĆ, sveučilišni profesor u Zagrebu. Knižničar i arhivar Akademije. 1920., 25. V.
24. PAVLE POPOVIĆ, sveučilišni profesor u Beogradu. 1921., 25. IV.
25. Dr. TOMO MATIĆ, srednjoškolski ravnatelj u Osijeku. 1921., 25. IV.
26. LUBA STOJANOVIĆ, stalni sekretar srpske kr. akademije u Beogradu. 1922., 6. IV.
27. Dr. ALEKSANDAR BELIĆ, sveučilišni profesor u Beogradu. 1922., 6. IV.
28. ANTOINE MEILLET, profesor u „Collège de France“ u Parizu. 1924., 14. VI.
29. ÉMILE HAUMANT, sveučilišni profesor u Parizu. 1924. 14. VI.

U razredu filozofičko-juridičkom :

a) Redovni :

1. Dr. ĐURO ARNOLD, umir. sveučilišni profesor u Zagrebu. (1899., 14. XII.) 1899., 14. XII. Predstojnik razreda.
2. Dr. ANTUN BAUER, nadbiskup u Zagrebu. (1896., 17. XII.) 1899., 14. XII. Pokrovitelj Akademije.
3. VLADIMIR MAŽURANIĆ, umir. predsjednik kr. banskoga stola u Zagrebu, 1910., 11. III.
4. Dr. MILVOJ MAUROVIĆ, sveučilišni profesor u Zagrebu. (1911., 16. III.) 1915., 20. V.
5. Dr. MARKO KOSTRENIĆ, sveučilišni profesor u Zagrebu. (1920., 25. V.) 1921., 25. IV.
6. Dr. STJEPAN ZIMMERMANN, sveučilišni profesor u Zagrebu. 1921., 25. IV.
7. Dr. ALBERT BAZALA, povjerenik za prosvjetu i vjere i. sl., sveučilišni profesor u Zagrebu. (1910., 11. III.) 1922., 6. IV.

b) Dospisnici :

1. Dr. KAREL KADLEC, sveučilišni profesor u Pragu. 1909., 18. III.
2. Dr. JOSIP ŠILOVIĆ, umir. sveučilišni profesor u Zagrebu. 1911., 16. III.
3. Dr. STJEPAN MATIĆEVIĆ, sveučilišni profesor u Zagrebu. 1924. 14. V.

U razredu matematičko-prirodoslovnom:

a) Redovni:

1. Dr. GUSTAV JANEČEK, umir. sveučilišni profesor u Zagrebu. (1882., 5. XII.) 1887., 7. XII.
2. Dr. MIŠO KIŠPATIĆ, umir. sveučilišni profesor u Zagrebu. (1883., 21. XI.) 1887., 7. XII.
3. Dr. ANDRIJA MOHOROVIĆIĆ, umir. realno-gimnazijski profesor, sveuč. privatni docenat i naslovni izv. sveučilišni profesor u Zagrebu. (1893., 12. XII.) 1898., 15. XII.
4. Dr. VLADIMIR VARIČAK, sveučilišni profesor u Zagrebu. (1903., 10. XII.) 1904., 10. XII.
5. Dr. DRAGUTIN GORJANOVIĆ-KRAMBERGER, umir. sveučilišni profesor i ravnatelj geologijskoga muzeja u Zagrebu. (1891., 22. XII.) 1909., 18. III. Predstojnik razreda.
6. Dr. ARTUR GAVAZZI, sveučilišni profesor u Ljubljani. (1911., 16. III.) 1917., 5. V.
7. Dr. STANKO HONDL, sveučilišni profesor u Zagrebu. (1908., 18. III.) 1923., 19. VI.
8. Dr. VALE VOUK sveučilišni profesor u Zagrebu (1920., 24. V.) 1924., 14. VI. Gospodarski tajnik Akademije.

b) Dopisnici:

1. Dr. FRANJO VEJDOVSKÝ, sveučilišni profesor u Pragu. 1885., 16. XII.
2. JOVAN ŽUJOVIĆ, srp. ministar narodne prosvjete izv. sl. i sveučilišni profesor u Beogradu. 1886., 16. XII.
3. Dr. C. LE PAIGE, sveučilišni profesor u Liègeu. 1891., 7. XII.
4. SIMA LOZANIĆ, sveučilišni profesor u Beogradu. 1894., 12. XII.
5. Dr. DAVID SEGEN, umir. izvanr. sveučilišni profesor u Zagrebu. 1894., 12. XII.
6. Dr. MIHAJLO PETROVIĆ, sveučilišni profesor u Beogradu 1897., 16. XII.
7. Dr. JOVAN CVIJIĆ, sveučilišni profesor i predsjednik srpske kr. akademije u Beogradu. 1903., 10. XII.

8. FERDINAND SEIDL, umir. realni profesor u Novom Mestu 1903., 10. XII.
9. Dr. BOGDAN GAVRILOVIĆ, sveučilišni profesor u Beogradu. 1905., 14. XII.
10. PETAR S. PAVLOVIĆ, gimnazijski profesor i čuvar prirodopisnoga muzeju u Beogradu. 1905., 14. XII.
11. Dr. MILORAD JOVIČIĆ, umir. profesor vojne akademije u Beogradu. 1905., 14. XII.
12. Dr. LUJO ADAMOVIĆ, priv. sveučilišni docenat u Beču. 1907., 14. III.
13. Dr. STJEPAN BOHNIČEK, sveučilišni profesor u Zagrebu. 1907., 14. III.
14. Dr. JAN SOBOTKA, sveučilišni profesor u Pragu. 1919., 26. IV.
15. Dr. JAN DE VRIES, sveučilišni profesor u Utrechtu u Nizozemskoj. 1920., 25. V.
16. Dr. MILUTIN MILANKOVIĆ, sveučilišni profesor u Beogradu. 1920., 25. V.
17. Dr. JOVAN HADŽI, sveučilišni profesor u Ljubljani. 1920., 25. V.
19. Dr. JOSIP PLEMEJ, sveučilišni profesor u Ljubljani. 1923., 19. VI.

U razredu umjetničkom:

a) Redovni:

1. BELA CSIKOS PL. SESSIA, profesor u akademiji za umjetnost i umjetni obrt u Zagrebu. 1919., 24. IV.
2. KLEMENT M. CRNČIĆ, profesor u akademiji za umjetnost i umjetni obrt u Zagrebu. 1919., 24. IV.
3. Dr. DRAGUTIN DOMJANIĆ, kr. sudbeni vijećnik I. razreda u Zagrebu. 1919., 24. IV.
4. MARTIN PILAR, profesor u tehničkoj visokoj školi u Zagrebu. 1919., 24. IV. Predstojnik razreda.
5. FRANJO DUGAN, ravnatelj kr. zemaškoga glazbenog zavoda u Zagrebu. (1919., 24. IV.) 1921., 25. IV.
6. ĆIRIL IVEKOVIĆ, profesor u tehničkoj visokoj školi u Zagrebu. 1922., 6. IV.

7. RUDOLF VALDEC, profesor u akademiji za umjetnost i umjetni obrt u Zagrebu. (1919., 24. IV.) 1924., 14. VI.
8. ROBERT FRANGESŠ, profesor u akademiji za umjetnost i umjetni obrt u Zagrebu. (1919., 24. IV.) 1924., 14. VI.

b) Dopisnici :

1. FERDO KOVAČEVIĆ, profesor u akademiji za umjetnost i umjetni obrt u Zagrebu. 1919., 24. IV.
2. VLADIMIR NAZOR, profesor u kr. muškoj učiteljskoj školi u Zagrebu. 1919., 24. IV.
3. OTON IVEKOVIĆ, profesor u akademiji za umjetnost i umjetni obrt u Zagrebu. 1919., 24. IV.
4. VJEKOSLAV ROSENBERG-RUŽIĆ, ravnatelj hrv. konservatorija u Zagrebu i. sl. 1919., 24. IV.
5. MIRKO RAČKI, akademički slikar u Zagrebu. 1921., 25. IV.
6. JANKO BARLÉ, kanonik u Zagrebu. 1922., 6. IV.
7. DR. BOŽIDAR ŠIROLA, srednoškolski profesor u Zagrebu, 1922., 6. IV.

POKOJNICI.

Pokrovitelj:

Dr. Josip Juraj Strossmayer, biskup bosanski i srijemski itd.; pokrovitelj Akademije od god. 1867.—1905.; † 8. aprila 1905. u Dakovu.

Predsjednici:

1. *Dr. Fraňo Rački*, kanonik prvostolne crkve zagrebačke i opat; pravi član 12. III. (9. V.) 1866.; predstojnik histor.-filol. razreda 25. VII. 1866.; predsjednik Akademije 26. VII. 1866.—1886.; † 13. II. 1894. u Zagrebu.
2. *Dr. Pavao Mulić*, predstojnik odjela za bogoštovlje i nastavu izv. sl.; predstojnik filozof.-jurid. razreda 13. XI. 1867.; predsjednik Akademije 5. XII. 1887.—1890.; † 17. X. 1897. u Zagrebu.
3. *Josip Torbar*, umir. ravnatelj realke; pravi član 12. III. 1866.; predsjednik Akademije 17. XII. 1890.—1900.; † 26. XII. 1900. u Zagrebu.
4. *Dr. Tade Smičiklas*, umir. sveučilišni profesor; pravi član 21. XI. 1883.; predsjednik Akademije 15. XII. 1900.—1914.; † 8. VI. 1914.

Počasni članovi:

1. *Dr. August Schleicher*, sveučilišni profesor, 25. VII. 1867., † 6. VII. 1868. u Jeni.
2. *Dr. Jan Emanuel Purkině*, sveučilišni profesor, 25. VII. 1867.; † 28. VII. 1869. u Pragu.
3. *Karlo Jaromir Erben*, arhivar, 21. X. 1870., † 21. XI. 1870. u Pragu.
4. *Mihajlo Petrović Pogodin*, c. ruski drž. savjetnik i sveučilišni profesor, 25. VII. 1867., † 20. XII. 1875. u Moskvi.
5. *Dr. Fraňo Palacký*, historiograf krajevine Češke, 25. VII. 1867., † 26. V. 1876. u Pragu.
6. *Joran Garrilović*, bivši regent knezevine Srbije, 25. VII. 1867., † 10. VIII. 1877. u Beogradu.
7. *Roberto Visiani*, senator krajevine Italije i sveučilišni profesor, 20. XI. 1876., † 4. V. 1878. u Padovi.
8. *Ismael Ivanović Sreznecski*, sveučilišni profesor, 25. VII. 1867., † 20. II. 1880. u Petrogradu.
9. *Dr. Ami Bouč*, geolog, 24. X. 1870., † 22. XI. 1881. u Beču.
10. *Aleksandar Vaclav Maciejowski*, sveučilišni profesor, 25. VII. 1867., † 10. II. 1883. u Varšavi.
11. *Ivan Kukučević Sakeinski*, umir. veliki župan, (pravi član 9. V. 1866.); 21. XI. 1886., † 1. VIII. 1889. u Puhakoven.
12. *Dr. Franjo Miklošić*, umir. sveučilišni profesor, 25. VII. 1867., † 7. III. 1891. u Beču.
13. *Stjepan Schulzer Müggenburški*, c. kr. umir. satnik, (član dop. 5. II. 1882.); 16. XII. 1885., † 5. II. 1892. u Vinkovcima.
14. *Jakub Karlović Grot*, c. ruski tajni savjetnik i potpredsjednik carske akademije nauka, 21. XI. 1879., † 5. VI. 1893. u Petrogradu.
15. *Dr. Dionizije Stur*, ravnatelj c. kr. geologičkoga zavoda, (član dop. 25. VII. 1867.); 16. XII. 1885., † 9. X. 1893. u Beču.
16. *Ivan K. Rossi*, commendatore, predstojnik vatikanskih muzeja, 4. XII. 1890., † 10. IX. 1894. u Rimu.
17. *Aristo Aristović Kunik*, c. ruski tajni savjetnik i akademik, 24. X. 1870., † 30. I. 1899. u Petrogradu.
18. *Fra Grga Martić*, „lector iubilatas“ bosanskih oo. Frañevaca, 11. XII. 1902., † 30. VIII. 1905. u Kreševu.
19. *Dmitrije Ivanović Mendelejev*, c. ruski pravi državni savjetnik, umir. sveučilišni profesor, 5. XII. 1882., † 2. II. 1907. u Petrogradu.

20. *Ivan vitez Trnski*, umir. c. i kr. pukovnik i kr. veliki župan, 14. XII. 1899., † 30. VI. 1910. u Zagrebu.
21. *Dr. Antonin Frič*, umir. profesor češkoga sveučilišta u Pragu, 12. XII. 1893., † 15. XI. 1913. u Pragu.
22. *Dr. Fraňo Iveković*, kanonik prvostolne crkve zagrebačke, 12. XII. 1901., † 2. III. 1914. u Zagrebu.
23. *Ivan pl. Zaje*, umir. ravnatelj hrv. zem. glazbenoga zavoda i opere kr. hrv. zem. kazališta, 18. IV. 1912., † 16. XII. 1914. u Zagrebu.
24. *Dr. Nikola pl. Tomasić*, c. i kr. pravi tajni savjetnik, ban krajevinâ Hrvatske, Slavonije i Dalmacije izv. sl., 13. V. 1916., † 29. V. 1916. u Trešćerovcu.
25. *Celestin Medorić*, slikar, 24. IV. 1919., † 27. I. 1920. u Sarajevu.
26. *Vlaho Bukovac*, slikar, profesor u slikarskoj akademiji u Pragu, 24. IV. 1919., † 24. IV. 1922. u Pragu.
27. *Josip Štritar*, književnik u Ljubljani; 24. IV. 1919., † 15. XI. 1923. u Rogatačkoj Slatini.
28. *Aleksa Šantić*, književnik u Mostaru; 24. IV. 1919., † 2. II. 1924. u Mostaru.

U razredu historičko-filologičkom:

a) Pravi članovi:

1. *Ivan Berčić*, gimnaz. profesor, 25. VII. 1867., † 24. V. 1870. u Zadru.
2. *Fran Kurelac*, književnik, 25. VII. 1867., † 18. VI. 1874. u Zagrebu.
3. *Matija Mesić*, sveučilišni profesor, 1. I. 1867., † 5. XII. 1878. u Zagrebu.
4. *Dr. Đuro Daničić*, profesor velike škole u Beogradu, 1. I. 1867., † 15. XI. 1882. u Zagrebu.
5. *Dr. Lavoslav Geitler*, sveučilišni profesor u Zagrebu, 23. XI. 1874., † 2. VI. 1885. u Beču.
6. *Dr. Franjo Rački*, kanonik prvostolne crkve zagrebačke i opat; pravi član 12. III. (9. V.) 1866.; predstojnik histor.-filol. razreda 25. VII. 1866.; predsjednik Akademije 26. VII. 1866. do 1886.; † 13. II. 1894. u Zagrebu.
7. *Šime Lubić*, umir. ravnatelj arheolog. muzeja u Zagrebu, 29. XI. 1867. † 19. X. 1896. u Starom Gradu na Hvaru.
8. *Matija Valjavec*, umir. gimnazijski profesor, 20. XI. 1876., † 15. III. 1897. u Zagrebu.
9. *Dr. Petar Matković*, umir. sveučilišni profesor u Zagrebu, 25. VII. 1867., † 26. III. 1898. u Beču.
10. *Dr. Fraňo Maixner*, kr. zem. nadzornik za srednje škole, 5. XII. 1882. † 2. III. 1903. u Zagrebu.
11. *Dr. Milivoj Šrepel*, sveučilišni profesor, 4. XII. 1890., † 23. II. 1905. u Zagrebu

12. *Ivan Tkalčić*, nadarbenik prvostolne crkve zagrebačke, 22. XI. 1875., † 11. V. 1905. u Zagrebu.
13. *Natko Nodilo*, umir. sveučilišni profesor; 21. XI. 1883.; † 21. V. 1912. u Zagrebu.
14. *Armin Pavić*, predstojnik odjela za bogoštovlje i nastavu kr. hrv.-slav.-dalm. zem. vlade izv. sl., 23. XI. 1874.; † 11. II. 1914. u Zagrebu.
15. *Dr. Tade Smičiklas*, umir. sveučilišni profesor; pravi član 21. XI. 1883.; predsjednik Akademije 15. XII. 1900.—1914.; † 8. VI. 1914. u Zagrebu.
16. *Pero Budmani*, umir. gimnazijski profesor. 12. III. 1886.; † 27. XII. 1914. u Castel-Ferrettiju.
17. *Dr. Vatroslav Jagić*, umir. sveuč. profesor; 12. III. 1866.; † 5. VIII. 1923. u Beču: sahranjen 12. VIII. 1923. u Varaždinu.

b) Članovi dopisnici:

1. *Vinko Pacel*, tajnik kr. hrv.-slav.-dalm. zemałske vlade, 25. VII. 1867., † 1870. u Karlovcu.
2. *Ivan Erazmo Vocel*, sveučilišni profesor 24. X. 1880., † 17. IX. 1871. u Pragu.
3. *Aleksandar F. Gilferding*, drz. podtajnik c. ruskoga ministarstva, 25. VII. 1867., † 2. VII. 1872. u Petrogradu.
4. *Kapiton Nevostrujec*, profesor duhovne akademije, 24. X. 1870., † 1873. u Moskvi.
5. *Dr. Janko Šafařik*, član srp. drzavnoga savjeta, 25. VII. 1867., † 20. VII. 1876. u Beogradu.
6. *August Bielowski*, polski historiograf, 25. VII. 1867., † 10. XI. 1876. u Lavovu.
7. *Sergije Mihajlović Solorjec*, c. ruski tajni savjetnik, sveučilišni profesor, 25. VII. 1867., † 16. X. 1879. u Moskvi.
8. *A. A. Kotljarevski*, sveučilišni profesor, 24. X. 1870., † 11. X. 1881. u Kijevu.
9. *Nikola Ivanić Kostomarov*, član arheografske komisije, 24. X. 1870., † 19. IV. 1885. u Petrogradu.
10. *Aleksandar Vasićević Gorski*, rektor duhovne akademije, 24. X. 1870., † 23. X. 1885. u Moskvi.
11. *Petar Aleksejević Lavrovski*, c. ruski ministar prosvjete, 24. X. 1870., † 19. II. 1886. u Petrogradu.
12. *Josip Jireček*, c. kr. austrijski ministar za bogoštovlje i nastavu izv. sl., predsjednik Češkoga učenoga društva u Pragu. 25. VII. 1867., † 25. XI. 1888.
13. *Radoslav Lopašić*, umir. tajnik kr. hrv.-slav.-dalm. zem. vlade, 21. XI. 1883., † 25. IV. 1893. u Zagrebu.

14. *Dr. Ivan Broz*, gimnazijski profesor, 7. XII. 1892., † 25. XII. 1893. u Zagrebu.
15. *A. Pavinski*, sveučilišni profesor, 4. XII. 1890., † 26. VIII. 1896. u Varšavi.
16. *Dr. Ivan Črničić*, natpop sv. Jeronima u Rimu, 5. XII. 1882., † 7. I. 1897. u Rimu.
17. *O. Euzebije Fermežšin*, analist reda oo. Frañevaca, 4. XII. 1890., † 25. VI. 1897. u Našicama.
18. *Nikišor Dučić*, arhimandrit, 4. XII. 1890., † 6. III. 1900. u Beogradu.
19. *Dr. Ernst Dümmler*, umir. sveučilišni profesor u Berlinu, 25. VII. 1867., † 11. IX. 1902. u Friedrichsrodi.
20. *Pera P. Đorđević*, srp. državni savjetnik i senator, 25. VII. 1867., † 18. XI. 1902. u Beogradu.
21. *Jan Karłowicz*, bivši urednik „Wisła“, 15. XII. 1898., † 14. VI. 1903. u Varšavi.
22. *Martin Hattala*, umir. sveučilišni profesor, 25. VII. 1867., † 11. XII. 1903. u Pragu.
23. *Dr. Vaclav V. vitez Tomek*, umir. sveučilišni profesor, 25. VII. 1867., † 12. VI. 1905. u Pragu.
24. *Dr. Grgur Krek*, umir. sveučilišni profesor, 3. XII. 1888., † 2. VIII. 1905. u Grazu.
25. *Ilarion Rucarac*, arhimandrit, 3. XII. 1888., † 21. VIII. 1905. u Grgetegu.
26. *Marin Drinov*, sveučilišni profesor, 21. XI. 1879., † 14. III. 1906. u Harkovu.
27. *Aleksandar N. Veselovski*, sveučilišni profesor, 12. XII. 1893., † 23. X. 1906. u Petrogradu.
28. *Luka Zore*, upravitelj gimnazijski, 5. XII. 1882., † 9. XII. 1906. na Cetinju.
29. *Milan Đ. Milićević*, umir. srpski državni savjetnik, 21. XI. 1873., † 17. XI. 1908. u Beogradu.
30. *Dr. August Leskien*, sveučilišni profesor u Leipzigu, 21. XII. 1883., † 20. IX. 1916. u Leipzigu.
31. *Dr. Konstantin Jireček*, c. k. dvorski savjetnik, sveučilišni profesor u Beču, 27. XI. 1889., † 10. I. 1918. u Beču.
32. *Ľubomír Kovačević*, srp. ministar prosvjete izv. sl., tajnik Srpske kralj. akademije u Beogradu, 1911. 16. III., † 2. XII. 1918. u Vrnjačkoj Bañi.
33. *Timofej D. Florinski*, sveučilišni profesor u Kijevu, 1890. 4. XII., † od ubilačke ruke 15. (2.) V. 1919.
34. *Aleksej Aleksandrovič Šhmatov*, pravi državni savjetnik u Petrogradu, 1911. 16. III., † oko 15. VIII. 1920.

35. *Dr. Oskar Asboth*, sveučilišni profesor u Budimpešti, 1907. 14. III., † 1920.
36. *Dr. Karlo pl. Horvat*, sveučilišni profesor u Zagrebu, 1911. 16. III., † 24. IX. 1920. u Zagrebu.
37. *Dr. Tihomir Ostojić*, sveučilišni profesor u Skoplju, 1920. 25. V., † 18. X. 1922. u Beču.
38. *Ivan Milčetić*, umir. gimnazijski profesor u Varaždinu, 1893. 12. XII., † 26. X. 1921. u Varaždinu.
39. *Dr. Luka Jelić*, umir. profesor bogoslovije 1902. 11. XII., † 3. II. 1922. u Kaštelu Starom.
40. *Dr. Lovis Leger*, profesor u „Collège de France“ u Parizu, 1870. 21. XI., † 30. IV. 1923. u Parizu.
41. *Makso Pieteršnik*, umir. gimn. profesor u Ljubljani: 1899. 14. X.; † 13. X. 1923. u Pišecima kod Brezaca.
41. *Dr. Fraňo Kos*, umirovljeni profesor ženske učiteljske škole u Ljubljani; 1911. 16. III.; † 14. III. 1924. u Ljubljani.

U razredu filozofičko-juridičkom:

a) Pravi članovi:

1. *Dr. Božidar Petranović*, c. kr. dvorski savjetnik i prisjednik prizivnoga suda u Zadru, 25. VII. 1867., † 12. IX. 1874. u Mlecima.
2. *Dr. Jovan Subotić*, odvjetnik, 12. III. 1866., † 28. I. 1886. u Zemunu.
3. *Janko Jurković*, odsječni savjetnik kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, 25. VII. 1867., † 20. III. 1889. u Zagrebu.
4. *Adolfo Veber*, kanonik prvostolne crkve zagrebačke, 12. III. 1866., † 6. VIII. 1889. u Zagrebu.
5. *Dr. Mirko Šuhaj*, vijećnik kr. stola sedmorice, 4. XII. 1866., † 30. XI. 1889. u Budimpešti.
6. *Dr. Blaž Lorković*, sveučilišni profesor, 4. XII. 1890., † 17. II. 1892. u Zagrebu.
7. *Mirko Bogorić*, umir. kr. ministarski savjetnik, 12. III. 1866., † 4. V. 1893. u Zagrebu.
8. *Dr. Favao Muhic*, predstojnik odjela za bogoštovlje i nastavu kr. hrv.-slav.-dalm. zem. vlade izv. sl.; predstojnik filozof.-jurid. razreda 13. XI. 1867., predsjednik Akademije 5. XII. 1887.—1890., † 17. X. 1897. u Zagrebu.
9. *Dr. Kosta Vojnović*, umir. sveučilišni profesor u Zagrebu, 4. XII. 1890., † 20. V. 1903. u Dubrovniku.

10. *Dr. Valtazar Bogišić*, crnogorski ministar izv. sl., 25. VII. 1867., † 24. IV. 1908. na Rijeci.
11. *Dr. Fran Vrbanić*, sveuč. profesor, 21. XI. 1886., † 26. VIII. 1909. u Zagrebu.
12. *Dr. Jaromír Hanel*, c. kr. dvorski savjetnik i sveučilišni profesor u Pragu. 21. XI. 1874., † 20. IX. 1910. u Znojmu.
13. *Milovan Zoričić*, ravnatelj kr. statističkoga ureda, (22. XII. 1891.) 12. XII. 1893., † 30. X. 1912. u Zagrebu.
14. *Dr. Fraňo pl. Marković*, sveučilišni profesor, (24. XI. 1873.) 20. XI. 1876., † 15. IX. 1914. u Zagrebu.
15. *Dr. Ivan Strohal*, vijećnik kraj. banskoga stola i sveučilišni priv. docentat 1912. 18. IV., † 8. XII. 1917. u Zagrebu.
16. *Dr. Milan Kreser*, zamjenik direktora državne statistike u Beogradu: 1918. 16. V.: † 18. I. 1924.

b) Članovi dopisnici:

1. *Miloš Popović*, pisac, 25. VII. 1867., † 8. VIII. 1879. u Beogradu.
2. *Medo knez Pucić*, vlastelin, 25. VII. 1867., † 1. VII. 1882. u Dubrovniku.
3. *Dr. Romualdo Hube*, c. ruski pravi tajni savjetnik i senator, 22. XI. 1875., † 10. V. 1890. u Varšavi.
4. *Dr. Gustav Wenzel*, umir. sveučilišni profesor i član velikaške kuće ugarske, 25. VII. 1867., † 24. XI. 1891. u Budimpešti.
5. *Vaclav Brandl*, zem. arhivar, 24. X. 1870., † 5. XII. 1901. u Brnu.
6. *Matija Ban*, umir. činovnik u srp. ministarstvu spojašućih djela, 25. VII. 1867., † 14. III. 1903. u Beogradu.
7. *Luka Zima*, umir. gimnazijski profesor, 5. XII. 1882., † 16. III. 1906. u Varaždinu.
8. *Dr. Marijan Derenčin*, odjelni predstojnik kr. hrv.-slav. dalm. zem. vlade izv. sl. i odvjetnik, 27. XI. 1889., † 8. II. 1908. u Zagrebu.
9. *Dr. Hermenegild vit. Jireček*, odsječni predstojnik c. kr. austrijskoga ministarstva izv. sl., 27. VII. 1867., † 30. XII. 1909. u Vysokome Mytu.
10. *Dr. Alfred Jensen*, član Nobelova instituta Švedske akademije nauka u Stockholmu, 18. III. 1908., † 16. IX. 1920. u Beču.

U razredu matematičko-prirodoslovnom:

a) Pravi članovi:

1. *Žižko Vukasović*, zemaški školski nadzornik kod c. kr. glavnog vojnoga zapovjedništva kao vlade za hrvatsko-slavonsku vojnu krajinu, 9. V. 1866., † 10. VIII. 1874. u Zagrebu.
2. *Dr. Janez Bleiweis*, predsjednik Matice Slovenske, 9. V. 1866., † 22. XI. 1881. u Ljubljani.

3. *Dr. Josip Schlosser-Klekovski*, odsječni savjetnik kr. hrv.-slav. dalm. zem. vlade, 9. V. 1866., † 28. IV. 1882. u Zagrebu.
4. *Žudevit Vukotinović*, umir. veliki župan, (4. XII. 1866.) 1. I. 1867., † 17. III. 1893. u Zagrebu
5. *Dr. Đuro Pilar*, sveučilišni profesor. (24. XI. 1873.), 22. XI. 1875., † 19. V. 1893. u Zagrebu.
6. *Dr. Bogoslav Šulek*, kúževnik. 9. V. 1866. † 30. XI. 1895. u Zagrebu.
7. *Josip Torbar*, umir. ravnatelj realke, pravi član 12. III. 1866.; predsjednik Akademije 17. XII. 1890.—1900.; † 26. VII. 1900. u Zagrebu.
8. *Spiro Brusina*, umir. sveuč. profesor (24. IX. 1870.), 28. XI. 1874., † 21. V. 1908. u Zagrebu.
9. *Dr. Karlo Zahradnik*, c. kr. dvorski savjetnik, profesor češke politehnike u Brnu. (21. XI. 1879.), 5. XII. 1882., † 23. IV. 1916. u Brnu.
10. *Dr. Vinko Drožak*, umir. sveuč. profesor (31. XI. 1883.), 7. XII. 1887. † 7. V. 1922. u Zagrebu.
11. *Dr. Juraj Majcen*, sveučilišni profesor u Zagrebu (10. XII. 1903.), 18. III. 1909., † 1. II. 1924. u Zagrebu.

b) Članovi dopisnici:

1. *Fraño Erjavec*, profesor realke, 22. XI. 1875., † 13. I. 1887. u Gorici.
2. *Dr. J. Pančić*, profesor velike škole u Beogradu, 22. VII. 1867., † 7. III. 1888. u Beogradu.
3. *Dr. Emil Weyr*, sveučilišni profesor, 16. XII. 1885., † 4. XII. 1893. u Beču.
4. *Dr. Bogoslav pl. Jiruš*, sveučilišni profesor, 21. XI. 1883., † 16. XI. 1901. u Pragu.
5. *Dr. Fraño Studnička*, c. kr. dvorski savjetnik, sveučilišni profesor, 21. XI. 1883., † 21. II. 1903. u Pragu.
6. *Dr. Eduard Weyr*, c. kr. dvorski savjetnik, profesor češke politehnike, 4. XII. 1890., † 23. VII. 1903. u Pragu.
7. *Dr. Šimun Šubić*, umir. sveučilišni profesor, 5. VII. 1867., † 27. VII. 1903. u Štajerskom Gracu.
8. *Dimitrije Nešić*, umir. srp. državni savjetnik, 4. XII. 1890., † 9. V. 1904. u Beogradu.
9. *Martin Sekulić*, umir. profesor realke, 21. XI. 1873., † 14. IV. 1905. u Zagrebu.
10. *Nikolaj Aleksandrovič Mensutkin*, sveučilišni profesor, 16. XII. 1885., † 5. II. 1907. u Petrogradu.
11. *Đuro Zlatarski*, sveučilišni profesor, 4. XII. 1890., † 21. XI. 1909. u Sofiji.

III.

IZVODI

iz

razrednih, skupnih i odborskih sjednica

u godini 1923.

Razred historičko-filologički.

Dne 2. februara 1923.

Prima se na znaće dopis Zgodovinskoga društva u Mariboru od 7. januara, da se, zbog skupoće štampaña, s trećim svešćićem obustavilo daļe izdavañe Štrekeļeve Historične slovnice.

Odobrava se izvještaj o natječajnom ispitu iz ruskoga jezika za nagrade iz Bubanovićeve zaklade i zakļučuje, da se natječaj raspiše i za godinu 1923.

Na prijedlog pravoga člana i arhivara dra. Vjekoslava Klaića razred zakļučuje, da ñega u službi arhivara do ñegova ozdravļeña zamjeñuje član dopisnik i zamjenik kúžničara dr. Stjepan Ivšić.

Po prijedlogu pravih članova dra. Augusta Musića i dra. Đure Kõrblera prima se za štampañe u „Radu“ radña dra. Nikole Majnarića: „Poraba vremenâ i naćinâ u poredbama Homerovima“.

Po prijedlogu pravoga člana dra. Ferde pl. Šišića prima se za štampañe u „Radu“ radña Đure Čuka: „Požeško plemstvo i požeška županija od doba prvih saćuvanih imena i naziva do polovice četnaestoga vijeka“.

Po prijedlogu pravoga člana dra. Tomislava Maretića prima se za štampaње u „Letopisu“ radna dra. Josipa Badalića: „Spomenici ruske drame XVIII. vijeka u zagrebačkoj sveučilišnoj biblioteci“.

Zbog prevelikog opsega vraća se piscu radna dra. Josipa Mala: „Uskoške selitve in slovenske dežele“, koja je bila prihvaćena za štampaње u „Radu“ po prijedlogu pravoga člana dra. Ferde pl. Šišića u sjednici od 7. junija 1922.

Dne 15. marta 1923.

Savu Račeti, posjedniku u Dobroti, na njegovu ponudu od 23. februara 1923., nuda se za ispravu Petra L, vladike crnogorskoga, i za oveći broj privatnih pisama Stefana Mitrova Lubiše iz godinâ 1870.—1875. otkupnina u novcu.

Po prijedlogu pravih članova dra. Augusta Musića i dra. Đure Korblera prima se za štampaње u „Radu“ radna dra. Rudolfa Maixnera: „Charles Nodier i Ilirija“.

Dne 19. aprila 1923.

Referat tehničkog ravnatelja o Rječniku sredovječne latinštine, što ga prema Udruženje akademijâ u Bruselju, daje se na stručno mnijeće pravomu članu dru. Vjekoslavu Klaiću.

Razred prihvaća ponudu razrednoga predstojnika i pravoga člana dra. Tomislava Maretića, da se u zborniku znanstvenih djela za opću naobrazbu kao osma kniga štampa njegov „Jezični savjetnik“, što ga upravo dogotavlja.

Dne 12. junija 1923.

Sa saučešćem prima se na znanje tužna vijest o smrti dra. Louisa Legera, profesora u „Collège de France“ u Parizu, koji je još od 1870. godine bio član dopisnik ovoga razreda. Odobrava se pismeno saučešće sinu pokojnikovu, što ga je odaslala uprava.

Prihvaća se sa zahvalnošću prijepis Zlatarićevih „Pritvora“ Ovidijevih, što ga je izradio dr. Petar Kolendić, upravitelj realne gimnazije u Sinju; taj će se prijepis štampati u „Građi“ s kritičkim bilješkama dra. Petra Kolendića.

Prihvaća se mnijeće pravoga člana dra. Vjekoslava Klaića o Rječniku sredovječne latinštine, što ga prema Međunarodno udruženje akademijâ u Bruselju, da bi za naše potrebe trebao rječnik „infimae“, a ne toliko „mediae latinitatis“.

Po prijedlogu razrednoga predstojnika i pravoga člana dra. Tomislava Maretića razred zaključuje, da Jugoslavenska akademija bezuvjetno želi učestvovati kod proslave stogodišnjice Daničićeva rođenja, već i zbog toga, što je Daničić bio prvi nezin tajnik i osnivač Rječnika hrvatskoga ili srpskoga jezika.

Po prijedlogu razrednoga predstojnika i pravoga člana dra. Tomislava Maretića razred zaključuje predložiti skupnoj sjednici, da se nastavi izmjena svih izdanja akademije za sva izdanja Ruske akademije u Petrogradu.

Dne 28. oktobra 1923.

Preporučuje se skupnoj sjednici, da se nastavi izmjena izdanja akademije za izdanja učenog društva R. Istituto Veneto di scienze, lettere ed arti u Mlecima.

Uzima se na znanje izvještaj počasnoga člana monsignora dra. Frana Bulića o četvrtom godišnjem sastanku Međunarodnog udruženja akademija u Bruselu, kod kojega je on učestvovao i u ime Jugoslavenske akademije.

Za proslavu četiristote obljetnice smrti Marka Marulića u Splitu određuje se kao delegat Jugoslavenske akademije počasni član monsig. dr. Fran Bulić.

Sa zadovoljstvom uzima se na znanje izjava pravoga člana dra. Augusta Musića, da mu je udova pokojnoga člana dopisnika Ivana Milčetića predala glagolske rukopise, što ih je pokojnik bio još za života namijenio arhivu Jugoslavenske akademije.

Dne 18. novembra 1923.

S odobrenjem uzima se na znanje odgovor, što ga je član dopisnik i urednik „Zbornika za narodni život i običaje“ dr. Dragutin Boranić sastavio za Viktora Švigelja, župnika u Blokama, na pitanje, kakovih djela i rasprava ima Jugoslavenska akademija o običajima božićne dobe, a tako i odgovor istoga člana dopisnika Antunu Václavíku u Bratislavi o njegovu prijepisu narodnih pjesama iz okoline Bratislave.

Po prijedlogu pravoga člana dra. Vjekoslava Klaića prima se za štampanje u „Letopisu“ prilog dra. Rudolfa Horvata: „Zakmardijevo sjemenište u Varaždinu“.

Dru. Milku Popoviću, srednjoškolskomu nastavniku u Zagrebu, koji uređuje cedule za Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika, predlaže se nagrada od D 1000, kad uredi građu do kraja slova P.

Kako je 2. izdanje Gundulićevih djela (deveta knjiga Starih pisaca hrvatskih) od godine 1919. rasprodano, povjerava se pravomu članu dru. Đuri Körbleru, da sprema novo izdanje.

Zaključuje se predložiti skupnoj sjednici, da se ove godine izda deseta knjiga „Građe za povijest književnosti hrvatske“, jer se taj zbornik mnogo traži i prodaje, a ima za n dosta priloga, koji već po više godinâ čekaju, da budu priopćeni.

Razred filozofičko-juridički.

Dne 6. maja 1923.

Razred zaključuje, da u ovogodišnjoj svečanoj sjednici raspravu čita član ovoga razreda, i to pravi član dr. Albert Bazala svoju raspravu: „Metalogički korijen filozofije“.

Dne 15. junija 1923.

Predlaže se skupnoj sjednici, da se pravomu članu i gospodarskomu tajniku dru. Marku Kostrenčiću iz Tomašičeve zaklade dade potpora od 4000 dinara, da može u Korčuli proučiti rukopis Kotorskoga statuta, vlasništvo tamošnje porodice Kapor.

Zaključuje se predložiti skupnoj sjednici, da se za 1923. godinu u ime razreda izda štampom daļa knjiga zbornika Monumenta historico-iuridica sa statutom bračkim, što ga je već pred tri godine spremio i predao za štampañe član dopisnik dr. Karlo Kadlec.

Dne 2. decembra 1923.

Po prijedlogu pravoga člana dra. Stjepana Zimmermanna razred zaključuje, da se dvjestagodišnjica Kantova rođena, 22. aprila 1924., proslavi i u ovoj akademiji. U to ime bit će toga dana svečana sjednica, u kojoj će predlagač čitati prigodnu raspravu: „Kantov kriticism u svijetlu savremene noetike“.

Razred matematičko-prirodoslovni.

Dne 5. februara 1923.

Sa zahvalnošću prihvaća se dar od osam rukopisa zaslužnoga u svoje vrijeme pravoga člana ovoga razreda dra. Đure Pilara, poklon njegova sina dra. Ive Pilara, odvjetnika u Zagrebu.

Članu dopisniku dru. Jovanu Hadžiju, na njegovu molbu od 30. januara 1923., dopušta se, da nastavljajući ispitivanja morske faune na Jadranu upotrebljava sprave pohrañene u kr. pomorskoj akademiji u Bakru, a vlasništvo su Jugoslavenske akademije. Ujedno se predlaže skupnoj sjednici, da odobri u to ime rečenomu članu dopisniku potporu od D 1500.

Dne 30. aprila 1923.

Institutu antropoloških nauka u Varšavi neka se šalu „Rad razreda matematičko-prirodoslovnoga“ i „Izvešća o raspravama matematičko-prirodoslovnoga razreda“ u zamjenu za njegova izdanja.

Razred zaključuje predložiti glavnoj skupštini, da za pravoga člana ovoga razreda izabere člana dopisnika dra. Stanka Hondla, a za člana dopisnika dra. Josipa Plemelja, sveuč. profesora u Ljubljani. Prijedloge će izraditi pravi član dr. Vladimir Varićak.

Dne 6. junija 1923.

Zaključuje se predložiti skupnoj sjednici, da se kao izdanja razreda za 1922. godinu štampaju daļa, 228. kniga „Rada“ i „Izvešća o raspravama matematičko-prirodoslovnoga razreda“, svezak 15.—18. za godine 1921. i 1922.

Dne 13. julija 1923.

Prihvaća se za „Rad“ radña člana dopisnika dra. Jovana Hadžija: „O podrijetlu, srodstvenim odnosima i sistematskoj poziciji ktenofora“.

Na molbu i prijedlog pravoga člana dra. Vladimira Varićaka razred zaključuje predložiti skupnoj sjednici, da podupre štampañe njegove knige: „Interpretation der Relativitätstheorie im nichteuclidischen Raume negativer Krümmung“, i to tako, da za 10.000 dinara otkupi od ñega 200—250 primjeraka i preporuči ministarstvu prosvjete u Beogradu, neka bi i ono poduprlo izdanje toga djela.

Prihvaćaju se za „Rad“ ove radnje: Član dopisnik dr. Jovan Hadži: O podrijetlu, srodstvenim odnosima i sistematskoj poziciji ktenofora. – Pravi član dr. Stanko Hondl: Izvod formule za $n!$

Dne 24. oktobra 1923.

Sa zahvalnošću uzima se na znanje otpis ministarstva prosvjete u Beogradu od 11. septembra 1923., br. 6575., kojim se podijelila pravomu članu dru. Vladimiru Varićaku potporu od 15.000 dinara, da može nemačkim jezikom izdati svoje radove o teoriji relativnosti.

S odobrenjem uzima se na znanje izvještaj člana dopisnika dra. Jovana Hadžija o naučnom putovaću Jadranom.

Predsjednik akademije i pravi član dr. Gustav Janeček izriče želju, koju će iznijeti i u skupnoj sjednici, da se što prije otpočne rad oko zajedničke naučne nomenklature Srba, Hrvata i Slovenaca, pa da se tada izabere odbor, koji će riješiti principijelna pitanja za taj rad.

Dne 23. novembra 1923.

No njegovu želju vraća se članu dopisniku dru. Miloradu Z. Jovičiću radnja: „Problem nedostatka kod elektrokondenzovanih produkata u opšte“, što ju je bio predao za štampanje u „Radu“, jer će se štampati francuskim jezikom.

Predlaže se skupnoj sjednici, da bi se u ime razreda za godinu 1923. izdale ove knjige: daļa kniiga „Rada“, daļa svezak „Izvješća o raspravama matematičko-prirodoslovnoga razreda“ i 15. kniiga „Prirodoslovnih istraživanja za Hrvatsku i Slavoniju“.

Pravomu članu dru. Vladimiru Varićaku predlaže se skupnoj sjednici da se dade potpora za štampanje njegove kniige na taj način, da akademija kupi od nega stalan broj njegove kniige „Interpretation der Relativitätstheorie“ za 6000 dinara.

Razred umjetnički.

Dne 6. februara 1923.

Predlaže se skupnoj sjednici, da odobri prof. Ferdi Gogliji honorar od D 1000 za restauriranje dviju slika u Strossmayerovoj galeriji slikâ.

Po prijedlogu pravoga člana Frañe Dugana razred zaključuje predložiti skupnoj sjednici, da akademija preuzme u svoju nakladu izdañe Žgančevih Međumurskih pučkih popijevaka i da isplati autoru honorar od 12.500 dinara.

Pravi član i ravnatelj Strossmayerove galerije slikâ Klement M. Crnčić, polazeći na duži dopust, moli, da bi ga za njegova izbivanja u dužnostima ravnatelja rečene galerije zamjenjivao prof. Ferdo Goglia. Ta će se zamjena odobrena radi predložiti skupnoj sjednici.

Po prijedlogu ravnatelja Strossmayerove galerije slikâ i pravoga člana Klementa M. Crnčića razred predlaže skupnoj sjednici, da odobri prodaju duplikatâ i triplikatâ u grafičkoj zbirci, a utržak da se upotrijebi za druge potrebe galerije.

Dne 5. junija 1923.

Predlaže se skupnoj sjednici, da odobri profesoru Ferdi Gogliji honorar od 4250 dinara za restauriranje dviju slika u Strossmayerovoj galeriji slikâ.

Po prijedlogu pravoga člana i ravnatelja Strossmayerove galerije slikâ Klementa M. Crnčića predlaže se skupnoj sjednici, da se u rečenoj galeriji odobre i provedu ove izmjene:

a) predmeti, što ih je Jugoslavenska akademija primila iz ostave svoga osnivača i prvoga pokrovitelja Josipa Jurja Strossmayera, pa su izloženi u jednom odijelku galerije, neka se smjeste u sobi predsjednika akademije, a u onom odijelku izlože slike, za koje sad nema prostora;

b) rekvizite za čišćenje galerije neka se smjeste u jednom od garderobnih prostora, koji bi se prema tome pregradio, a u dvorani, u kojoj su one sada, neka se izlože slike, kojih ima velik broj po arkadama i u južnoj dvorani;

c) neka se odobri nabavljanje novih natpisa, koji će gledaocima olakšati orijentaciju u pojedinim dvoranama;

d) da se što prije katalogizira i uredi priručna biblioteka galerije tako, da bi ona bila pristupna i đacima i drugim stručnâcima, koji imaju interesa za umjetnost i ñezino izučavanje;

e) grafička zbirka neka se uredi napose i iz ñe izluče mnogi du- i triplikati: osobit odbor stručnâkâ neka odredi vrijednost tih duplikata, koji će se prodati i na taj naćin dobiveni novac upotrijebiti u druge svrhe galerije.

Zajedno predlaže razred skupnoj sjednici, da se pravome članu i ravnateľu rečene galerije Klementu M. Crnčiću izradi dopust za školsku godinu 1923./24., kako bi on mogao izvršiti sve te poslove.

Dne 26. oktobra 1923.

S odobrenem uzima se na znaće usmeni izvještaj pravoga člana arh. Ćirila Ivekovića, profesora kr. visoke tehničke škole u Zagrebu o njegovu radu u Dubrovniku i njegovu obećanje, da će dio svoje građe priopćiti u izdanjima ove akademije.

Sa zahvalnošću se uzima na znaće otpis pokrajinske uprave za Hrvatsku i Slavoniju odjelena za prosvjetu i vjere, od 20. julija 1923., br. 25.416., kojim se pravomu članu i ravnateľu Strossmayerove galerije slikâ Klementu M. Crnčiću podjeljuje dopust za školsku godinu 1923./24., da, po prijedlogu akademije, preuredi rečenu galeriju slikâ.

Predlaže se skupnoj sjednici, da austrijskomu ministarstvu spoľašnijih posala pošale knige: 1) Stolna crkva dakovačka; 2) Hrvatski spomenici ninskoga područja iz dobe hrvatskih kraľeva od dra. Luke Jelića u zamjenu za dva sveska zbornika „Jahrbuch der kunsthistorischen Sammlungen in Wien“.

Po prijedlogu pravoga člana i ravnateľa Strossmayerove galerije slikâ Klementa M. Crnčića predlaže se skupnoj sjednici, da se u rečenoj galeriji provedu ove promjene:

1. zaštitna vrata protiv promahe i vjetra na stubištu, koje vodi u prostorije akademije;
2. izmjena trošnih zastora na prozorima galerijskih dvorana;
3. premještenje t. zv. Strossmayerove sobe iz prostorijâ galerije kuda druguda, i to u predsjedničku sobu, a u galeriji da se i ta prostorija upotrijebi za izlaganje slika, koje su sada, zbog nedostatka prostora, smještene u arkadama galerije i i u južnoj dvorani;
4. povišenje vratâ na istočnoj prostoriji, da može služiti kao spremište, i u njoj da se spremne lestve i druge rekvizite za čišćenje galerije.

Dne 23. novembra 1923.

S odobrenem uzima se na znaće usmeni izvještaj pravoga člana i ravnateľa Strossmayerove galerije slikâ Klementa M. Crnčića o preuređenjima, koliko su u rečenoj galeriji već izvršena i što će se uraditi u najkraće vrijeme.

Po prijedlogu pravoga člana i ravnatelja Strossmayerove galerije slika Klementa M. Crnčića daju se dru. Karlu Spilleru, odvjetniku u Zagrebu, dvije slike Klementa M. Crnčića i dvije skice pok. Nikole Mašića u zamjenu za tri slike nizozemske škole iz 17. stolecá.

Porodici Vitezića na ostrvu Krku, koja bi za svoju biblioteku željela nabaviti sliku biskupa Strossmayera, nuđa se kopija Bukovčeve slike po originalu u ovoj galeriji, ako je spremna za taj posao žrtvovati neko 5000 dinara.

Finansijski odbor.

Dne 12. júnija 1923.

Prihvaća se prijedlog gospodarskoga tajnika dra. Marka Kostrenčića, da se od pripomoći, što ju je Jugoslavenska akademija dobila od nekih novčanih zavoda, isplati dug Nadbiskupskoj tiskari i nekim akademijskim zakladama, a od ostatka uvede u prostorije akademijske električno osvjetljenje.

Od svotâ, što su ih testamentarno ostavili Jugoslavenskoj akademiji dr. Andrija Bakarčić (50.000 dinara) i dr. Grge Tuškana (300.000 dinara) zaključuje se osnivanje osobitih zaklada s nazivom „Zaklada dra. Andrije Bakarčića“ i „Zaklada dra. Grge Tuškana“, a obim zakladama da bude jedna ista svrha „izdavanje djela i spisa za općeno obrazovanje“.

Mjesto izdrenanih nekih založnica zaključuje se nabaviti nove, a koje su od njih izgubile negdašnju svoju vrijednost, da se naknade bolim založnicama.

Dne 31. oktobra 1923.

Uzima se na znañe otpis delegacije ministarstva finansijâ u Zagrebu od 12. júnija 1923., da je Jugoslavenskoj akademiji doznačena na isplatu uime državne potpore svota od 91.677 Din.

Pristaje se uza prijedlog Posavske štedionice u Sisku od 14. júnija 1923., da legat dra. Grge Tuškana bude uložen kod ñe još dvije godine, a ona da će dati 8% kamate.

Uzima se na znañe otpis pokrajinske uprave za Hrvatsku i Slavoniju, odjelena za prosvjetu i vjere u Zagrebu, od 20. júlíja 1923., br. 30.236., kojim se doznačuje Jugoslavenskoj akademiji uime potpore za 1923. godinu svota od 4351.83 dinara.

Uzima se na znañe otpis ministarstva prosvjete u Beogradu od 13. augusta 1923., br. 5771., kojim se doznačuje

Jugoslavenskoj akademiji u ime državne potpore za mjesec juli, august i septembar 1923. svota od 50.000 dinara.

Uzima se na znañe otpis pokrajinske uprave za Hrvatsku i Slavoniju, odjeleña za prosvjetu i vjere, u Zagrebu od 12. augusta 1923., br. 34.243., kojim se Jugoslavenskoj akademiji doznačuje naknadno u ime dotacije za vrijeme od 1. julija do 31. decembra 1921. svota od 8750 dinara.

Odboru za podizanje Strossmayerova spomenika u Zagrebu, na ñegovu molbu od 15. oktobra 1923., dopušta se, da sjednice svoje drži u prostorijama Jugoslavenske akademije.

S odobrenem uzima se na znañe izvještaj gospodarskoga tajnika dra. Marka Kostrenčića o finansijskom stanju akademije i ñegov prijedlog, da se nanovo uredi svećana dvorana u zgradi akademije.

Dne 1. decembra 1923.

S odobrenem uzima se na znañe izvještaj gospodarskoga tajnika dra. Marka Kostrenčića o finansijskom stanju Jugoslavenske akademije kao i prijedlozi, kako da se upotrijebi novac, kojim raspolaže blagajnica.

Po prijedlogu gospodarskoga tajnika dra. Marka Kostrenčića zaključuje se predložiti skupnoj sjednici, da se iz rezervnoga fonda blagajnice kao bez vrijednosti izluče papiri austro-ugarskih ratnih zajmova i napose drže u evidenciji.

Gospodarski tajnik dr. Marko Kostrenčić saopćuje, da je veliki industrijalac Vladimir Arko obrekao o svom trošku urediti nove zastore u Strossmayerovoj galeriji slika, pa predlaže, da se darovatelju iz skupne sjednice izreče zahvalnost za taj dar.

Po prijedlogu pravoga člana dra. Gavre Manojlovića zaključuje se predložiti skupnoj sjednici, da se nagrade tajnicima povise približno prema sadašnjoj vrijednosti novca.

Povjerava se pravomu članu arh. Martinu Pilaru, da pregleda podrumske prostorije u zgradi akademije, ne bi li se u ñima dao urediti stan za učitelja Josipa Svetličića, koji je dodijeljen Jugoslavenskoj akademiji, a zbog nestašice stanova u gradu Zagrebu stanuje sada u Vrapču.

Skupne sjednice.

Dne 7. januara 1923.

Odobrava se popust od 25% dačkoj književnoj družini Ņegoš u Kumanovu i Jugoslavenskomu seminaru u King's College-u u Londonu, a popust od 50% teološkomu fakultetu u Ljubljani za izdanja akademije,

Odobravaju se svi zaključci sjednicâ razreda: 1. historičko-filologičkoga od 5. decembra 1922., 2. filozofičko-juridičkoga od 10. decembra 1922., 3. matematičko-prirodoslovnoga od 16. decembra 1922., 4. umjetničkoga od 16. decembra 1922.

Zaključuje se, da se za 1922. godinu izdadu ove kniige: 1. Rad razreda historičko-filologičkoga i filozofičko-juridičkoga, kniiga 227.; 2. Rad razreda matematičko-prirodoslovnoga, kniiga 228. (67.); 3. Vladimir Mažuranić, Prinosi za hrvatski pravno-povjesni rječnik. Dodatak; 4. Izvješća o raspravama matematičko-prirodoslovnoga razreda za 1921. i 1922. godinu; 5. Letopis Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, svezak 37., za godinu 1922.

Zaključuje se, da se radovi članova dopisnika i nečlanova, koji stignu za štampaње u izdanjima akademije, imaju, najprije, predati na ocjenu jednome ili dvojici pravih ili dopisnih članova i po njihovu prijedlogu da se odluči o štampaњу tih radova.

Revizorima računâ i blagajničkog poslovanja u 1922. godini izabiru se pravi članovi dr. Vladimir Varićak i dr. Ivan Kasumović.

Dne 14. februara 1923.

Odobrava se popust od 25 % za izdanja akademije: 1. Zgodovinskomu društvu u Mariboru; 2. gimnaziji u Zaječaru.

Sa zahvalnošću uzima se na znađe otpis pokrajinske uprave za Hrvatsku i Slavoniju, odjeleņa za prosvjetu i vjere, od 27. januara 1923., br. 46.761. ex 1922., kojim se dodjeljuje Jugoslavenskoj akademiji učitelj Josip Svetličić.

Sa zahvalnošću se prihvaća dar od 1000 dinara, što ga je poklonio akademiji nezim član dopisnik Mons. Janko Barlé, kanonik prvostolne crkve zagrebačke.

Uzimaju se na znađe sjednički zapisnici i odobravaju svi zaključci, sadržani u njima, razredâ: 1. historičko-filologičkoga od 2. februara 1923.; 2. matematičko-prirodoslovnoga od 5. februara 1923.; 3. umjetničkoga od 4. februara 1923. pa 4. financijskoga odbora od 7. februara 1923.

U vezi sa zaključkom razreda umjetničkoga zaključuje se, da se zbornik „Međumurske pučke popijevke“, što ga je spremio dr. Vinko Žganec, odmah dade u štampaње.

Uzima se na znaće izvještaj revizovâ računâ i blagajničkog poslovanâ u 1922. godini i, prema prijedlogu revizorâ pr. članovâ dra. Vladimira Varićaka i dra. Ivana Kasumovića podjeljuje apsolutorij za vrijeme od 1. junija 1922. do 31. decembra 1922. gospodarskomu tajniku dru. Marku Kostrenčiću.

Odobrava se u principu osnovâ proračuna za godinu 1923., što ju je izradio gospodarski tajnik dr. Marko Kostrenčić, a konačno će o njoj odlučiti glavna skupština.

Naklada akademijskih izdanâ povisuje se od 600 na 1000 primjeraka izuzevši ona izdanâ, koja su zasebna djela, pa se imaju samo još završiti.

Uprava arhiva povjerava se, za trajanâ bolesti sadašnjega arhivara, pravoga člana dra. Vjekoslava Klaića, članu dopisniku i zamjeniku bibliotekara dru. Stjepanu Ivšiću.

Čitaju se i uzimaju na znaće prijedlozi o novim članovima, o kojima će rasprava biti u daļoj skupnoj sjednici.

Dne 6. maja 1923.

Predsjednik dr. Gustav Janeček drži spomen-slovo dobrotvoru Jugoslavenske akademije dru. Grgi Tuškanu, odvjetniku u Sisku, koji je ondje preminuo 22. februara 1923. i sahranjen je na Mirogoju u Zagrebu, a ostavio je Jugoslavenskoj akademiji legat od 300.000 dinara.

Tako isto saopćuje predsjednik smrt velikoga prijatelja Slavenâ, člana dopisnika ove akademije Louisa Legera.

Na ponudu Bavorske akademije u Münchenu odobrava se nastavak izmjene publikacijâ s nom od 1914. godine daļe.

Sa zahvalnošću uzima se na znaće dopis Saveza novčanih i osiguravajućih zavoda u Zagrebu, da će rečeni zavodi dati Jugoslavenskoj akademiji uime pripomoći 100.000 (stotinu tisuća) dinara. Izriče se zahvalnost svim darovateljima napose dru. Jurju Vrbaniću kao upravitelju rečenoga saveza.

Uzimaju se na znaće, uz odobrenje svih zaključaka u nima, zapisnici sjednica: 1. razreda historičko-filološkoga od 29. aprila 1923.; 2. razreda filozofičko-juridičkoga od 6. maja 1923.; 3. razreda matematičko-prirodoslovnoga od 30. aprila 1923.; 4. razreda umjetničkoga od 25. aprila 1923.

Zaključuje se, da glavna godišnja skupština bude 1. junija, a svečana sjednica 4. junija 1923.; raspravu u svečanoj sjednici čitat će pravi član dr. Albert Bazala, i to s natpisom: „Metalogički korijen filozofje“.

Dne 15. júnija 1923.

Odobrava se adekvatna zamjena izdañâ ove akademije za izdaña instituta antropoloških nauka u Varšavi.

Uzimaju se na znañe, odobravajući sve zaključke, koji su sadržani u nima, zapisnici sjednicâ: 1) razreda historičko-filologičkoga od 12. júnija 1923.; 2) razreda filozofičko-juridičkoga od 15. júnija 1923.; 3) razreda matematičko-prirodoslovnoga od 6. júnija 1923.; 4) razreda umjetničkoga od 5. júnija 1923.; 5) finansijskog odbora od 12. júnija 1923.

Prihvata se za štampanje, kao VIII. knjiga Znanstvenih djela za opću naobrazbu, djelo „Jezični savjetnik“, što ga je izradio pravi član dr. Tomislav Maretić, i određuje honorar i naklada.

Uredniku Rječnika hrvatskoga ili srpskoga jezika, pravomu članu dru. Tomislavu Maretiću, povisuje se honorar na 1000 (tisuću) dinara po štampanom arku.

Dne 27. júlija 1923.

Pravomu članu arh. Ćirilú Ivekoviću daje se potpora od 2500 (dvije tisuće pet stotina) dinara, da sa slušačima visoke tehničke škole u Zagrebu snimi najznatnije gradevne spomenike u Dubrovniku.

Dne 4. novembra 1923.

Popust od 25% daje se za nabavljene knjige Jugoslavenske akademije: 1) frañevačkomu manastaru na ostrvu Rabu; 2) Stanislavu Vinaveru, književniku u Beogradu, a popust od 20% Luki Medinu, posjedniku u Doñoj Lenlavi, ako nabavi sve edicije.

Uzimaju se na znañe, odobravajući sve zaključke, koji su sadržani u nima, zapisnici sjednicâ: 1) finansijskoga odbora od 31. oktobra 1923.; 2) razreda historičko-filologičkoga od 28. oktobra 1923.; 3) razreda matematičko-prirodoslovnoga od 24. oktobra 1923.; 4) razreda umjetničkoga od 28. oktobra 1923.

Odobrava se, što je uprava s preporukom poslala ministarstvu prosvjete u Beogradu molbu pravoga člana dra. Vladimira Varićaka, da bi mu dalo potporu za štampanje ñegove ñemačkim jezikom napisate radie o teoriji relativnosti.

Dne 2. decembra 1923.

Sa zahvalnošću uzima se na znañe otp. ministra prosvjete u Beogradu od 1. augusta 1923., br. 16.042., kojim se doznačuje pravomu članu dru. Vladimiru Varićaku 15.000 dinara u ime potpore za štampanje ñegove ñemačkim jezikom napisate radie o teoriji relativnosti.

Uzimaju se na znaće, odobravajući sve zaključke, koji su sa-
držani u njima, zapisnici sjednica: 1) razreda historičko-filologičkoga
od 18. novembra 1923.; 2) razreda filozofičko-juridičkoga od 2.
decembra 1923.; 3) razreda matematičko-prirodoslovnoga od 23.
novembra 1923.; 4) razreda umjetničkoga od 23. novembra 1923.

Štampane radiće pravoga člana dra. Vladimira Varićaka,
o teoriji relativnosti, pomoći će Jugoslavenska akademija tako, da
će od njega za svotu od 6000 (šest tisuća) dinara kupiti 120 pri-
mjeraka štampane radiće.

Uzima se na znaće, odobravajući sve zaključke, koji su sa-
držani u njemu, zapisnik sjednice finansijskoga odbora od 1. de-
cembra 1923.

Izriče se zahvalnost velikomu posjedniku i industrijalcu Vla-
dimiru Arku, predsjedniku Trgovačke komore u Zagrebu, koji
je iz svojih sredstava dao svotu, kolika je bila potrebita, da se u
Strossmayerovoj galeriji slika pro ori zaštite novim zastorima.

Dne 21. decembra 1923.

Sa zadovoljstvom uzima se na znaće, da su rješenjem mi-
nistra prosvjete od 27. novembra 1923. Pr. Br. 8934., po-
tvrđena nova pravila Jugoslavenske akademije.

U vezi s §-om 238. činovničkoga zakona od 31. julya 1923.
zaključuje se predložiti ministru prosvjete, da se pomoć prema
rečenom §-u dađe ovim pravim članovima Jugoslavenske akademije,
i to, s obzirom na njihovu dob života i tjelesnu nemoć, ovim
redom: 1) Vjekoslav Klaiću, 2) dr. Miši Kišpatiću, 3)
Vladimiru Mažuraniću. 4) dru. Tomislavu Mačetiću.

III.

GLAVNA SKUPŠTINA

Dne 19. junija 1923.

Uzima se na znaće izvještaj gospodarskoga tajnika dra. Marka Kostrenčiča o finansijskim prilikama akademije.

Od izdaća, što ih predlažu pojedini razredi, za 1922. godinu štampat će se, bezuvjetno 1) Rad razreda historičko-filologičkoga i filozofičko-juridičkoga; 2) Rad razreda matematičko-prirodoslovnoga; od svakoga po jedna kniiga (227. i 228.); 3) Letopis Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti za 1922. godinu; 4) Izvješća o raspravama matematičko-prirodoslovnoga razreda. Ostala će se djela štampati toliko, koliko bude sredstava za to i ako odluči koja skupna sjednica.

Ravnatelem Strossmayerove galerije slikâ za periodu 1923. – 1926. izabire se pravi član Klement M. Crnčić.

Potom je obavljen izbor novih članova, pa su izabrani: 1. član dopisnik dr. Stanko Hondl, kr. sveučilišni profesor u Zagrebu, za pravoga člana, a 2) dr. Josip Plemelj, kr. sveučilišni profesor u Ljubljani, za člana dopisnika u razredu matematičko-prirodoslovnom.

Po zaključku skupne sjednice od 16. novembra 1919. prijedlozi se o izabranim članovima priopćuju u „Dodatku“.

Dr. Stanko Hondl.

Potpisanome je čast predložiti, da se za mjesto pravoga člana Akademije, što je ispražnjeno smrću profesora Vinka Dvořáka kandiduje član dopisnik Dr. Stanko Hondl, koji je profesora Dvořáka naslijedio i na njegovoj sveučilišnoj katedri.

Stanko Hondl rodio se u Zagrebu 22. listopada 1873. Tu je svršio i sve svoje školske nauke, te je promoviran na doktora filozofije u zagrebačkom sveučilištu god. 1899. Bio je učitelj i profesor u zagrebačkoj gornjogradskoj, vinkovačkoj i zagrebačkoj donjogradskoj gimnaziji od god. 1895. do 1911. Dopust dobiven školske godine 1899./1900. u naučne svrhe proveo je u sveučilištima u Berlinu i Göttingenu. Habilitirao se u mudroslovnom fakultetu zagrebačkoga sveučilišta god. 1903., a profesorom fizike u istom fakultetu imenovan je god. 1911. Članom dopisnikom Jugoslavenske akademije izabran je god. 1908.

Naučni mu se rad kreće većim dijelom u području elementarne teoretske fizike.

Dosada je publicirao :

1. O nul-mjestima gibanja tekućina. — Rad, knj. 154.

U toj se radnji ispituje gibanje tekućine u okolini takovih mjesta, u kojima je brzina jednaka nuli. Kod „Laplaceova“ gibanja ta su mjesta ili točke ili crte; točke sa minimumom brzine kod takvog su gibanja nul-točke. Izvode se razmatranja o broju nul-točaka i to uz primjenu plošnoga integrala Kroneckerova. Za taj se integral pokazuje da ima jednostavno geometrijsko značenje, a funkcije pod znakom integracije interpretiraju se kao komponente vektora, koji se izvodi iz vektora brzine, a ima osobita svojstva.

2. Naert povijesti kvantitativne atomistike. — Rad, knj. 204.

To je prikaz razvoja atomističke nauke od kraja 18. vijeka. U prvom se dijelu iznose prvi uspjesi atomistike u kristalografiji, kemiji, pa u teoretskoj fizici, ponajpače u teoriji topline. U drugom se dijelu uz prikaz kritičnih radova Poincaréa, Macha i drugi pokazuje, kako se nauka stala odvracati od atomistike i priklanjati t. zv. feomenologiji. Treći dio obrađuje razvoj savremene atomistike.

3. Odsjek „Fizika“ u „Izvjescima“ o raspravama matematičko-prirodoslovnoga razreda za god. 1867. do 1914.

4. O sfernim i njima srodnim funkcijama. — Nastavni vjesnik knj. 5.

5. Elementarna teorija plime i osjeke. — Nast. vj. 13.

6. Jednostavno njihalo.

7. O potencijalu kugle i elipsoida. — Nast. vj. 14.

Slično izvođenje za kuglu iznosi A. Gray u engleskom časopisu „Nature“ br. 2742, god. 1922.

8. O jednoj d'Ocagneovoj konstrukciji.

9. Sraz elastičnih kugala. — Nast. vj. 15.

10. Elementarno izvođenje Keplerova plošnoga zakona. — Nast. vj. 17.

11. Fizikalne jedinice. — Nast. vj. 21.

To je obilan kritički izvještaj o tom predmetu.

12. Teoretično određivanje brzine valova.

Uz primjenu zakona energije određuju se brzine, kojima se šire diskontinuiteti: 1) transverzalni valovi žice; 2) dugački valovi vode; 3) longitudinalni valovi; 4) valovi torzioni; 5) električki valovi u žici; 6) slobodni elektromagnetski valovi.

13. Računanje s nepotpunim brojevima u srednjoj školi. — Nast. vj. 27.

14. Neke formule i računi iz nauka o logaritmima. — Nast. vj. 29.

Medu inim sasvim se elementarno nalaze za izračunavanje baze prirodnih logaritama uz izraz $\left(1 + \frac{1}{n}\right)^n$ još i drugi izrazi, poimence $A_n = \left(1 + \frac{1}{n - \frac{1}{2}}\right)^n$, za koji iz samoga izvođenja izlazi da je uz određeno n točniji od prethodnoga. Tako je

$$A_{32} = 2.718_{503}, \quad A_{10000} = 2.71828183_{08},$$

dok je $1.0001^{10000} = 2.718_{146}$.

15. Izvođenje Einsteinove transformacije. — Nast. vj. 29.

Izvođenje je takovo, da se jasno vidi veza između 4. jednadžbe i osnovnih pretpostava. Ujedno izlazi, da bi τ bilo funkcija izraza $t - \frac{v}{c^2} x$ i onda, kad ne bismo postulirali linearnu vezu.

16. Gibanje u hiperboli. — Nast. vj. 30.

Jednostavna obrada Soldnerova primjera za gibanje korpuskule svjetlosti i Rutherfordova i Darwinova primjera za sraz alfa-čestice s atomskom jezgrom.

17. Fizika za više razrede srednjih škola. Doštampana početkom 1922.

Pripomenut ću još, da je prof. St. Hondl bio član uredništva „Nastavnog Vjesnika“ za godišta 16.—28.

Ocejenjujući pak savjesno radnje iz područja fizike i astronomije učinio je on već dosada znatnih usluga ovoj Akademiji.

Dr. V. Varićak.

Dr. Josip Plemelj.

Potpisanomu čast je predložiti razredu matemat.-prirod., da pred skupnu Akademiju iznese kandidaturu dra. Josipa Plemelja, profesora matematike u ljubljanskom universitetu, za dopisnog člana matematičko-prirodoslovnog razreda.

Plemelj Josip rođen je 11. decembra 1873. na Bledu. Osnovnu školu pohadao je u rodnom mjestu; gimnaziju je svršio u Ljubljani 1894 g. Matematiku i fiziku izučavao je na universitetu u Beču od god. 1894/95 do 1898, zatim u Berlinu 1899/1900 i u Göttingenu 1900/1901.

Na doktora filozofije promoviran je u bečkom universitetu 17. decembra 1898. Na filozofskom fakultetu bečkoga universiteta habilitirao se za matematiku i postavljen je docentom ministarskom odlukom od 23. aprila 1902.

Služio je u k. k. österr. Gradmessungsbureau u Beču god. 1898, 1899, zatim u k. k. österr. Regionalbureau für die internationale naturwissenschaftliche Bibliographie god. 1903—1907, a onda kao asistent za matematiku u tehničkoj visokoj školi u Beču god. 1906/1907.

Izvanrednim profesorom matematike na filozofskom fakultetu u Černovicama imenovan je 22. septembra 1907, a redovnim 6. decembra 1908, gdje je ostao do sloma bivš. monarhije. Kraljevim ukazom od 31. augusta 1919., br. 13.891. postavljen je za redovnog profesora matematike u filozofskom fakultetu ljubljanskoga universiteta. Bio je i prvi rektor toga universiteta.

Publicirao je dosada:

1. Ein Satz über vertauschbare Matrizen und seine Anwendung in der Theorie linearer Differentialgleichungen. -- Monatshefte für Mathematik und Physik, XII, Wien, 1901.
2. Ueber Systeme linearer Differentialgleichungen erster Ordnung mit doppelt-periodischen Koeffizienten. -- Monatshefte, XII, 1901.
3. Ueber lineare Differentialgleichungen mit vertauschbarer Basis der Monodromiegruppe. -- Monatshefte, XIII, 1902.
4. Ueber die Anwendung der Fredholmischen Funktionalgleichung in der Potentialtheorie. -- Sitzungsberichte der Kais. Akademie der Wissenschaften in Wien, CXII, Abt. 2a, 1903.
5. Zur Theorie der Fredholmischen Funktionalgleichung. -- Monatshefte, XV, 1904.
6. Ueber lineare Randwertaufgaben der Potentialtheorie. -- 1. Teil, Monatshefte, XV, 1904.
7. Isto. -- 2. Teil, Monatshefte, XVIII, 1907.

8. Ueber einen neuen Existenzbeweis der Riemannschen Funktionssysteme mitgegebener Monodromiegruppe. — *Anzeiger, Akademie de Wiss. Wien.* XIII, 10/5 1906.

9. Ein Ergänzungssatz zur Cauchyschen Integraldarstellung analytischer Funktionen. Randwerte betreffend. — *Monatshefte*, XIX, 1908.

10. Riemannsche Funktionenscharen mit gegebener Monodromiegruppe. — *Monatshefte*, XIX, 1908.

11. Ueber Schlesingers „Beweis“ der Existenz Riemannscher Funktionenscharen mit gegebener Monodromiegruppe. — *Jahresbericht der deutschen Mathematiker-Vereinigung*, XVIII. Leipzig 1909.

12. Potentialtheoretische Untersuchungen. — *Preisschrift der fürstl. Jablonski-schen Gesellschaft für 1910.* Leipzig 1911.

13. Der Existenzbeweis für Lösungen linearer Differentialgleichungen insbesondere an einer Fuchsschen singulären Stelle. — *Monatshefte*, XXII, 1911.

14. Die Grenzkreis-Uniformisierung analytischer Gebilde. — *Monatshefte* XXIII, 1912.

15. Die Unlösbarkeit von $X^5 + Y^5 + Z^5 = 0$ im Körper K_5 . — *Monatshefte* XIII, 1912.

16. Die Siebentheilung des Kreises. — *Monatshefte*, XXIII, 1912.

17. Rešitev linearne diferencijalne enačbe kot funkcija akcesoričnih parametrov. „*Rad.*“, knjiga 228.

18. O analitičnem raztegnjenju slik. „*Rad.*“, knjiga 228.

Za radnju navedenu pod br. 12. dobio je nagradu društva kneza Jablonskoga u Leipzigu za godinu 1910.

Za ukupni pak svoj matematički rad odlikovan je g. J. Plemelj u svečanoj sjednici bečke akademije od 31. maja 1912. podjeljenjem nagrade Richarda Liebena.

U Zagrebu 11. decembra 1922.

Dr. V. Varićak,
pravi član Akademije.

IV.

Svečana sjednica.

20. junija 1923.

Govor predsjednika akademije dra. Gustava Janečka.

Veleštovane gospode i gospodo!

Čast mi je otvoriti godišnju svečanu skupštinu naše Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti.

U prosuđivanju akademijskoga rada, o kojem će izvijestiti naš g. književni tajnik, ne bi valjalo pustiti s uma prilike, u kojima živimo.

Veliki događaji, koji su počeli g. 1914., pa su u tri kontinenta, a osobito u našem, povukli nove međe među narodima, koji su stali rušiti prijestoľa te rodili postavljanjem zamjernih ljudskih ideala — oni nam ni nakon blizu pet godina iza svoga završetka nijesu donijeli ispunjenje svih naših očekivanja, svih naših nada. Još se ni do današnjih dana nije svuda polučio tolikom krvlju zakapareni posvemašnji mir, dapače, i u samom se vijeću narodâ, tomu s tolikim povjerenjem i ushitom pozdravljenju areopagu mira i humaniteta, javljaju trzavice, oprečnost težnjâ, interesâ i nazorâ u zamašnim pitanjima. U velikome dijelu Evrope posvećuju državne uprave, iz shvatljivih razloga sigurnosti posjeda i suvereniteta, daleko veću brigu naoružavanju nego kulturnim i humanitarnim zadacima. Ekonomsko je stanje u gotovo svim evropskim državama teško tako, da zabrinjuje, u nekojima upravo očajno. U prostranim poljanama nekoć tako moćne slavenske veledržave, u koju su u teškim krizama s pouzdanjem gledali svi ostali slavenski narodi, natjeću se još uvijek mjestim će ubilačke ruke u pokolju i progonu rođene braće, pa su tek ovih dana buknule tvorne opreke i među sinovima nama blizoga naroda bugarskoga tako, te se rumen svježe

krvi pomiješala s onom sada u bujnom rastu proevalih ondješnjih ružinih poljana. Sve to i još štošta mora da nas tišti. Ali prije svega toga mora da ozbiljna promatrača psihe ljudskoga društva zabrinjuje do najvećega stepena ono opadanje ctičke vrijednosti, morala, građanske savjesti; ono nas tišti poput more, ono nas guši ne dajući, da odahnemo, a kamoli da se posvetimo cijelom snagom, kako bi trebalo, ovdje poštenom građanskom i ekonomskom, ondje odgojnom i drugom kulturnom radu.

Da li takvo posređe može da pogoduje njezi znanosti, njezi prave umjetnosti? Da li ono može da unaprijedi tih i mučan rad institucija osnovanih baš u duhu promicanja najviših kulturnih ciljeva? Diljem gotovo vaskolikog naobraženog svijeta bilježi se u tom takovu radu zastoј, koji ide u daleko manjem dijelu na račun neke još poratne psihičke umornosti ili — pa u tom slučaju teritorijalno omeđen — na račun neke živčane predraženosti radi uvijek novih i novih zapreka, što se stavljaju nasuprot mirnoj duševnoj raboti, a u daleko većoj mjeri ide žalosni taj zastoј na račun općenih prilika, osobito i na račun pomanjkanja materijalnih sredstava, na račun pauperiteta, koji je zavladao kod učenih društava i duševnih radnika u doba, gdje se tako lako stiče i razbacuje bogatstvo. U takvim se teškim prilikama nalazi i naša akademija.

Vjerna od samoga svojega početka pa do današnjega dana zadatku, što joj ga je u narodu odredio veliki biskup, njezin začetnik i do svoje smrti pokrovitelj, narodni mecena Josip Juraj Strossmayer, naša je akademija već otprije znala, što su gorki dani. Ona je već samim svojim imenom, svojom oznakom kao institucija jugoslavenska, pa još više patriotskim svojim radom te nikada neokaljanim, a i nepritajivanim svojim osjećanjem bila zazorna vlastodršcima u bivšoj monarkiji. Još nas ima, koji se živo sjećamo ličnog progona tako zaslužna prosvjetnog radnika, kakav je bio Rački; koji se sjećamo, da nam krv navaljuje u lice. zlobnog oduzimanja potpore, koja je ipak tekla iz narodnih žuljeva; koji se sjećamo onoga svakom zgodom neprijatnog susretanja i kinizma, kojima su bili izloženi akademijski funkcionari. Pa za vrijeme velikoga rata? Očito nepovjerenje i sumnjičenje.

S oslobođenjem nadošli su akademiji skoro dani oskudijevanja. Imutak njezin sastoji se u glavnom od ove njezine palače, bogate knjižnice, galerije slika: što posjeduje na nekretninama za iznajmljivanje, nije moglo da pokrije ni javne daće s uzdržavanjem.

Akademijske zaklade, sastojeći se od vrednosnih papira, odbacivale su svote, koje su u predratno doba nešto značile, ali je njihova vrijednost pod utjecajem prilika pala na minimum. Akademija bila je prinukana, da se teškim srcem odluči na restringiranje svojih edicija, a svejedno nije ni za ovako malo-brojne imala pokrića, pa je radila samo još sa po njezinoj tiskari oj pripravno — budi joj na čast — podijeljenim kreditom. Dalje opadanje novčanih vrednota spriječilo je akademiju, te nije više mogla u pravo doba udovoljavati svojim iz kredita proisteklim obvezama. Tek u drugoj polovici prošle godine 1922. krenulo je na bolje. Hvala uvidavnosti naše središnje vlade i narodne skupštine, hvala i zauzimanju naših drugova i prijatelja u kr. srpskoj akademiji, naša je akademija dobila za netom minulu upravnu godinu izdašnu potporu. Sjajno se osim toga očitovalo privatno dobrotvorstvo darom naših novčanih zavoda, sabranima nedavno posredovanjem njihova Saveza i saveznog predsjednika dra. Jurja Vrbanića. I njima i svim ostalim darovateljima neka bude neograničena hvala! Ma da pada tek u g. 1923., spominjem s velikim pijetetom ime velikoga našega dobrotvora i patriote, blagopokojnog dra. Grge Tuškana, koji se sjetio naše akademije zapisom, za naše prilike znatnom svotom u korist zaklade za općenu naobrazbu. Budi mu među nama i našim nasljednicima trajna spomen i slava!

Sve ovo našoj akademiji iskazano dobrotvorstvo rodilo je u njezinu krilu ponovnim razmišljanjem, na koji bi se način ona mogla bolje no dosada približiti širem općinstvu. Istina, ona je već od dužeg vremena nastojala, da se izdavanjem djela za općenu naobrazbu oduži širim slojevima naroda, da opet i njih sebi što više priljubi. Potreba izdavanja takvih djela različenoga smjera kod nas je velika. Blagopokojni prijatelj akademije general Crljen pred nekoliko je godina darovao njoj neku svotu s nakanom, da se pristupi izdavanju Rječnika sveopćega znanja. Uvidjevši, da bi ovakav rad zahtijevao znatno većih sredstava, akademija je od darovatelja postigla privolu, da se za početak izda samo Jugoslavenski biografski rječnik. Učinjene su za to opsežne pripravne radnje, ali se morala izvedba odgoditi za bolja vremena. Akademija svejedno ne pušta s vida prvotno naumljeni veliki Rječnik, za koji je naišla na pripravnost sudjelovanja u radu među članovima kr. srpske akademije.

S velikim zadovoljstvom ističem potpunu slogu, koja spaja obje te akademije. Ona postoji već od mnogo godina unatrag te je

urodila mnogim tijesnim prijateljstvom među njihovim obostranim članovima. Ta, jednak je njima u principu zadatak u narodu, ma da ima opet i veoma važnih razloga za zasebni opstanak i jedne i druge.

S nemanjim zadovoljstvom bilježim još i to, da je naša akademija za vrijeme rata podržavala svoje odnose sa svima od prije stranim akademijama i učenim društvima, gdje su to god ratne prilike dozvoljavale; gdje pak nijesu, nastavila je ona te vezove odmah izminućem ratnih teškoća. Naša je akademija ostala pošteđena od onoga vala narodnosne mržnje, koji je — požaliti se mora — stvorio dubok jaz među zaraćenim narodima čak i na polju njegovanja znanosti.

Akademija se čvrsto nada, da će joj nadoći bolja vremena. Nju tište, ali ne plaše momentane nepovoljne prilike. Nju tišti sadašnji nesporazumak, koji na užtrb i kulturnoga napretka dijeli narod u dva tabora. Ali nju zadahnjuje u tom pogledu duh neumrloga njezina duševnog osnivatelja, koji je zamislio (prema slici Salghetti-Driolijevoj: „Jugoslavija“, koja je u svečanoj dvorani) evo ovo umjetničko djelo, u kojem se zrcali cijelo njegovo narodnosno osjećanje, dok na njemu čitamo značajnu, veliku riječ „Sloga“.

Tako me moje misli sada nose onamo, gdje pod svodom veličanstvene crkve đakovačke počiva On, naš za sva vremena učitelj. Ulazim u tu svetinju. Ulazim te silazim niz stube u pri-tajenim svijetlom rasvijetljeno njegovo počivalište. Svaki mi je kucaj srca odjek svečanog uzbuđenja, svaki uzdah tiha molitva. I spuštam se na koljeno te pridigavši vethu svoju desnicu polažem je na to čelo, ispod kojega su se rodile tolike i tako velike misli, da je njima proslavio svoj narod. Polažem je na te grudi, u kojima je obitavalo tako plemenito srce, puno žara za sreću, za dobrobit naroda — — — — —

Dopustite, da Vas u svečanom ovom trenutku srdačno pozdravim, Vas, mnogopoštovane naše goste, i Vas, drage mi akademijske drugove.

Izveštaj gospodarskog tajnika dra. Marka Kostrenčića.

Počet ću svoj izvještaj prikazom finansijskog stanja i gospodarenja u prošloj periodi, jer je to bila naša stalna muka, koju smo mučili. U godinu 1922. padaju svršeci dviju budžetskih perioda akademije: prva je tekla od 1. januara 1921. do 31. maja 1922., a druga od 1. juna 1922. do 31. decembra 1922.

31. maja 1922., dakle na kraju prve od tih perioda, ostaje 363.959 K 05 fil., a rashodi 262.140 K 01 fil., te je tako višak iznosio 101.819 K 04 fil., a ako se tome pribroji ostatak iz prijašnje finansijske periode, t. j. iz godine 1920., preostalo je za prenos u slijedeću finansijsku periodu, koja je trajala od 1. junija 1922. do 31. decembra 1922. 243.280 K 27 fil., ali nam i ta svota nije bila cijela na dispoziciju. Iz nje treba da izlučimo ove svote: 1. prihod Czerljenove zaklade od 19.549 K 66 fil., 2. svotu od 52.050 K, koja pripada Tomašičevoj zakladi; 3. dar braće Dubokovića od 10.000 K; 4. legat opata Matije Penića. Zatim treba da odračunamo svote, koje se imaju posebno voditi u evidenciji, i to 1. za dalmatinske statute 14.261 K 40 fil.; 2. za Akademijski Rječnik 4.150 K; 3. za Hrvatski biografski rječnik 14.260 K 49 fil.; 4. za istraživanje zemlje 6.641 K 94 fil.; koje sve svote zajedno iznose 125.913 K 49 fil. Dalje se nije moglo efektivno računati ni sa svotom od 18.665 K, koja se izdala na predumove, a koja se vodila kao gotovina, iako nije bila disponibilna. Jednako treba iz gornje svote izlučiti i 26.500 K ugarskih ratnih zajmova, koja se svota u rezervnom fondu vodi u računu u nominalnom iznosu. Ako i ove dvije svote pribrojimo prije navedenoj, dobivamo iznos od **171.078 K 49 fil.**, koja nam nije stvarno stajala na raspoloženje za potrebe akademije, tako da se u stvari onaj iskazani višak realno reducira na **72.201 K 78 fil.**, koja je dakle svota 31. maja 1922. realno stajala na raspoloženje Akademije.

Uzmemo li, da je u tom času Akademija dugovala Nadbiskupskoj tiskari 650.000 K za štampu, onda je jasno, da naš položaj u tom momentu t. j. 31. maja 1922. nije bio ni najmanje ružičast. Ipak je odlučeno u sjednici od 18. junija 1922., da se

vrati na svoje mjesto u Czerljenovu zakladu prihod njezin od 19.549 K 66 fl., a predujmovi na honorare da se odsada vode među izdacima, i da se tako zaračunavaju, što je i provedeno.

Krajem budžetske periode, koja je trajala od 1. junija 1922. do 31. decembra 1922., bilo je finansijsko stanje ovo: Primici su zajedno s prenosom iz zadnje finansijske periode iznosili 675.153 K 54 fl., a izdaci 478.626 K 74 fl., tako te je suvišak bio 196.526 K 80 fl., odakle se vidi, da se prenos iz prošle periode u novu umanjio za 46.753 K 47 fl. Svota od 196.526 K 80 fl. bila je 31. decembra plasirana ovako: Na tekućem računu bilo je 98.060 K. u rezervnom fondu blagajnice 90.500 K, a gotovine u blagajnici 7.966 K 80 fl., ukupno dakle 196.526 K 80 fl., koja je svota prenesena u slijedeću finansijsku periodu, t. j. u g. 1923.

No ni ova svota nije nam uistinu bila cijela na dispoziciju, nego tu treba odračunati: 1. dug Tomašićevoj zakladi od 52.050 K; 2. legat M. Penića od 5.000 K; 3. dar braće Dubokovićâ od 10.000 K; 4. potpora vlade za dalmatinske statute od 14.261 K 40 fl.; 5. Hrv. biografski rječnik 14.260 K 49 fl.; 6. za zasnovana istraživanja zemlje 6.441 K 94 fl.; 7. za Akademički rječnik 4.150 K — svega 106.163 K 83 fl. Ako toj svoti dodamo i 26.500 K ug. ratnih zajmova, koji su fiktivna vrijednost, dobivamo svotu od 132.663 K 83 fl., koja nam u gornjem višku nije bila realno na raspoloženju za opće svrhe akademije, tako da se ona smanjuje na stvarni iznos od 63.826 K 97 fl.

Međutim je napeto finansijsko stanje akademije, radi velikog duga za štampanje knjigâ, tečajem ove budžetske periode popustilo, donekle, uslijed toga, što je u to vrijeme dospio i što je isplaćen prvi dio državne pomoći, koja je bila osigurana akademiji državnim budžetom za g. 1922./1923., u iznosu od 200.000 D (ali od te svote isplaćivalo se samo 11/12, tako te je svaki obrok iznosio 45.833 D). Sad su počele redovne otplate kod Nadbiskupske tiskare s kojom smo otplatu duga, intervencijom gospodina pokrovitelja nadbiskupa dra. Antuna Bauera, udesili uz vrlo povoljan aranžman, pa držim za našu dužnost, da mu za to izrečemo toplu hvalu za njegovo zauzimanje. I dalji obroci državne pomoći isplaćivani su stalno, te se u ovom času izdala cijela pomoć akademiji, koja je budžetom bila predviđena. Držim ugodnom dužnošću, da i s ovog mjesta zahvalim u ime akademije svim onim faktorima, koji su se

PREGLED O ZAKLADAMA I GLAVNICAMA JUGOSLAVENSKE

Zaklada ili glavnica		Staće glav- nice krajem godine 1921.		Staće glav- nice krajem godine 1922.	
		K	fil.	K	fil.
1.	Temeljna zaklada akademije	866.324	52	—	—
2.	Zaklada za osnutak umjetničkoga razreda	143.465	35	—	—
3.	Glavnica za izdavanje djela za opću naobrazbu	—	—	59.400	—
4.	Glavnica Dra F. Račkoga	—	—	36.000	—
5.	Glavnica Dra T. Smičiklase	—	—	34.000	—
6.	Glavnica J. Bubanovića	—	—	nom. 20.000	—
7.	Zaklada Dra N. pl. Tomasića	—	—	138.800	—
8.	Zaklada Strossmayerova za galeriju slika	—	—	10.074	16
9.	Glavnica generalmajora M. pl. Czerliena	—	—	fr. 63.000 K 85.340	—
10.	Glavnica za Strossmayerov spomenik	—	—	—	—
11.	Glavnica dobrotvora X	—	—	20.000	—
12.	Glavnica bar. Petra Drag. Turkovića	—	—	40.000	—
13.	Stipend. zaklada Dra D. Neumana	—	—	30.000	—
14.	Stipend. zaklada Pavla grofa Pejacsevicha	—	—	30.000	—
15.	Stipend. zaklada Alvine grofice Pejacsevich	—	—	30.000	—
16.	Legat pok. župnika Stojanovića	—	—	7.003	28
17.	Legat dra. Bakarčića	—	—	214.644	—

AKADEMIJE ZNANOSTI I UMJETNOSTI ZA GOD. 1922.

Kako je glavni- ca uložena	Prihod tečajem g. 1922.		Staće krajem g. 1922.		Bijeska.
	K	fil.	K	fil.	
{ u državnim i pri- vatnim papirima te založnicama	—	—	—	—	} Zakladom upravlja Pokra- jinska Uprava, odjelene za prosvjetu i vjere
	—	—	170	281	
u drž. papir., dionica- ma i 4 $\frac{1}{2}$ % založnicama	4.916	34	25.490	52	Natječaj se objavljuje u „Letopisu“
u 4 $\frac{1}{2}$ % založnicama	2.936	85	12.684	—	} Za potporu historičkih ili filoloških radova
dionice i 4 $\frac{1}{2}$ % za- ložnice	9.013	34	4.582	56	
dionice Prve hrv. štedionice	4.355	59	7.884	56	Nagrada za učenje ruskog jezika
dionice hipot. banke	12.851	53	13.010	—	Za izučavanje hrv. jezika i historije
uložnica I. hrv. štedionice	524	99	10.074	16	Prinos (5.000 K) Akademije
u 4 $\frac{1}{2}$ % založn. ratni zajm. i priv. papirima	20.857	04	38.580	20	Za hrv. biografski Rječnik
—	—	—	—	—	Zaklada predana Pokr. Upravi te je sadržana u zakladi pod ¹
4% ug. kr. rente	—	—	—	—	Prihoda nema, a doživotno bi ga imao uživati sam dobrotvor
7% invest. zajam	3.880	12	8.755	48	Potpora finacijalnih i političko- ekonomskih djela
4% ug. rente	—	—	2	20	Nema zasada prihoda
u 4% zadužn. zajma grada Beča od god. 1894.	1.861	84	3.172	88	Prihod uživa slušaćica medicne
u 4% zadužn. zajma grada Beča od god. 1894.	—	—	—	—	Prihod uživa gda. grofica Althann doživotno
uložnica Praštedione	305	87	7.003	28	Za posebnu svrhu
—	3.755	—	214.664	—	Čeka se na izmjenu u Jugoslaviji

¹ Taj je prihod u uložnoj knjižici, koja se nalazi kod Jugoslavenske akademije.

PREGLED O ZAKLADAMA I GLAVNICAMA JUGOSLAVENSKE

Zaklada ili glavnica		Staće glav- nice krajem 1922.		Staće glav- nice krajem 1923.	
		D	p	D	p
1.	Temejna zaklada akademije	219.193	83	—	—
2.	Zaklada za osnutak umjetničkoga razreda	36.778	84	—	—
3.	Glavnica za izdavanje djela za opću naobrazbu	—	—	14.850	—
4.	Glavnica Dra. F. Račkoga	—	—	9.000	—
5.	Glavnica Dra. T. Smičiklase	—	—	9.500	—
6.	Glavnica Julija Bubanovića	—	—	nom. 6.000	—
7.	Glavnica Dra. N. pl. Tomasića	—	—	nom. 46.250	—
8.	Zaklada Strossmayerova za galeriju slika	—	—	2.695	50
9.	Glavnica generala M. pl. Czerljena	—	—	fr. 63.000 D 20.935	—
10.	Glavnica za Strossmayerov spomenik	—	—	—	—
11.	Glavnica dobrotvora X.	—	—	5.000	—
12.	Glavnica baruna P. Turkovića	—	—	10.000	—
13.	Stip. zaklada Dra. Neumanna	—	—	7.500	—
14.	Stip. zaklada Paula prof. Pejačević	—	—	7.500	—
15.	Stip. zaklada Alvine prof. Pejačević	—	—	7.500	—
16.	Legat Dra. Bakarčića	—	—	58.288	19
17.	Legat pok. župnika Stojanovića	—	—	1.870	82
18.	Ostavina Dra. Tuškana	—	—	312.337	25

AKADEMIJE ZNANOSTI I UMJETNOSTI ZA GODINU 1923.

Kako je glav- nica uložena	Prihod te- čajem godine 1923.		Staané pri- hoda krajem 1923.		Bilješka.
	D	p	D	p	
u državnim i pri- vatnim papirima te založnicama	—	—	—	—	
	—	—	42	80	
u drž. papir., dion. i 4 ¹ / ₂ % založnicama	1.084	91	7.457	57	Natječaj se objavljuje u Letopisu
4 ¹ / ₂ % založnice	633	34	3.804	34	} Za potporu hist. i fil. radova
Dionice Praštedione i založnice	1.409	97	661	97	
Dionice Praštedione	1.227	44	856	58	Nagrada za učenje ruskoga jezika
Dionice Hipotek. banke	21.401	76	1.370	76	Za izučavanje hrv. jezika i historije
	176	96	2.695	50	Prinos od 5000 K od Akademije
4 ¹ / ₂ % zal. rat. zajm. priv. papiri	3.992	54	13.637	59	Za hrv. biografski rječnik
	—	—	—	—	Zaklada predana Pokr. upravi te je sadržana u zakl. pod 1.
4 % ug. rente	—	—	—	—	Prihoda nema, a imao bi ga doživotno uživati sam dobrotvor
7 % invest. zajam	1.032	15	3.221	02	Potpora finacijalnih i polit. ekonomskih djela
4 % ug. rente	—	—	—	55	Nema za sada prihoda
} 4 % zadužnice grada Beča	23	40	816	62	} Ti su efekti izdrijebani
	—	—	—	—	
Uložnica Pra- štedione	4.627	19	58.288	19	Namijeđeno djelima za opću naobrazbu
Uložnica Pra- štedione	120	—	1.870	82	Za posebnu svrhu
Uložnice Posav. šted. i dion. pol. banke	—	—	312.337	25	Namijeđeno djelima za opću naobrazbu

* Ta je svota u uložnoj knjižici, koja se nalazi kod Jugoslavenske akademije.

u svoje vrijeme zalagali, da ta pomoć bude Akademiji osigurana. Dakako u današnjim finansijskim prilikama, u kojima se nalazi država, teško je pomišljati na to, da se ova državna pomoć povisi, ali opet treba otvoreno kazati, da ona za današnje prilike nije tolika, da bismo finansijski stanje akademije mogli nazvati dobrim, ili da bismo po njoj mogli u punoj mjeri izvršivati zadatke njezine.

Dopustite mi, da se ukratko osvrnem i na momentani finansijski položaj akademije bez navođenja brojaka. Napetost naših finansijskih odnosa i dalje je nešto popustila, i to naročito uslijed ovih okolnosti. Zagrebačke banke darovale su akademiji zauzimanjem Saveza novčanih zavoda, i naročito njenog predsjednika dra. Jurja Vrbanića malone 90.000 D u akademijske svrhe. Akademija i u toj prilici toplo zahvaljuje svim darovateljima, i svima, koji su joj bili u tome na ruku.

Druga je činjenica, koja je tako isto u nekoj maloj mjeri olakšala položaj akademije, što se na osnovi novoga zakona o stanovima mogla povisiti najamnina u akademijskim kućama.

No svim tim još Akademija nije lišena briga za budućnost, jer dar banaka znači neredovit prihod, koji će se morati upotrijebiti za namirenje dugova, i za neke potrebne investicije, a povišenje najamnine nije se opet moglo izvršiti u toj mjeri, da bi se tim prihodom obezbijedila akademija.

Akademija će, dakle, i dalje morati svoju punu brigu posvećivati finansijskim pitanjima, i naročito tražiti sredstva, da pokrije potrebe za g. 1924., koje će biti znatne.

Sa hvalom treba da se sjetimo još i nekih drugih darovatelja u prošloj godini, a to je Eskomptna banka, koja je osim toga, što je znatnom svotom učestvovala u daru svih zagrebačkih banaka g. 1922. darovala svotu od 25.000 K, i onda član dopisnik Janko Barlé s darom od 4000 K.

Temeljna glavnica Akademije, kojom upravlja Povjereništvo za prosvjetu i vjere, iznosila je krajem g. 1921. 866.324 K 52 fl., koja se prema prijašnjem iskazu umanjila, jer su kao bezvrijedne otpisane dionice društva Assoziacione Dalmatica u nominalnom iznosu od 40.000 K. Zaklada Jugoslavenske Akademije za osnutak umjetničkog razreda iznosila je krajem g. 1921. nom. 142.831 K 20 fl.

Osim toga upravlja i disponira akademija sa 16 zaklada u ukupnom nominalnom iznosu od 1,940.092 K 45 fil i osim toga 63.000 franaka, koji se danas računaju kao levi.

Tu treba istaći važno povećanje naših fondova darom blagopokojnog dra. Grge Tuškana u iznosu od 1.200.000 K, koju je svotu poklonio bio u julu g. 1922., a u februaru o. g. je umro. Akademija odala je svome dobrotvoru dužno poštovanje i pohranila njegove smrtne ostatke u arkadu svog prvog predsjednika dra. Franje Račkoga. Spomen na dra. Grgu Tuškana održat će se stalno u ovoj Akademiji, i njegovo ime ne će pasti u zaborav. Tu ujedno moram napomenuti, da je to prvi fond, koji po svome iznosu odgovara posvema uslijed devalvacije promijenjenim finansijskim prilikama.

Što se tiče općeno zakladâ, moramo još istaći, da su neke od njih, koje su bile dotirane papirima, koji su uslijed ratnih prilika izgubili znatno ili gotovo sasvim od svoje vrijednosti, tako da one danas postoje više po imenu nego po realnoj svojoj vrijednosti, pa se u svakom pojedinom slučaju traži onda izlaz, što će da se uradi. Glavnica Petra Drag. Turkovića u tom je pravcu uređena. Ona je bila u svoje vrijeme dotirana sa 20.000 K A-U. ratnih zajmova, koji su postali bez vrijednosti, pa su ih zato braća Turkovići zamijenili sa 4000 K 7% investicionog zajma tako, da je sada ta zaklada efektivna. Braći Turkovićima izriče se i ovom zgodom hvala. Dobro bi, dakako, bilo, kad bi se i kod drugih fondova, kod kojih se slično desilo, koliko je moguće, isto uradilo.

Nekretna imovina akademije sastoji se od palače na Zrinjskom trgu i od pet kuća: na Trgu I br. 6., Šenoina ul. br. 4. i br. 6., Petrinjska ul. 46. i, napokon, na Nadbiskupskom trgu br. 11. Ukupna se vrijednost tih nekretnina na kraju 1922. prema faktičnom trošku računa na 847.000 K. Čist prihod kuća u finansijskoj periodi od 1. junija 1922. do 31. decembra 1922. bio je tek 18.742 K 75 fil. I te su kuće stalna naša briga, jer bi trebalo mnogo investirati u popravljanje, ali se i uz sada povišenu najamninu može pomišljati samo na najnužnije popravke.

Kojige, što ih ima akademija na skladištu, vrijede prema najnovijem popisu oko 6,000.000 K računajući po prodajnoj cijeni.

Iz kronike akademije u prošloj godini treba još da spomenemo neke zgrade, u kojima je ona saradivala i učestvovala.

Radosna je srca Akademija čestitala Nj. Vel. kralju Aleksandru prilikom njegova vjerenja s rumunjskom kraljevskom princesom Mariolom, a na samome vjenčanju Kraljevu u mjesecu juliju prošle godine zastupao je Akademiju njen predsjednik dr. Gustav Janeček.

Na proslavi 150-godišnjice briseljske akademije i na kongresu unije akademijâ zastupao je našu akademiju njen počasni član dr. Fran Bulić.

Kao što svake godine spremila je Akademija zadušnice za svog osnivača i pokrovitelja biskupa Strossmayera.

S iskrenim se osjećajima ova Akademija pridružila proslavi spomen-slave 40. godišnjice smrti Daničićeve, te je održana posebna sjednica, dne 16. novembra 1922., na kojoj je držao svečano slovo pravi član dr. Tomo Maretić.

Na proslavi, što ju je beogradski universitet priredio svome članu profesoru Simi Lozaniću prigodom 70-godišnjice njegove, dala se akademija zastupati po svom pravom članu dru. Vladimiru Varićaku.

Prošle godine u mjesecu juniju potvrđen je za predsjednika akademije dr. Gustav Janeček, koji je za tu čast izabran za trogodište 1921.—1924.

Na kraju treba da izvršimo tužnu dužnost i da se sjetimo pokojnih članova ove akademije. Prošle je godine akademija izgubila pravog člana dra. Vinka Dvořaka, počasnog člana Vlaha Bukovca, i člana dopisnika Luku Jelića, a već i ove godine bilježi gubitak svog člana dopisnika Louis Legera. Svima njima odala je akademija dužnu počast u svojim sjednicama. Slava im!

Pravim članom Akademije izabran je u razredu matematičko-prirodoslovnom dr. Stanko Hondl, profesor u zagrebačkom universitetu, a u istom je razredu izabran za člana dopisnika dr. Josip Plemelj, profesor u ljubljanskom universitetu.

Jugoslavenska Akademija radi danas u vrlo teškim prilikama, te nailazi u svom radu na različite prepreke, koje ne leže u njoj samoj, nego u općim današnjim pogledima i shvaćanjima. Akademija u brzici vremena i u naglom razvijanju novoga ne će moći ostati nepromijenjena, nego će se i ona morati u mnogočem akomodirati imperativu vremena i same stvarnosti, ne bude li htjela, da u bližoj ili daljoj budućnosti vrijedi kao staromodna ustanova,

kao izbljedjela uspomena. Akademija će morati i sama neposredno da zađe u borbu za kulturna dobra. Akademija će ispravno shvatiti potrebu vlastite transformacije ako bude znala i htjela da organizuje i povede naučne radnike i intelektualce uopće, koji su danas razbijeni, odbačeni, i razbaštinjeni, te se njihov rad ne cijeni. Ona će radom morati propagirati uvjerenje, da najviši intelektualni rad nije nipošto, kako se danas dosta općeno misli, bezvrijedan, jer ako jednom počnemo rušiti najviša kulturna dobra, onda ne ćemo moći da stanemo ni pred rušenjem nižih, mnogo nižih.

S druge je strane Akademija vodeći računa o činjenici, da se nivo cijele kulture, nesamo kod nas, znatno snizio, posvetila naročito pažnju radu na prosvjeti širih inteligentnih krugova propagirajući literaturu, koja služi općenoj naobrazbi.

U svakom slučaju akademija će nastojati da što više udovolji zadacima, koje joj nameće vrijeme, pa u tom svom poslu moli što snažniju pomoć cijele javnosti.

Izvještaj književnoga tajnika dra. Đure Körblera

o radu Akademije od glavne skupštine za godinu 1921. pa do glavne skupštine za godinu 1922. dne 20. junija 1923.

O književnom radu Jugoslavenske akademije od posljednje glavne skupštine do danas čast mi je izvijestiti ovo:

I. Za publikacije razreda historičko-filologičkoga primljene su u razrednim sjednicama ove rasprave i prilozi:

a) za „Rad“: dr. August Musić, Moći i morati u slovenskom jeziku; Vladoje Dukat, Izvori Belostenčeva „Gazophylacium latino-illyricum“; dr. Nikola Majnarić, Poraba vremena i načina u poredbama Homerovima; dr. Juraj Božitković, Život i rad fra. Petra Kneževića (1702.—1768.); Stjepan Banović, Martićevo ispravljane narodnih pjesama; dr. Rudolf Maixner, Charles Nodier u Iliriji; Ćuk Đuro, Požeško plemstvo i požeška županija od doba prvih imena i naziva do polovice XIV. vijeka; Stjepan Banović, Planine Kunara i Papuča u našim narodnim pjesmama.

b) za „Građu“: Stjepan Banović, Izvor Preradovićeva pridijevka Petar od Perlatia kapetan; dr. Đuro Körbler, Andro Stitikeca, komedija Petra Kanavelovića Korčulanina, tekst komedije s uvodom o nezinu sadržaju i izvorima;

c) za „Stare pisee hrvatske“: dr. Đuro Körbler, Sveti Ivan Trogirski, pjesma Petra Kanavelovića s uvodom o rukopisima i s kritičkim komentarom.

d) za „Zbornik za narodni život i običaje južnih Slavena“: Stjepan Banović, Četiri priloga razumijevanju hrvatskih narodnih pjesama.

II. Za publikacije razreda filozofičko-juridičkoga:

a) za „Rad“: dr. Stjepan Zimmermann, Juraj Dragišić (Georgius Benignus de Salvatis) kao filozof humanizma.

III. Za publikacije razreda matematičko-prirodoslovnoga:

a) za „Rad“: dr. Vladimir Varićak, Dopune nekim predašnjim mojim radovima; dr. Momčilo Ivanić, Tragovi promitoičke deobe u nekih metafita; dr. Ivan Fröschl, O strukturi fosforne kiseline; dr. Josip Plemeč, O analitičnem

rastegnenu slik; dr. Josip Plèmel, Rešitev linearne diferencijalne enačbe kot funkcija akcesoričnih parametrov; N. A. Pušin i A. Fioretova, Ravnoteža u sistemu dinitrolbenzolutetan; N. A. Pušin i A. A. Glagoljeva, Ravnoteža u sistemima sastavljenima od vode i alkohola; dr. Stanko S. Miholić, Kemijska analiza termalne vode kupališta Lipik; dr. Jovan Hadži, O podrijetlu, srodstvenim odnosima i sistematskoj poziciji ktenoforâ; dr. Ivan Plotnikov, O uporabi fotoelektričkoga zakona u fotokemiji i o problemu vida; dr. Zdenka Makaneć, Geometrijsko značenje hogenih koordinata pravca.

IV. Za „Letopis Jugoslavenske akademije“: dr. Tomislav Maretić, Duro Daničić, govor u spomen 40-godišnjice smrti njegove; dr. Fraňo Fancev, Kanislich-Kanižlić; dr. Fraňo Fancev, Iz prepiske fra. Martina Nedića Ludevitu Gaju; dr. Josip Badalić, Spomenici ruske drame XVIII. vijeka u zagrebačkoj sveučilišnoj biblioteci.

Zbog štamparskih poteškoća, koje još uvijek rastu, u godini 1921. Akademija je izdala, s golemim troškom, ove publikacije: dvije knjige „Rada“, jednu (224.) razreda historičko-filološkoga i juridičko-filozofičkoga, a drugu (225.) razreda matematičko-prirodoslovnoga; posljedni (X.) svezak Prinsâ za hrvatski pravno-povjesni rječnik, napisao Vladimir Mažuranić; Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika, svezak 38., od riječi „odnos“ do riječi „Ondinae“, obradio Tomislav Maretić: taj svezak ima opseg od 20 štampanih tabaka, i nim je završen osmi dio znamenitoga tog izdanâ Akademije; Letopis Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti za godinu 1921. sa sitnijim nekim kniževnim prinosima.

Zbog promjene u uredništvu nijesu se prošle godine mogla štampati Izvjescâ o raspravama matematičko-prirodoslovnoga razreda; dugogodišni urednik i osnivač toga zbornika pravi član dr. Jura j Majcen odrekao se daljega uređivanja, a u sjednici je razreda matematičko-prirodoslovnoga, od 16. decembra 1922., za nova urednika izabran član dopisnik dr. Stanko Hondl, pa će dati svezak izaći tek ove godine, dakako, sa sadržajem svih rasprava, koje su dotle izašle od posljednjega sveska.

Sredstva, kojima Akademija raspolaže, nijesu dostatna, da bi se mogla odmah izdati mnoga za štampañe već spremljena djela, pa će se i za ovu godinu 1922. izdati samo dio građe, koja je potpuno spremljena za izdanje.

U godini 1922. dala je Akademija potporu od Din 2500 članu dopisniku dru. Stjepanu Ivšiću iz Smičiklasove zaklade, da prouči u Pragu neke češke rukopise, po kojima je preveden Petrisov glagolski zbornik; Din 1500 članu dopisniku dru. Jovanu Hadžiju, da nastavi u Jadranu svoja istraživanja o tamošnjoj fauni.

Područni zavodi Akademijini.

1. Godine 1922. sklopio se ugovor sa Smithsonian Institution u Washingtonu za zamjenu publikacijâ matematičko-prirodoslovnoga razreda za istovrsna izdanja rečenoga instituta, pa sa matematičkim seminarom univerziteta u Hamburgu za zamjenu „Izvješća o raspravama matematičko-prirodoslovnoga razreda“ za radove toga seminara, i istoga zbornika za zamjenu s bibliografskom revijom „Jahrbuch über die Fortschritte der Mathematik“.

Osim toga ponovljene su dale neke veze i zamjena knižâ s nekoliko inozemskih akademija i naučnih društava, koje su bile prekinute ratom. Popis knižâ, koje su te godine unišle u knjižnicu, štampan je u „Letopisu“.

2. Arhiv Akademijin godine 1922. nije primio nikakav znatniji dar, a za zamjenu s nekim svojim izdanjima pribavila je Akademija za n jedan svezak zbornika „Consilium Nobilium Traguriensium 1662.—1688.“, i to od Janka Pere, policijskog pisara u Bitolu. Arhivara i pravoga člana dra. Vjekoslava Klaića zadesila je ove godine ista nesreća, koju je prošle godine sretno prebolio knjižničar pravi član dr. August Musić, te je početkom oktobra 1922., nesretnim padom pod kola, prelomio nogu: za vrijeme njegova bolovanja zamjenjuje ga u arhivu, po zaključku skupne sjednice od 14. februara 1923., član dopisnik dr. Stjepan Ivšić.

3. Strossmayerova galerija slika obogatila se ove godine za dva znatna dara. Pokojni Lujo barun Vranyczany darovao je vrijednu sliku mletačkoga slikara iz 16. stoljeća Bonifacija Veneziana, na kojoj se prikazuje zgoda, kako su, tobože, vojnici doveli Mariju Magda'enu svezanu pred Isusa Krista. Osim toga darovao je Rudolf grof Normann iz Valpova tako isto vrijednu sliku bečkoga slikara C. Rahla „Glava stareca“. Napokon je Akademija i uza slaba svoja sredstva potrošila priličnu svotu za restauriranje najpotrebnijih umjetnina u galeriji, a taj posao

i sada nastavlja prof. Ferdo Goglia. Sama Akademija, u teškim finansijskim prilikama, u koje je zapala za i poslije rata, nema sredstava, da kupuje umjetnine.

Nada, da će galerija bar u pohranu primiti od gradskoga poglavarstva u Zagrebu sliku Mirka Račkoga „Francesca da Rimini“, koja je sad smještena na nezgodnu mjestu u nekoj uredskoj sobi, nije se, nažalost, ispunila ni minule godine.

* * *

Rasprava pravoga člana dra. Alberta Bazale „Meta-
logički korijen filozofije“, što ju je čitao u svečanoj sjednici,
priopćuje se u „Radu“.

ZAGLAVNI RAČUNI*

za finansijsalnu periodu od 1. VI. 1922. do 31. XII. 1922.

1. PREGLED

PRIHODA I RASHODA JUGOSLAVENSKE AKADEMIJE U TO VRIJEME.

Tek. br.	A. Prihod	Proračun		Primitak		Prema pro-	
		za vrijeme od	1. VI.-31. XII.	za vrijeme od	1. VI.-31. XII.	računu više	(+) ili ma-
		1922. K		1922. K		nie (-)	
1.	$\frac{4}{5}$ čistoga prihoda iz akademijske zaklade (š 15. Pravilâ)	23.000	—	11.743	86	- 11.256	14
2.	Državna potpora	46.000	—	200.832	—	+154.832	—
3.	Kamate i drugi prihodi . . .	8.000	—	74.351	61	+ 66.351	61
4.	Prihod od prodaje kniĝâ . .	50.000	—	42.958	70	- 7.041	30
5.	Brutto - prihod akademičkih kuća, i to:						
	a) Trg I. br. 6	15.300	—	36.595	20	+ 21.295	20
	b) Šenoina ulica br. 4	7.500	—	9.130	80	+ 1.630	80
	c) Petrińska ul. br. 46 } Šenoina ul. br. 6	21.000	—	23.568	90	+ 2.568	90
	d) Nadbiskup. trg br. 11	7.500	—	8.801	20	+ 1.301	20
6.	Ulaznice od Strossmayerove galerije slika	—	—	23.891	—	+ 23.891	—
	I z n o s	178.300	—	431.873	27	253.573	27

* Brojevi znače krune.

Tek. broj	B. Rashod	Proračun za vrijeme od 1.VI.-31.XII. 1922. K		Izdatak za vrijeme od I.VI.-31.XII. 1922. K		Prema pro- računu više (+) ili ma- nje (-)	
	I. Troškovi općeniti:						
1.	Uprava	44.700	--	48.166	20	+ 3.466	20
2.	Akademička palača	47.200	--	51.510	68	+ 4.310	68
3.	Knižnica i arhiv	6.600	--	8.236	--	+ 1.636	--
4.	Galerija slikâ	10.000	--	5.247	--	- 4.753	--
5.	Različni troškovi	15.000	--	9.597	45	- 5.402	55
6.	Kamate za dug tiskari	20.000	--	22.934	71	+ 2.934	71
7.	Prijenos predujmova u pasivu	--	--	19.865	--	+ 19.865	--
8.	Izlučen prihod Crtenove za- klade	--	--	19.549	27	+ 19.549	27
	Iznos	143.500	--	185.106	31	+ 41.606	31
	II. Kuće:						
a)	Trg I. br. 6.	6.000	--	27.335	99	+ 21.335	99
b)	Šenoina ulica br. 4.	2.500	--	7.589	12	+ 5.089	12
c)	Petrińska ulica br. 46. Šenoina ulica br. 6.	5.000	--	16.037	93	+ 11.037	93
d)	Nadbiskupski trg br. 11.	3.000	--	8.390	40	+ 5.390	40
	Iznos	16.500	--	59.353	44	+ 42.853	44

Tek. broj	B. Rashod.	Proračun za vrijeme od 1.VI.-31.XII. 1922. K		Izdatak za vrijeme od 1.VI.-31.XII. 1922. K		Prema pro- računu više (+) ili ma- nje (-)	
	III. Izdaci za publi- kacije i naučni rad						
1.	Nagrade ocjenivačima			100	—		
2.	Rječnik hrv. ili srp. jezika			7.200	—		
3.	Letopis, sv. 37.			1.830	42		
4.	Rad hist-fil. razr. (br. 224.)			85.684	13		
5.	Rad mat.-prirodosl. razreda (br. 225. i 226.)	85.000	—	71.864	75	+149.167	08
6.	Zbornik 25. 1.			44.812	78		
7.	Mažuranićevi Prinosi			7.200	—		
8.	Katalog galerije slikâ			1.775	—		
9.	Stari pisci			13.700	—		
	Iznos	86.000	—	234.167	08	+149.167	08
Ukupni rashod		K		478.626-83			

Ukupni prihod K 431.873-27

Ukupni rashod K 478.626-83

Prema tome ostaje manjak od K 46.743-56

tako da se prenos iz g. 1921. u iznosu od K 243.280-27

umaňuje za svotu od K 46.753-56

te se u g. 1923. prenosi K 196.526-71

2. AKADEMIJSKE ZAKLADE

krajem g. 1921. po iskazu računovodstva delegacije ministarstva
finansijâ pri pokrajinskoj upravi

od 12. februara 1923. br. 2.633—1923.

A. Temeľna zaklada Akademije.

	Kruna
1. U zadužnicama zajedničke papirne rente	149.400.—
2. U zadužnicama srebrne rente	200.—
3. U ugarskoj zlatnoj renti 4 ⁰ / ₁₀₀	23.400.—
4. U ugarskoj renti 4 ⁰ / ₁₀₀	57.900.—
5. U hrv.-slav. regalno-odštetnoj obveznici	8.800.—
6. U hrv.-slav. 4 ⁰ / ₁₀₀ rasteretnicama	149.600.—
7. U ugarskim 4 ⁰ / ₁₀₀ rasteretnicama	400.—
8. U obveznicama I. ug. 6 ⁰ / ₁₀₀ ratnog zajma	25.000.—
9. U založnicama Hipotekarne banke	180.800.—
10. Srećka brunšvičkoga zajma iz g. 1869.	70.—
11. Založnice I. hrvatske štedionice	125.000.—
12. Komunalne zadužn. I. Hrv. Šted. i Hip. banke	17.800.—
13. U uložnicama Praštedionice i Hipotek. banke . .	27.989.54
14. Privatne obveznice	2.000.—
15. U gotovom novcu	96.769.23
16. K tomu dug akademije kao suviše primljena dotacija	1.195.52
Sveukupno	K 866.324.52

Iznos faktičnoga imutka zaklade krajem

god. 1921. K 866.324.52

prema K 862.216.95 u juliju g. 1921.

B. Zaklada Jugoslavenske akademije za osnutak umjetničkoga razreda u proslavu 90. rođendana utemeljitelja Josipa Jurja Strossmayera.

1. Uložnica hipotekarne banke br. 1.103 sa	K	14.557.53
2. Založnice I. hrv. štedionice $4\frac{1}{2}\%$ sa	K	15.600.—
3. 5% obveznice I. ug. ratnog zajma sa	K	5.000.—
4. $4\frac{1}{2}\%$ komunalnih zadužnica hipot. banke broj 1206, 1207, 1208, 645, 545, 549, 595, 596, 597, i 625 sa	K	34.800.—
5. $4\frac{1}{2}\%$ vinkulirane zadužnice hipotekarne banke br. 858, 859, 860, 861 po 2000 K, br. 699 á 1000 K i br. 706 po 200 K	K	9.200.—
6. $4\frac{1}{2}\%$ komunalnih zadužnica I. hrv. šted. serija I. broj 100	K	10.000.—
7. Uložnica hrv. poľodj. banke u Zagrebu br. 9.131	K	48.146.67
8. $5\frac{1}{2}\%$ obveznice ratnog zajma ser. XVII. broj 24.277/8 po 2000 K	K	4.000.—
9. 6% obveznice ratnog zajma br. 3.607, 473/7 po 100	K	500.—
Ukupno		K 141.804.20

a pribroji li se još i blagajnički ostatak u gotovom

konec prosinca 1921. K 1.661.15

iznosi ukupna imovina dne 31. prosinca 1921. K 143.465.35

prema iznosu na kraju julija 1921. K 141.566.13

ZAGLAVNI RAČUNI*

za godinu 1923.

1. PREGLED

PRIHODA I RASHODA JUGOSLAVENSKE AKADEMIJE ZA GOD. 1923.

Tek. br.	A. Prihod	Proračun za g. 1923. Din	—	Primitak u g. 1923. Din	Prema pro- računu više (+) ili ma- nje (—)	
1.	$\frac{4}{5}$ čistoga prihoda iz aka- demijske zaklade (§ 15. Pravila)	3.500	—	4.351 83	+ 851	83
2.	Državna pomoć	187.499	—	237.500	+ 50.001	—
3.	Kamate, darovi i drugi prihodi	40.000	—	118.669	+ 78.669	62
4.	Prihod od prodaje knižâ . .	30.000	—	42.720	+ 12.720	93
5.	Ulaznice od Strossmayerove galerije slika	10.000	—	16.101	+ 6.101	50
6.	Brutto - prihod akademičkih kuća, i to :					
	a) Trg I. br. 6	21.000	—	41.899	+ 20.899	43
	b) Šenoina ulica br. 4 . .	4.800	—	14.866	+ 10.066	13
	c) Petrińska ul. br. 46 Šenoina ul. br. 6	11.300	—	34.406	+ 23.106	65
	d) Nadbiskup. trg br. 11	5.000	—	15.023	+ 10.023	77
7.	Ojačanje rezervnog fonda . .	—	—	28.000	+ 28.000	—
	I z n o s	313.099	—	553.539	86	240.440 86

* Brojke označuju dinare.

Tek. broj	B. Rashod	Proračun za god. 1923.		Izdatak u god. 1923.		Prema pror. više (+) ili mañe (-).	
		D		D			
	I. Troškovi općeni :						
1.	Uprava	27.000	—	29.756	69	+	2.756 69
2.	Akademická palača	18.400	—	19.358	76	+	958 76
3.	Knižnica i arhiv	5.334	—	5.264	—	—	70 —
4.	Galerija slika	10.934	—	10.314	—	—	620 —
5.	Razni opći troškovi	10.000	—	102.279	41	+	92.279 41
6.	Štampa publikacija	195.500	—	266.920	33	+	71.420 33
7.	Nagrade piscima i urednicima	30.000	—	44.882	75	+	14.882 75
8.	II. Kuće :						
	a) Trg I. br. 6.	12.000	—	10.114	21	—	1.885 79
	b) Šenoina br. 4.	34.00	—	2.373	85	—	1.026 15
	c) Petrińska br. 46. Šenoina br. 6.	8.000	—	10.144	61	+	2.144 01
	d) Nadbiskupski trg 11.	3.400	—	3.567	91	+	167 91
9.	Izlučene stavke iz blagajne kao nepripadne	—	—	25.375	—	+	25.375 —
	Svega	323.968	—	530.351	52	+	206383 52

Ukupni prihod D 553.539.86

Ukupni rashod D 530.351.52

Ostaje suvišak D 23.188.84

K tome ostatak od godine 1922. D 49.131.70

Ostaje za prenos u god. 1924. D 72.320.04

2. AKADEMIJSKE ZAKLADE

krajem g. 1922. po iskazu od 12. VII. 1923. br. 15.818 računovodstva delegacije Ministarstva finansijâ pri Pokrajinskoj upravi za Hrvatsku i Slavoniju.

A. Temeľna zaklada Jugoslavenske Akademije.

	Dinara
1. Zajednička papirna renta	37.350—
2. Zajednička srebrna renta	50—
3. Ugarska zlatna renta 4 ⁰ / ₀	5.850—
4. Ugarska krunska renta 4 ⁰ / ₀	14.475—
5. Hrv.-slav. regalne odštetne obveznice	2.200—
6. Hrv.-slav. zemľorasteretnice	37.400—
7. Ugarska zemľorasteretnica	100—
8. Obveznice I. ug. ratnog 6 ⁰ / ₀ zajma	6.250—
9. Založnice Hipotekarne Banke	45.450—
10. Založnice Prve Hrvatske Štedionice	31.000—
11. Komunalne zadužnice Hipot. Banke	4.450—
12. Uložne knižice Praštedione i Hipot. Banke	33.881·04
13. Srećka brunšvičkog zajma iz g. 1869.	17·50
14. U gotovu	1.364·74
	<hr/>
Svega	D 219.838·28

od koje svote ima se kao dug Akademiji odbiti kao premalo isplaćena dotacija 644·45

Ostaje krajem god. 1922. D 219.838·28

prema 216.581 D 13 p god. 1921.

B. Zaklada Jugoslavenske akademije za osnutak umjetničkoga razreda u proslavu 90. rođendana utemeljitelja Josipa Jurja Strossmayera.

1. Uložnice Hrv.slav. hipotek. banke br. 1.103 sa	D	4.903·04
2. 4½% založnice I. hrv. štedionice br. 468, 1498, 1499, 1501, 1502, 4828, 3199, 2066, 4212, 1771, 1247, 1338, 6265, 6264, 6266, 6267, 1124, 3014	D	3.900—
3. 5% obvez. II. ug, rat. zajma br. 5401 sa	D	1.250—
4. 4½% komunal. zadužnice hip. banke br. 1206, 1207, 1208, 645, 545, 549, 595, 596, 597 i 625	D	8.700.
5. 4½% vinkulirane zadužnice hip. banke br. 858, 859, 860, 861, 699 i 706 sa	D	2.300—
6. 4½% komunal. zadužnice I. hrv. štedionice ser. I. br. 1000 sa	D	2.500—
7. Uložnica hrv. poljodjelske banke br. 9.131 sa	D	12.036·67
8. 5½% obveznice ratnog zajma ser. XVII. br. 24877 i 24278 sa	D	1.000—
9. 6% obveznice ratnog zajma br. 3607473, 3607474, 3607475, 3607476 i 3607477 sa	D	125—
ukupno		D 36.714·71

Pribrojiv k tome blagajnički ostatak u gotovom koncem g. 1922. sa	D	64·13
iznosi ukupna imovina dne 31. prosinca 1922.		D 36.778·84
prema stanju od kraja 1921. sa		D 35.866·33

Nepokretni je imetak Jugoslavenske akademije na koncu godine **1923.** bio ovaj:

1. Palaća na Zrińskom trgu br. 11.;
2. Kuća na Nadbiskupskom trgu br. 11.;
3. Kuća na Trgu I br. 6.;
4. Kuća u Šenoinoj ulici br. 4.;
5. Kuća na uglu Šenoine ulice br. 6. i Petrińske ulice br. 46.

Ukupna vrijednost akademijskih nepokretnina računa se na koncu decembra godine 1923. prema faktičnom trošku na K 847.000.

Uspomeni dra. Franciska Ivekovića.

Napisao redovni član dr. A. Musić.

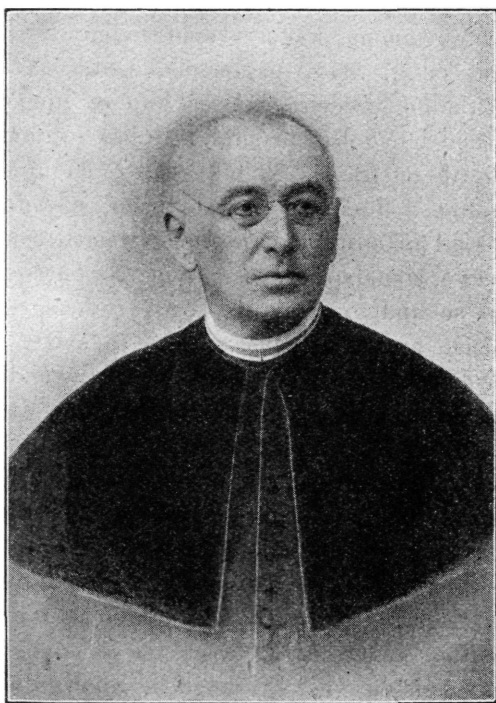
Odmah nakon smrti njegove obećao sam Akademiji, da ću mu za „Ljetopis“ napisati nekrolog. Ali sam zbog drugoga posla to odgađao od godine do godine, premda me je to odgađanje dosta mučilo. Žao mi je bilo, da se po mojoj krivnji Akademija nije još odužila uspomeni svoga počasnog člana, koji je svojim tako zaslužnim književnim radom uvelike zadužio čitav narod. Naročito mi je bilo žao, što tako iščezava iz uspomene historija najznatnijega njegova djela književnoga, njegova i Brozova „Rječnika“, koju baš ja dobro poznajem. Kad sam nedavno na Mirogoju prošao mimo kanoničke arkade, zapelo mi je oko na ploči s njegovim imenom, pa razabравši, da je prošlo već 10 godina od njegove smrti, palo mi je na pamet, da je sada o desetogodišnjici njegove smrti zgoda, da učinim ono, što sam dosad propustio, pa sam odlučio, da napokon iskupim svoje davno obećanje. Tako sam napisao ove retke, za koje sam upotrijebio, što s osjećanjem zahvalnosti spominjem: anonimn članak (samoga urednika prof. dra. Fr. Barca) „Dr. Fr. Iveković“ u Katoličkom listu god. 1914. br. 11. i 12. i rukopisni nacrt života i rada Ivekovićeва od njegova prijatelja D. Jambrečaka, koji sam dobio od roda Ivekovićeва.

Francisko Iveković rodio se 10. septembra 1833. u Klanecu u hrvatskom Zagorju, gdje mu je otac Stjepan bio bilježnik. Svršivši početne škole u svom rodnom mjestu pođe u gimnaziju u Zagreb, gdje ga je zatekla g. 1848. Budući da su poradi ratnih priprema i ratovanja s Ugarskom bile škole raspuštene, ode i Iveković kući; tako izgubi jednu godinu. U 6. razredu sastao se s Josipom Miškatovićem, s kojim je ostao u intimnom prijateljstvu do smrti Miškatovićeve. Učio se dobro, tako da je u razredu bio prvi. Onda pođe u sjemenište (u 7. razred liceja), a kad je izučio prvi tečaj bogoslovije, pošalju ga poglavari u središnji zavod peštanski, gdje mu nijesu htjeli da priznadu svršeni u Zagrebu prvi tečaj, što ga

je tako ozvoljilo, da se htio vratiti u Zagreb, ali se ipak dao nagovoriti te je ostao u Pešti. God. 1860. bude zaređen za svećenika pa poslan za kapelana u Kloštar, a odanle u Novi Grad podravski, ali nije dugo ostao u toj službi, jer mu je duhovna oblast naredila, da nastavi nauke u Beču u Augustineju. Tu je načinio stroge ispite iz bogoslovnih nauka i postao doktor teologije. Nato je dobio mjesto kapelana kod sv. Marka u Zagrebu. Ali ni tu nije bio dugo, nego bude imenovan profesorom u sjemeništu. Kao takav uide g. 1867. u odbor, koji je imao pripremiti osnutak Jeronimskoga društva, a u prvoj skupštini g. 1868. bude izabran za društvenoga urednika, što je ostao do g. 1878. Kad se otvorilo hrvatsko sveučilište (g. 1874.), zapala je Ivekovića redovna profesura biblijskih nauka staroga zavjeta i jezika hebrejskoga, a uz to je kao docenat predavao sirski i kaldejski jezik. God. 1876./7. i 1884./5. vršio je čast dekana u bogoslovnom fakultetu, a g. 1879./80. čast rektora sveučilišnoga. Ove posljednje godine bude mu povjerenjena uprava plemićskoga konvikta, a u isto doba bude imenovan začasnim kanonikom. Kad se g. 1882. dne 5. novembra sveučilište preselilo u novu zgradu, izvršio je Iveković posvetu zgrade. God. 1886. bude imenovan kanonikom prvostolne crkve zagrebačke te se zahvali na profesuri. God. 1901. izabere ga Jugoslavenska akademija počasnim članom, g. 1903. postade apostolskim protonotarom, a g. 1910. dne 14. septembra proslavi pedesetogodišnjicu svoga misništva svečanom misom u prvostolnoj crkvi. Posljednjih godina mučile su ga različne bolesti, koje su dolazile od ostarjelosti, a naročito kamenac. Klonuo je bio i tjelesno i duševno. Umr'o je mirno i spokojno u jutro dne 2. marta 1914., a 4. marta sproveden je na Mirogoj uz veliko saučešće svećenstva, odličnika i inteligencije zagrebačke. U ime Akademije oprostio se s njim profesor dr. I. Kasumović.

Iveković je bio čovjek jake, zdrave konstrukcije, stoga je i mogao dočekati rijetku dob od preko 80 godina. Veličine je bio srednje, više visok nego nizak. Hod mu je bio i u starosti do posljednjih godina siguran. Glava malko nagnuta. Crte uskoga lica bile su pravilne, plemenite, inteligentne i činile ga simpatičnim, ali su odavale i duševnu energiju. Naravi je bio nada sve iskrene, čudi više žestoke nego blage, volje odlučne i postojane, tako da se kadšto pokazivao upravo tvrdoglav, te ga nije bilo lako odvratiti od onoga, što je jednom smislio, a mislio je bistro i logički. Napose mi valja istaknuti, kako je bio neustrašiv. O tom sam imao

priliku uvjeriti se za velikoga potresa g. 1880., koji ga je zatekao kao regensa plemićskoga konvikta. Potres je zgradu konvikta vrlo znatno oštetio, tako da su se daci morali iseliti. Ali on je (a uza nj viceregeus, pokojni profesor dr. F. Belaj) ustrajao u onim napola porušenim i posve ispucalim zidinama te se nikako nije dao nagovoriti, da se iseli, samo se iz prvoga sprata preselio u prizemlje. Neustrašivost se njegova očitovala i tim, što je u „Katoličkom listu“ g. 1905. priopćio „Značajne crte o dru. A. Star-

Dr. F. Iveković
odlikovnik. V. A. Starčević

čeviću“, koje su uopće za Starčevića bile nepovoljne, makar da je znao, da će tim kod poštovača njegovih izazvati buru protiv sebe, što se i dogodilo. Ali je na prigovore, koji su često bili i prostački, odgovorio u „Osvrtu na pisanje o Starčeviću“ (u prilogu „Katoličkoga lista“ 1906. br. 6.) odrješito i žestoko. Tako žestoko čini mi se da Iveković nije nigda više pisao. — Sreća je bio dobra, a to su iskušali naročito brojni njegovi rodaci: djeca brata i sestara.

Mnogi Iveković, Broz, Đurašin, Čukac, koji se istakao u javnom i kulturnom našem životu, ima baš njemu kao stricu ili ujaku zahvaliti, da se iškolao. I prema učenicima pokazivao je svoje dobro sree. Kad se nakon potresa plemićski konvikat uredio i daci u nj vratili, prihvatio je Iveković kao regens načelo, da od mlada čovjeka istina treba tražiti, da se uči i lijepo vlada, ali da mu treba dati i priliku, da svoju mladost uživa. Stoga se pobrinuo, da su se daci mogli i igrati i zabavljati. Na pitanje, kojega se načela drži u odgajanju konvikatske mladeži, odgovorio je jednom: „toga, da bude sve suprotno onomu, kako su mene odgajali“. Poznajem plemićski konvikat od g. 1874. pa mogu kazati, da nigda nije bio tako lijepo i skladno ureden i udešen kao za njegova regentstva. — Prijateljima je bio dobar prijatelj. Ali baš intimni prijatelji bili su rijetki. Nije ih ni tražio. Ja bih rekao, da ni s kim nije bio toliko intiman kao s Josipom Miškatovićem, s kojim ga je vezalo prijateljstvo još od mladosti. Poslije njegove smrti osjećao se nekako osamljen. Društvo je najvolio svoga roda. Na određene dane (jours fixes) sastao bi se kod njega čitav njegov rod zagrebački. Ja sam se s njim upoznao preko njegova nećaka, a svoga druga i prijatelja, pokojnoga Ivana Broza, kojega se smrt njega duboko dojmila. Bio sam često kod njega, kadšto i u rečenom društvu njegova roda. Razgovarali smo se obično o jezičnim pitanjima, a takav je razgovor baš on volio. — Sva zvanja, na koja ga je promisao Božji pozvao, shvaćao je ozbiljno, a osobito svećeničko. Zato je razumljivo, da za častima nije hlepio. Kad se odlaskom dra. J. Posilovića za nadbiskupa u Zagreb, biskupska stolica u Senju ispraznila, govorilo se po Zagrebu, da će zapasti kanonika Ivekovića, pa sam ga jednom zapitao, je li to istina, a on mi je odgovorio, da bi kao u prvo doba kršćanstva onaj, za koga se misli, da bi mogao biti biskup, morao pobjeći u šumu, a oni, koji hoće da on bude biskup, morali bi ga poći tražiti, pa ako bi ga našli, bio bi to znak Božji, da doista ima biti biskup.

Na književni se rad dao već rano. Tako je još u sjemeništu zajedno s drugom D. Jambrečakom preveo „Mladoga pustinjaka“ od Krste Schmida. Potonja služba u Jeronimskom društvu, gdje je kao urednik imao brigu oko štampanja društvenih izdanja, i u sjemeništu, gdje je s dacima prevodio Sv. pismo s hebrejskoga na hrvatski, uputila ga je na to, te se stao zanimati za jezik hrvatski. Ali je za to zanimanje našao nagnuće i sam u sebi. A srećom je odmah udario pravim putem, stao je izučavati djela Vuka Kara-

džića i Đura Daničića, naročito Rječnik Vukov, a u tom je dotjerao dotle, da je malo tko Vukov jezik tako dobro poznao i tako čistim jezikom književnim pisao kao on.*. Svakako zanimljiva pojava! Iveković je kao i nećak njegov I. Broz bio rodom zagorski kajkavac. Ali su se jedan i drugi vlastitim trudom štokavskom jeziku tako izvještali, da im je u spisima čist kao suza (da upotrijebim poredbu, koju Iveković često upotrebljava!). Valja željeti, da bi našli mnogo nasljednika! — Već kao urednik Društva sv. Jeronima stao je Iveković u „Danici“ imena svetačka štampati ispravno: *Pije, Julije, Eustahije* itd., a to je, kako D. Jambrečak pripovijeda, tadašnjega predsjednika društvenoga kanonika T. Gajdeka tako ozlojedilo, da mu je doviknuo: „Kaj to?! Kranjec, hodi u Klanjec!“ Sve, što piše, piše jasno i bistro s dubokim uvjerenjem o ispravnosti onoga, što u spisu zastupa, ali svagda pazi i na to, da mu jezik bude, koliko je igda moguće, čist i ispravan. Naročito hoću da istaknem vrijednost brige oko čistoće i ispravnosti jezika u spisima, koji su namijenjeni prostomu narodu ili školi, jer se tako oplemenjuje govorni jezik narodni, a đacima u dušu usađuje uzor, na koji valja da se u govoru i u pismu ugledaju. Tako se stječe zasluga, kojoj se djelovanje ne primjećuje odmah, nego tek nakon dužeg vremena, ali mu je uspjeh stin trajniji.

Književni je rad Ivekovićev bio obilan, a priopćen je najvećim dijelom u „Katoličkom listu“. Popis onoga, što je napisao za taj list, nalazi se u rečenom nekrologu u „Katoličkom listu“ od g. 1914. br. 11. i 12., gdje je podijeljeno na četiri grane: na članke opće naravi, kritičko-polemičke, bogoslovske i strogo filologičke. Ja ću ovdje nanizati nekoliko riječi samo o onom, što je na svijet izišlo kao posebno djelo, pa o znatnijim filologičkim radovima bez obzira na to, kako su objelodanjeni.

1. Kad su g. 1864. Rački, Jagić i Torbar počeli izdavati naučni časopis „Književnik“, javio se i Iveković svojim prinosom. U 3. svesku (1866.) štampana je njegova rasprava „Hrvatska Zrinijada prema mađžarskoj“ (str. 319.—335.), u kojoj pokazuje (znatnu) razliku između originalne mađžarske pjesme Nikole Zrinskoga i hrvatskoga prijevoda (upravo parafraze) njegova brata Petra: „Opsida sigetska“. Kako je boraveći kao teolog u Pešti naučio bio mađžarski, mogao je lako taj posao izvršiti. Nje-

* O tom, kako treba da se u književnom jeziku ugledamo na Vuka i Daničića, vidi, što kaže Broz u „Vijencu“ 1889. str. 16.

gova je dakle zasluga, da je prvi pokazao pravu svezu između Petrova i Nikolina pjesničkoga djela. Za ovaj članak pročitao sam iznova Ivekovićevu raspravu pa moram priznati, da se ne mogu dosta nadiviti onoj pravoj naučnoj metodi, s kojom je svoj predmet obradio (kako ispoređuje najprije rukopis i štampano izdanje Petrove pjesme, onda napose rukopis, napose štampanu pjesmu s mađarskim originalom) i onomu zreлом sudu, s kojim razlike objašnjuje i na njihovu temelju o Petrovu radu zaključke stvara. Ja sam upravo uživao čitajući tu formalno i materijalno uzornu raspravu.

2. God. 1869. pozvao je nadbiskupski duhovni stol Ivekovića, da priredi novo izdanje „Čitanjâ i evanđeljâ“ za porabu u nadbiskupiji zagrebačkoj. To je on i učinio i za svoj posao upotrijebio Vukov i Daničićev prijevod Sv. pisma, ali ga je dakako ispravio prema originalu i prema tumačenju katoličke crkve, a u prilog mu je kod toga išlo i to, što je znao grčki i hebrejski, a Vuk nije znao grčki, a Daničić hebrejski. Na izdanje toga Evanđelistara nadovezala se u „Katoličkom listu“ 1876. polemika između kanonika A. Vebera i Ivekovića, u koju se umiješao i kanonik dr. N. Voršak. Dok je Veber prigovarao jeziku prijevoda, Voršaku prijevod nije bio dosta vjeran. Ipak je Iveković iznio pobjedu nad jednim i drugim i pokazao se bolji poznavalac hrvatskoga jezika i njegove gramatike pa i bolji razumijevalac Sv. pisma od njih obojice, a naročito od dra. Voršaka. Čovjeka zadržava opet bistar i zrelo sud njegov o različnim pitanjima jezičnima i eksegetičkima. Iveković zastupa sasvim valjan princip, da je drugo prijevod, a drugo eksegeza, dok protivnici njegovi prijevod i eksegezu miješaju. Gdješto se u toj polemici pokazuje i oštar, osobito prema dru. Voršaku (a svoju oštrinu opravdava na str. 122.). Evanđelistar su njegov odobrili duhovni stolovi nadbiskupije zagrebačke, pa biskupijâ dakovačke i senjske, te se još danas upotrebljava. — Kad je poslije, g. 1878., dr. Voršak izdao svoja „Čitanja i evanđelja“, ponovila se u „Katoličkom listu“ iste godine prepirka ne samo između Vebera i Ivekovića s jedne, a dra. Voršaka s druge strane, nego i između Vebera i Ivekovića. Na žalost se čitava polemika napokon izrodila u svađu. I Iveković je postao oštar, oštiri nego u prvoj polemici. Ali i tu zastupa sasvim zrelo i ispravno mišljenje o tom, kakav ima biti prijevod Sv. pisma; tako osim onoga, što je već navedeno, da je drugo prijevod, a drugo eksegeza, još to, da valja, koliko se igda može, prevoditi

riječ po riječ, da se ne smije bez potrebe mijenjati red riječi, da se originalni tropi imadu u prijevodu čuvati itd. Značajna je njegova izjava u br. 28. str. 236. „Ja ne znam na svijetu jezika, na koji bi se Sv. pismo Novoga zavjeta, originalno grčki pisano, moglo onako vjerno prevesti kao na naš jezik hrvatski: možeš gotovo riječ po riječ, a da se ne ogriješiš o nj“. Svatko, koga zanima (ne ću reći: prijevod Sv. pisma, nego samo:) hrvatski jezik, čitat će i danas s korišću Ivekovićeve argumente iznesene u toj polemici i uvjeriti se, koliko je talenta imao za izučavanje jezika, — bio je rođen filolog. Iz te polemike doznajemo (str. 270.), da je Iveković s tadašnjim biskupom senjskim drom. J. Posilovićem snovao prijevod čitavoga Sv. pisma, i to tako, da bi on preveo Stari zavjet s kraćim sholijama, a Posilović Novi zavjet s obilnijim komentarom. Ali se osnova nije izvela (čemu kaže i uzrok). Kad je poslije (g. 1911.) pokojni dr. Čebušnjak stao izdavati u prijevodu „Sv. pismo staroga i novoga zavjeta“ po načelima Ivekovićevima, pozdravio je ovaj s veseljem i pohvalio njegovo djelo („Kat. list“ 1911. br. 37.). Iz rečene polemike (str. 368.) doznajemo i to, da je Britansko biblijsko društvo zamolilo Ivekovića, da za nj prevede Novi zavjet za hrvatski narod, većma udešen po Vulgati i zagrebačkoj gramatici negoli je Vukov prijevod, ali je molbu odbio, jer nije htio kao katolik, a još više kao katolički svećenik da stupi u službu društvu protestanskomu, antikatoličkomu.

3. Veoma su zaslužno djelo Ivekovićevo „Životi svetaca i svetića Božjih“, koje je izdavalo društvo sv. Jeronima od g. 1873.—1888. u 12 svezaka za 12 mjeseci godišnjih. Za svoj posao upotrijebio je Iveković kritički najbolje izvore, ali je živote svetaca umio i napisati tako, da ih i prost čovjek lako razumije; „on nam,“ kaže nadbiskup dr. J. Posilović, „Božje svece dovodi pred oči i kaže nam ih kratko, ravno, ali jasno i ugodno: kako su živjeli, čim su ljudima koristili i zašto su se posvetili.“ (Kat. l. 1914. str. 144.) A pisani su čistim, biranim jezikom. Stoga ih je narod i zavolio, te je trebalo prirediti novo izdanje, koje je počelo izlaziti g. 1892. i obaseže 4 sveska, svaki za 3 mjeseca.

4. Na poziv zemaljske vlade napisao je Iveković i dvije školske knjige: „Biblijska povijest starozavjetne objave Božje“ i „Biblijska povijest novozavjetne objave Božje“ (1879.). I tu se, koliko je mogao, držao prijevoda Vukova i Daničićeva i dao priliku, da kao u Evanđelistaru narod tako

ovdje daci ono, što iz Sv. pisma čuju ili uče, čuju i pamte u korektnom, čistom, biranom jeziku. Knjige su doživjele više izdanja te se još danas upotrebljavaju u srednjim školama.

5. U „Vijencu“ g. 1883. štampao je Iveković na str. 704. pod šifrom φ bilješku: „Trebalo li pisati *povjest* ili *poviest*“. Pozivajući se na Daničića tvrdi, da je dobro ono prvo (kao i *svjest*, kako Vuk i piše). Osim toga predlaže za njem. *neugierig* kajkavsku riječ *zvedljiv*, koja ima štokavski glasiti *izvedljiv*. U drugoj bilješki na str. 720. pod natpisom: „Daničić i kajkavština“ poriče (Murkovu) tvrdnju, da Daničić nije primio u Akademijски rječnik kajkavskih riječi zato, što kajkavsko narječje nije držao za hrvatsko; on ih nije primio iz sasvim drugih stvarnih razloga, koje i spominje na str. IV. svoga „Ogleda“, a nije ni istina, da ih je sasvim zabacio. Na str. 736. odgovara mu Ž., da kajkavski *zvedljiv* nema biti štokavski *izvedljiv*, nego *svjedljiv*; a na str. 751. umiješao se u to i A. P. (avić) pristajući, što se ove riječi tiče, uz Ivekovića; što se pak tiče pisanja *povjest* ili *povijest*, javio se P. Budmani, koji na str. 767.—768. dokazuje, da je pravo *süvijest*, *pövijest*. Na str. 799.—803. Iveković (φ) izjavljuje, da se uvjerio, da ima Budmani pravo (da valja *pövijest*), a A. P. dokazuje, da valja *süvijest* (a ne *süvijest*), ali *pövijest* (a ne *pövijest*). Napokon na str. 851.—852. Budmani odgovara i Ivekoviću i A. P.-u. Što je Iveković popustio razlozima, otuda se vidi, kako je on, koji je znao biti i tvrdoglav, rado prihvatio i protivničko mišljenje, samo ako se potkrijepilo razlozima.

6. G. 1893. izdalo je Društvo sv. Jeronima Kanižlićevu „Bogoljubnost molitvenu“, a izdanje je priredio Iveković, koji je već onako lijep jezik Kanižlićev još više dotjerao.

7. Dolazi na red najznatnije djelo Ivekovićevo: „Rječnik hrvatskoga jezika“. Kako se vrijednost Vukova „Srpskoga rječnika“ za čistoću jezika našega sve većma priznavala, a nije ga bilo više na prodaju, u Matici se Hrvatskoj bila začela misao, ne bi li se za Hrvate preštampao latinskim slovima. Tadašnji Matičin tajnik I. Kostrenčić uzeo se o tom dogovarati sa Brozom, a Broz je držao, ako se misli na preštampavanje, neka bi se rječnik popunio bar iz Vukovih i Daničićevih djela. Poslije je Broz mislio, da bi, mjesto da se Vukov rječnik samo preštampa i popuni, dobro bilo, da se uz riječi navedu i primjeri iz Vukovih i Daničićevih djela. I Broz je bez obzira na to, kako će se takav rječnik štampati, stao kupiti i mnogo godina kupio građu i bilježio na ceduljice riječi i primjere iz književnih djela Vuka Karadžića i Đura Daničića

brojeći među njih i narodne umotvorine, što ih je Vuk izdao. Na temelju te građe pisao je Broz svoje „Filologijske sitnice“ u „Hrvatskom učitelju“ 1886. i u „Vijencu“ 1889., 1891. Potkraj života stao je Broz pokušavati, kako bi se na temelju sakupljene građe mogao sastavljati rječnik. Kao primjer tih pokusa našampao sam ja u Brozovu nekrologu (Ljetopis Jugosl. akad. g. 1894. str. 163.) iz njegova rukopisa obrađenu riječ *bajati*. O svemu tome radu za rječnik Broz se razgovarao i dogovarao sa svojim ujakom Ivekovićem, tako da je ovom a priori bio poznat Brozov nacrt.

Po tom bi čovjek mislio, da Ivekovića, kad se odlučio nastaviti i dovršiti Brozovo djelo, nije čekao baš velik i težak posao. Ali nije bilo tako. Najprije je trebalo dovršiti skupljanje građe, jer Broz nije još ni s tim poslom bio gotov. Iscrpavši u 6 mjeseci i one knjige Vukove i Daničićeve, kojih Broz nije bio iscrpio, došao je k Brozovoj 103.161 ceduljici još svojih 23.875. Onda je dao načiniti poseban ormar, gdje je svako slovo imalo svoj pretinac, pa je sve ceduljice alfabetski poređao i u te pretince smjestio. Sada je istom nastao najteži posao: samo pisanje rječnika. Radilo se o tom, da konačno odluči o osnovi, po kojoj će raditi. Još za živa je Broza odlučeno, da će novomu rječniku biti temelj Vukov rječnik. Ali osim toga je trebalo unaprijed uzeti na um sve prilike, koje će diljem rada staviti na nj pitanje, hoće li što god udesiti ovako ili onako. Neke takove prilike i odluke o njima spominje sam u Predgovoru. Kod toga mu je pomoglo poznavanje jezika i njegove gramatike, ugled drugih leksikografa i naših i tuđih, a i narav njegov, koja je bila udešena za odlučnost. Valja priznati, da je Iveković bio sretne ruke. Smislio je zrelu osnovu, zreliju nego n. pr. Daničić za Akademijski rječnik; ali je istina i to, da je i posao Ivekovićev bio jednostavniji i lakši od Daničićeva. Ali baš na sve ovakove prilike, koje su malo prije spomenute, nije upravo ni mogao misliti unaprijed. Tako se dogodilo, te ga je napredak rada često uputio, da u toj i toj prilici nije valjalo postupati onako, kako je dosad postupao, nego drukčije. Onda je trebalo promijeniti koješta i u onom, što je već izrađeno bilo. Tako se morao često povratiti na pređašnji svoj rad.

Veliku vrijednost podaje Ivekoviću i Brozovu rječniku to, što su kod svake riječi prikupljene riječi sinonimne ili srodna značenja; a ovamo brojim i različna imena životinjama, voću i t. d. Da bi se vidio trud piščev, spominjem, da se kod riječi *konj* navodi 110 imena za konja, razvrstanih po završetku, i 80 pridjeva

za konja; kod riječi *krava* 35 imena za kravu, kod riječi *jabuka* 57 imena za jabuku, kod riječi *kruška* 42 imena za krušku, svagdje alfabetским redom. Sve to nije u tolikom obilju, što ja znam, još nigdje prikupljeno. Dragocjeno je i to, što su kod glagola prostih trajnih zabilježeni njihovi svršeni prosti, svršeni složeni i trajni složeni, i što se u skupu nalaze i riječi augmentativne, riječi s jednakim nastavkom itd. To je posljednje udešeno tako, da se kod jedne riječi spominju sve riječi s takim nastavkom, a kod svake pojedine upućuje se na onu, gdje su sve skupa. A sada neka se uzme na um, da je svaki put, kad je obrađivač alfabetским redom došao na novo ime n. pr. konju, trebalo otvoriti stranu s već obrađenom riječju *konj* pa tamo na svojem mjestu dodati to novo ime. A tako i u drugim spomenutim prilikama. Za riječi s istim nastavkom treba još napose spomenuti, da su obično zabilježene kod one, koja je od njih alfabetским redom prva došla na red.

Nadalje spominje sam u Predgovoru, kako je tek onda, kad je već dobroano daleko bio došao, odlučio građu popuniti i iscrpao još nekoliko knjiga (Hrvatske narodne pjesme Matičine, neka djela M. Đ. Milićevića i P. Petrovića Njegoša „Lažnoga cara“ — sve na 3388 ceduljica), stao primati riječi iz Akademijskoga rječnika, iz zbirke J. Bogdanovića (Ličanina), koje mu je Akademija dala na porabu, iz Stullijeva „Rječosložja“, pa i iz naroda, naročito one, za koje mu je bio jamac kanonik P. Leber. Od tih novih riječi mnoge su pripadale u građu već obrađenu, pa ih je valjalo na svom mjestu umetnuti, dakle opet povratiti se na već gotov posao. Sav taj naporni rad vršio je Iveković s voljom i ustrajnošću, kojoj sam se svagda divio, naročito uzevši na um njegovu starost, jer se uopće dao na posao kao starac od 60 godina. Ipak valja primijetiti, da je povraćanja na gotov posao bivalo sve manje, ali bivalo ga je sve do kraja; no kad ga je bivalo manje, bivalo je i teže, jer je obrađen dio bio veći.

Da bi se vidjelo, kakav će njegov rječnik biti, štampao je u „Nastavnom Vjesniku“ (knj. 5. 1897. str. 227. i d.) „Ogled“, u kojem su obrađene riječi: *govoriti, kakav, kro, konj*. Onda je bio po vlastitoj izjavi (datiranoj 19. novembra 1896.) obradio slova A—K. Naslov je rječniku u tom „Ogledu“: „Rječnik hrvatskoga jezika iz književnih djela Vuka Karadžića i Đura Daničića skupili i obradili I. B. i F. I.“. U rječniku, kako je na svijet izišao, nema onih riječi: „iz književnih djela V. K. i Đ. D.“. Otuda se vidi, da je „Ogled“ priopćen, prije nego je odlučio raširiti građu onako, kako je naprijed spomenuto.

Tako je Iveković prevrćući već gotov rukopis i dodajući nov radio godine i godine trošeći na to sve svoje slobodno vrijeme danju i noću (svaki dan do ponoći) i dopuštajući si vrlo malo odmora; tek u ljetno doba znao se na kratko vrijeme ukloniti u Rogatac. U radu ga nije smetalo ni to, ako je kod njega bilo društvo (rodaka). S njim bi ostao samo kratko vrijeme pa sve ostavio i pošao u drugu sobu za svoj pisaći stol ne brinući se dalje za to, kako se, dok on radi, u sobi tik do njegove društvo zabavlja.

Spomenut ću po duši još nešto. Iveković i Broz bili su bliski rođaci (prvi je drugomu bio ujak), ali narav im je bila veoma različna. Ustrajan je bio i Broz, ali on je bio spor i neodlučan, a Iveković nagao i odlučan. Stoga sam često pomislio: bi li Broz, da je i poživio, poradi svoje naravi bio mogao nadvladati sve spomenute i nespomenute neprilike kod obrađivanja sakupljene građe i rječnik onako kraju privesti, kako ga je priveo Iveković?

Ivekovića je riječ: S milim Bogom sve se može — sklonila na taj golemi posao. I Bog mu je bio milostiv i dao mu i zdravlje i duševnu svježinu, te je dočekao i svršetak započetoga posla. Kako u rečenom „Ogledu“ kaže: „Ako mi dobri Bog i u naprijed da zdravlje, kako prošle tri godine, rječnik će se za tri četiri godine svršiti; moglo bi ga biti, koliko dva dijela Akademijškoga Rječnika“ — tako je sve i bilo. Ali kad se rukopis približavao svršetku, nastale su nove brige, kako će se rječnik štampati. Odlučio se za prenumeraciju. Kad sam to čuo, bio sam, moram iskreno kazati, skeptičan, jer sam se bojao, da za takvu kujigu ne će naći dovoljan broj prenumeranata, a trebalo bi ih bar 1000, pa ako ih i nađe, ne će svi biti sigurni. Ali on je ostao kod svoje odluke. Računao je ovako: Papir, štampa i vezanje stajat će ga 40.000 kruna. Ako dobije 1000 prenumeranata po 40 kruna, bit će pokriven sav taj trošak. Štampat će pak povrhu toga još 1000 primjeraka, dakle svega 2000. Utržak za tu drugu tisuću neka bude Brozovoj djeci kao ono, što im je otac svojim radom oko rječnika zaslužio. I dobio je preko 1000 prenumeranata (ja sam ih u popisu njihovu u II. sv. str. 881.—884. nabrojio 1040.). Rječnik se štampao na finom papiru novim slovima, tako da kao tipografsko djelo služi na čast stampariji Albrechtovoj, kojom je tada upravljao J. Wittasek. Korekturu nije mogao opravljati sam Iveković, jer je bio od pisanja već odviše izmučen; na njegovu je molbu to činio iz početka Maretić, onda Šurmin, a napokon za kud i kamo najveći dio djela pok.

ravnatelj M. Krkljuš. Prenumeranti su dobili rječnik u dva sveska uvezana u kožu (uvezao ga je knjigoveža B. Šoban). Ako bi se koji prenumerant htio da iznevjeri, zaprijetio bi mu Iveković sudom. I tako su mu gotovo svi ostali vjerni.

Tako su kao plod golemoga truda i Brozova i Ivekovićeva Hrvati i Srbi g. 1901. dobili rječnik, koji je za izučavanje njihova jezika i za ispravnost njegovu u književnosti baš bio potreban uza sve to, što je međutim (g. 1898.) i sâm Vukov rječnik izišao u 3. ispravljenom i umnoženom izdanju. Iveković je svoj i Brozov rječnik nazvao „Rječnik hrvatskoga jezika“. Maretić i ja, koje je inače znao za savjet pitati, ako mu je savjeta trebalo, svjetovali smo ga, da u naslov metne i ime srpsko, jer je u rječniku najviše građe iz pisaca srpskih, ali on je ostao kod svoje logike, koju razlaže u 10. točki Predgovora. Ali bi krivo bilo držati ga zato Starčevićem; ono, kako je o Starčeviću pisao u „Katoličkom listu“ g. 1905., dokazuje to dovoljno. Danas je već čitava naklada rječnika rasprodana, premda mu je, koliko je zaliha bivala manja, toliko prodajna cijena rasla. Ali djecu Brozovu nije od utrška zapalo onoliko, koliko im je bio Iveković isprva namijenio, jer je poslije sam među učesnike utrška uzeo i braću Brozovu. Kako se korist Ivekovićeva i Brozova rječnika općeno priznaje, a prva je naklada iscrpena, osjeća se potreba i novoga izdanja. A vrlo bi dobro došao i pokraćen, za priručnu porabu udešen rječnik.

Sam Iveković spominje u II. svesku na str. 880., da u njegovu rječniku ima svega 52.279 riječi, od kojih nema 11.241 u 2. izdanju Vukova rječnika. Dakle je njegov mnogo potpuniji od Vukova. Ali potpun nije ni on. Ako pak tko zato, što ove ili one riječi, koju drži za dobru i potrebnu, u rječniku ne nalazi, hoće da prigovori piscu, neka uzme na um: 1. da bi takovih riječi bilo i onda, da je građa za nj skupljena iz više djela književnih; 2. da bi iscrpavanje i drugih djela bilo znatno uvećalo trud oko rječnika i odgodilo izlazak njegov na svijet (a kod toga neka se ne zaboravi na godine pišćeve!); 3. da je i onako Ivekovićev rječnik mnogo potpuniji od Vukova. Najveću mu pak vrijednost podaje to, što se za značenje i porabu pojedinih riječi navode primjeri, iz kojih se jasnije negoli iz prijevoda ili razlaganja razabira pravo značenje i poraba (konstrukcija) pojedinih riječi. Pa kako su primjeri povučeni iz spomenikâ najpravilnijega i najplemenitijega našega jezika, nalazi u njima najpouzdaniju uputu svatko, tko je u sumnji o pravom značenju ili porabi koje riječi. U tom

se s Ivekovićevim i Brozovim rječnikom može isporediti samo Akademijски, ali samo donekle, jer u njemu se (prema njegovoj osnovi) navode primjeri i za takovo značenje ili porabu koje riječi, koje ima samo historičku vrijednost, pa i on je danas istom u slovu *O*.

U „Archiv für slav. Philologie“ knj. 22. str. 521.—9. pa u „Kolu“ beogradskom od novembra 1901. str. 548.—557. obznanio je Ivekovićev rječnik V. Jagić i koječemu prigovorio, a poglavito tomu, što nijesu za nj upotrijebljeni i drugi pisci. Iveković mu odgovara i opravdava svoj postupak u „Vijencu“ g. 1902. br. 4. i 5. (odštampan je taj odgovor i napose). Svoj odgovor završuje Iveković ovako: „Ja uza sve to držim i uvjeren sam, da je ovaj rječnik prema Vukovu vrlo znatan napredak u leksikografiji našoj gledeći i na broj riječi i na utvrđivanje njihovo primjerima; da je takav, kakav može biti u sadašnjem stanju naše književnosti. I držim, da se svaka misao može izreći u granicama njegovim, ali pod dva uvjeta — doista teška — 1. da pisac misli svojim, a ne tuđim jezikom, 2. da dobro prouči rječnik. Prvo je teško za čovjeka, koji je učio nauke i čita mnogo na tuđim jezicima, i drugo nije lako: proučiti ovaka dva sveska“.

Napokon dodajem, da ni onda, kad je rječnik već bio izišao, Iveković nije prestao raditi, da ga dotjera i popravi za eventualno drugo izdanje. Dodatke i popravke unosi je u interfolirani primjerak, koji je još za života poklonio Akademiji, te se sada čuva u njezinoj knjižnici.

8. Kad je Iveković za svoje zasluge oko jezika i književnosti hrvatske izabran počasnim članom Jugoslavenska akademije (12. decembra 1901.), držao je za svoju dužnost, da i za Akademiju napiše raspravu. Tako je u „Radu“ 162. (1905.) str. 186.—191. naštampana rasprava: „Drugi padež množine s nastavkom *i* u imenica ženskih, koje imaju u 1. padežu jednine nastavak *a*“. Tu se navode primjeri za takove imenice (na pr. *aspri*, *crkvi*, *majki* itd.), kazuje se razlog takovoj tvorbi i određuje naglasak takovomu obliku genitiva pl.

9. Napokon je u „Nastavnom Vjesniku“ knj. 19. (g. 1911.) str. 798. priopćio raspravicu „O prezimenima deminutivnim“, gdje navodi primjere takovih prezimena (na pr. *Basarićak*, *Kovačićak* itd.). Takova su prezimena kajkavska, gdje im je oblik n. pr. *Kovačićek*, ali štokavski ima glasiti n. pr. *Kovačićak*.

Iveković je svoja djela pisao donekle osobitim pravopisom, jer je mjesto *č* upotrebljavao *gj*. Da je za glas, koji se tim jednim i drugim znakom bilježi, potreban osobit znak, o tom

ne može biti sumnje, jer ako bi se n. pr. i *podjarmiti* i *djed* i *rođen* pisalo: *podjarmiti*, *djed*, *rodjen*, onda bi se isti znak (*dj*) upotrebljavao za različne glasove (*d-j* i *đ*). Možda bi bilo bolje, da se za glas, koji se bilježi znakom *đ*, i u školi stao upotrebljavati znak *gj*, kako je Iveković radio i postupak svoj opravdao u Predgovoru „Rječnika“ pod t. 7. (ipak može i taj znak dovesti do čudnoga pisanja, n. pr. *ggje*, ako se hoće da napiše ono, što bi se inače napisalo *gđe*), ali kad je već uvedeno *đ*, koje je izabrao Daničić za Akademijski rječnik, nema više smisla jedinstvo u pisanju kvariti znakom *gj*. — U „Rječniku“ je osobito i to, da riječi s *lj-* i *nj-* ne dolaze pod slovom *L* i *N* iza onih s *li-* i *ni-*, nego napose iza slova *L* i *N*. Tako bi upravo i valjalo, jer *lj* i *nj* znače po jedan glas (ćir. љ i њ) različan od *l-j* i *n-j*, kad bi se taj glas i bilježio po jednim znakom kao u Akademijskom rječniku, gdje se mjesto *lj* i *nj* piše po jedan znak: *ḷ* i *ṇ* (koje je znakove također Daničić izabrao). Dok se pak mjesto *ḷ* i *ṇ* pišu po dva slova *lj* i *nj*, tražit će najviše onih, koji rječnik upotrebljavaju, riječi s *lj-* pod slovom *L* iza onih s *li-*, a one s *nj-* pod slovom *N* iza onih s *ni-*, kao što će i one s *gj-* tražiti pod slovom *g* iza onih s *gi-*, a ne pod *Lj*, *Nj*, *Gj* kao osobitim slovima. Pa tako je mogao Iveković svoj rječnik i udesiti, jer u leksikografiji inače obično valja pravilo, da o alfabetskom redu odlučuje pisanje, a ne izgovor. Manje smeta, što je riječi sa *dž* — (ćir. ђ, u Ak. rj. *g*) uvrstio napose pod *Dž*, koje dolazi iza *D*, jer bi i inače došle na kraj od *D*, ali s razloga, koji je naveden, mogao se i toga okaniti.

Ponavljam, što sam negda obznanjujući 1. svezak Ivekovićeva i Brozova rječnika u „Nastavnom Vjesniku“ IX. str. 643. kazao: Iveković je svojim zaslugama za čistoću hrvatskoga jezika, a naročito svojim i Brozovim rječnikom uvrstio sebe među najzaslužnije za hrvatsku prosvjetu svećenike, koji su igda sjedili na zagrebačkom Kaptolu. Stoga će se njegovo ime s poštovanjem i zahvalnošću spominjati i onda, kad već davno ne bude ljudi, koji su imali sreću poznavati njegovo čestito i vedro lice, uživati u razgovoru s njim i motriti izbliza njegov književni rad. *Semper honos nomenque tuum laudesque manebunt.*

Ivan Milčetić.

Napisao redovni član dr. A. Musić.

Upoznali smo se kao đaci sveučilišni. Sa šk. g. 1876./7. bio je svršio sveučilišne nauke u Pragu, ali je i iduće godine još slušao predavanja u Zagrebu kao izvanredni slušač. A ja sam tada bio još redovni slušač. Sastajali smo se kod predavanjâ, jer smo neka slušali obojica, a osim toga na društvenim sastancima. Đaci su se naime sveučilišni tada dijelili na dvije stranke: na stranku prava (Starčevićevu) i stranku rada; a nas smo obojica pripadali stranci rada; on je pače bio glava te stranke te je kao takav kod naše pobjede u tadašnjem dačkom društvu „Hrvatskom domu“ bio izabran za predsjednika tomu društvu (g. 1877./8.). Ugodno se sjećam, kako smo znali više puta iza društvenoga sastanka (komersa) poći zajedno kući u gornji grad pa, makar da je bilo već kasno u noći, još dugo šetati promenadom ili Markovim Trgom i razgovarati se o različnim pitanjima i naučnima i političkima. Osobito sam volio slušati njegovo pripovijedanje o Pragu. Tako je među nama nastalo prijateljstvo, koje je nepomućeno trajalo do njegove smrti. Tomu našem prijateljstvu posvećujem i ovaj sastavak!*

* * *

Milčetić se rodio 27. augusta 1853. u selu Milčetićima općine Dubašnice na otoku Krku od imućnih seljačkih roditelja, koji su mu rano umrli (mati Jelena g. 1865., otac Ivan g. 1867.). Pučku je školu polazio najprije godinu dana u svom rodnom mjestu, onda je godinu dana boravio kod svoga strica, župnika u Gologoricu kraj Pazina u Istri, a napokon je dvije godine polazio talijansku pučku školu u gradu Krku. O školi u svom rodnom mjestu kaže

* Podatke o životu Milčetićeveu dobio sam od njegove obitelji. S osjećanjem zahvalnosti spominjem, da mi je g. ravnatelj sveuč. knjižnice dr. Fr. Fancev dao na porabu autobiografiju, koju je M. napisao za Akademijски Biografski rječnik (datiranu: početkom augusta 1919.), i dopustio, da upotrijebim njegov članak „Uspomeni I. Milčetića“ u „Riječi“ od 8.—14. aprila 1922.

sam u autobiografiji: „Naužio sam se šiba i klečanja na prosu ili kuruzi, koju moradijasmo sami nositi u školu. Bio sam vragoljast i nemaran“, a slično kaže i za školu u Krku.

Gimnaziju je polazio na Rijeci od 1.—8. razreda. O svom školovanju u gimnaziji govori sam ovako: „U 1. razred ne htjede me upisati ravnatelj A. Mažuranić, jer nijesam znao ispravno ni čitati hrvatski. Moji zemljaci [učenici viših razreda] nagovoriše moga oca, da ponovim 4. razred talijansko-hrvatske pučke riječke škole i da naučim hrvatski, kako zahtijevaše Mažuranić. Otac šćaše da me odvede u talijansku gimnaziju u Kopar. Ovako ostadoh Hrvat, a ne Talijan kao drugi otočani. Za kratko vrijeme javila se u meni ljubav k hrvatskomu jeziku te bijah najbolji u tom predmetu, i ako mi učitelj Ditinger (Kranjac) ne dade najbolji red baš iz hrvatskoga. Bili su u istom razredu moji saučenici potonji profesori Host i Jurandić, Riječani. Moj brat čitaše i pjevaše rad Kačića. I ja ga zavoljeh pa sam činio isto. Ja sam neke pomanje pjesme učio i na pamet. Kako sam volio pjevanje i glasno čitanje u gimnaziji, po selu sve govoraše: to će biti pop! Do 3. r. gimnazije bijah loš đak. Često dobih oznaku: jedva dovoljno, neki profesori dodaše u svjedodžbi: jedva jedvice dovoljno. Bijah prilično lakouman. Na kraju 2. razreda dobih iz računstva: nedovoljno, pa istom na početku šk. godine kupih novu prije prodanu knjigu. Suplent Forko dade se nagovoriti od moje gospodarice i pokloni mi prvi red. Do 3. razreda bijah lakouman, a tada iznenada promijenih svoju čud, a sâm od sebe. Odrekoh se predašnjih vragolija, uzeh knjige u ruke pa marljivo čitah i učah. Saučenici mi se čudahu, kako se promijenih. Postadoh marljiv i ozbiljan. Iz grčkoga jezika dobih: veoma dobar; samo mi je matematika vazda zadavala brige, obično ne izadoh iz posljednjeg 1. reda, najviše se dokopah oznake: posve dovoljan ili dobar. U 8. razredu počeh mnogo učiti matematiku pa sâm prodoh sve gradivo, a moj profesor Kössler dade mi na maturi samo: posve dovoljno — držeći, da sam slučajno dobro odgovarao. Iz hrvatskoga jezika davaše mi i Smičiklas ocjenu: izvrstan, a iz logike i psihologije: vrlo dobro. U gimnaziji sam najvolio ozbiljnu lektiru, dok moji saučenici čitahu najviše talijanske romane (hrvatskih onda i ne bijaše), a ja pjesnike, naročito rodoljubne, od kojih neke pjesme pantim i u starosti. Moji su me saučenici, naročito Riječani, zvali „oduševljeni“ te me izabirahu za govornika cijelog razreda; katkada me i prevariše, da je ovomu ili onomu profesoru imendan.

Gdje je bila kaka hrvatska demonstracija, ondje bijah prvi ja te sam često odnio kući po gđjekoju šaku ili udarac od riječke mularije. — Od profesora riječkih najviše je obuzeo moju glavu Smičiklas. Sviđaše mi se njegova blaga priroda, njegovo slavensko osjećanje i veliko znanje. Ostalim mojim drugovima ne dopadaše se toliko, jer bijahu zaraženi radajućim se suncem Kvaternika i Starčevića ili bijahu narodno mlaki, osobito Riječani. — Smičiklas je za mene prvi učen čovjek, koga upoznah na Rijeci, i ja ga slušah tako pozorno, kano da stojim pred propovijedaonicom. Od njega potječe moje nagnuće, da se posvetim profesuri i da postanem književnik.“ U Uvodu svoje glagoljske bibliografije spominje, da su ga se osobito doimali još Jagićevi popularni članci o hrvatskom jeziku i književnosti u „Književniku“ i Jagićeva „Istorija književnosti hrvatske i srpske“. — Bio je i predsjednik dačke čitaonice i urednik đačkoga listića „Primorca“. Za govor Milčetićeov na koncertu, koji su daci priredili u županijskoj dvorani na Rijeci, kazao je tadašnji upravitelj županije (Dutković), da je bio panslavistički.

Iza svršene mature (svjedodžba od 11. aug. 1873.) očekivali su njegovi, da će poći u sjemenište, ali on se radije odazvao pozivu ravnatelja spljetske gimnazije C. A. Bakotića, koji mu je prije bio profesor na Rijeci, pa pošao za suplenta u njegov zavod, gdje je ostao čitavu šk. g. 1873./4. obučavajući u hrvatskom i latinskom jeziku.

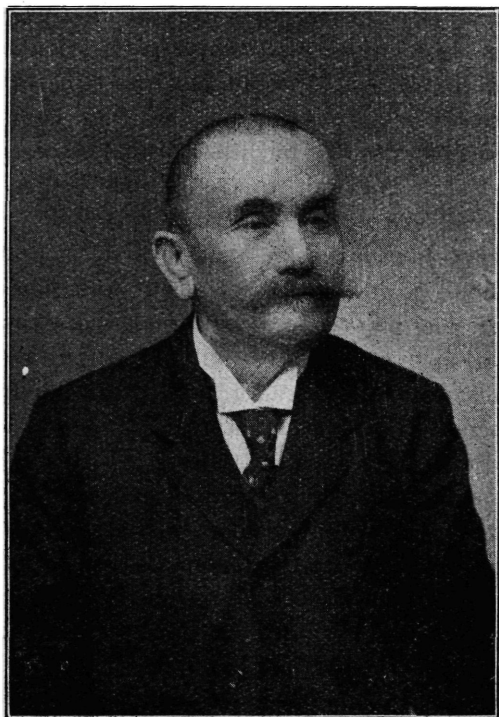
Kad se šk. g. 1874./5. otvorilo u Zagrebu sveučilište, pođe i Milčetić u Zagreb te se upiše u filozofski fakultet kao slušač slavistike, ali je tu ostao samo dvije godine (1874./5.—1875./6.), a onda pođe u Prag, gdje je boravio godinu dana i tako svršio propisani trijenij. Ali se i nakon toga upisao u Zagrebu kao izvanredan slušač za zimski semestar g. 1877./8. Od profesora sveučilištnih cijenio je najviše L. Geitlera, na čiju je preporuku bio pošao i u Prag, ali praški profesori (Hattala i Ludwig) nijesu mu se sviđali. Na Milčetićevo su nastojanje hrvatski daci u Pragu osnovali društvo „Hrvat“, kojemu je on bio prvi tajnik (isp. „Obzor“ 1876. br. 254.). Kako se on kao sveučilišni đak u Zagrebu i politički isticao, spomenuto je u uvodu. Ovdje ću još dodati, da je za njegova predsjednikovanja u dačkom društvu „Hrvatski Dom“ i na njegov poticaj bio priređen prvi sastanak hrvatskih đaka u Vukovaru od 19. do 24. augusta 1878., koji je on i opisao u „Obzoru“ od g. 1878. br. 197.—206. On je vodio i deputaciju

članova „Hrvatskoga Doma“ u Ljubljani na proslavu 70-godišnjice počasnoga člana „Hrvatskoga Doma“ Janeza Bleiweisa (18.—19. novembra 1878.). Kao sveučilišni đak došao je Milčetić i prvi put u doticaj s Jugoslavenskom akademijom, jer je bio od januara do jula 1875. njezin pisar.

I g. šk. 1878./9. ostao je u Zagrebu, gdje je izrađivao svoje ispitne domaće radnje. Kao ona iz hrvatskoga jezika prihvaćena mu je rasprava štampana u „Hrvatskom Domu“ 1878. „Hrvati od Gaja do g. 1850.“ A za šk. g. 1879./80. zatražio je službu te je dekretom od 8. septembra 1879. (zajedno sa mnom) postavljen namjesnim učiteljem u gimnaziji zagrebačkoj. No već iduće godine bude dekretom od 9. septembra 1880. premješten u Varaždin. Iz Varaždina je došao i na usmeni ispit, koji je načinio iz hrvatskoga jezika za cijelu, a iz latinskoga i grčkoga za nižu gimnaziju (svjedodžba od 17. oktobra 1881.). Nato bude dekretom od 8. novembra 1881. imenovan pravim učiteljem varaždinske gimnazije, a dekretom od 15. decembra 1884. stalno potvrđen u službi s naslovom „profesor“. U Varaždinu se Milčetić i udomio. Dne 8. maja 1886. vjenčao se sa Štefanijom, kćerju jedinicom uglednoga varaždinskoga odvjetnika Lendvaja. Iz toga je braka, koji je u svakom pogledu bio sretan, poteklo šestero djece, od kojih je troje umrlo (Dušan, Milica i Radovan kao dak 3. razreda gimnazije), a tri sina žive: Štefan, ljekarnik u Vinici, dr. Zvonimir, sudbeni pristav u Varaždinu, i Ivan, slušač gospodarstva i šumarstva u Zagrebu. U to je doba bio ban Khuen-Hedervary, a varaždinski veliki župan Rubido-Zichy. Ovomu Milčetić, koji nije sakrivao svoga opozicionalnoga mišljenja, nije bio po ćudi, pa stoga ishodi njegovo premještenje na Rijeku (dekretom od 11. septembra 1886. službe radi). Sam spominje, da je tadašnji šef nastave Spevec kazao Miškatoviću, da je Milčetić nemiran duh, literat, pa da je dobro, da ide među Primorce, gdje će najmanje škoditi. To je premještenje za nj bio težak udarac, jer je morao ostaviti upravu dosta opsežnoga gospodarstva, koje mu je ženidba donijela. Sam kaže, da bi na Rijeci bio najsretniji, da ga nijesu morale obiteljske brige i zvale u Varaždin; a to je baš htio postići Rubido: njega ukrotiti pa prisiliti njegova tasta, da nastupi put moljakanja, poniženja i beznačajnosti. Na Rijeci je ostao 6 godina. Istom g. 1892. (dekretom od 19. augusta 1892. na vlastitu molbu) postigao je premještenje natrag u Varaždin, otkuda se nije više micao. Tu

je dočekaao i promaknuće u VIII. (dekret od 31. decembra 1898.) i u VII. (dekret od 27. septembra 1906.) činovni razred.

G. 1893. (12. decembra) izabrala ga je Jugoslavenska akademija za člana dopisnika historičko-filologičkoga razreda. To je i ostao do smrti, jer su po pravilima pravi članovi mogla biti samo lica, koja stalno borave u Zagrebu.

Ivan Milčetić

Na sastanku izaslanikâ svih srednjoškolskih profesorskih zborova iz Hrvatske i Slavonije u Zagrebu 12. februara 1904. bude Milčetić izabran vođom deputacije, koja je tadašnjemu banu grofu T. Pejačeviću, odjelnim predstojnicima A. Paviću i S. Šumanoviću, pa predsjedniku sabora V. Đurđeviću, iznijela želju srednjoškolskih profesora za poboljšanje materijalnoga stanja njihova i za potvrdu pravilâ profesorskoga društva.

Kad se umirovljenjem profesora dra. D. Šurmina ispraznila u sveučilištu stolica hrvatskoga jezika i književnosti (g. 1908.), pokrenuo sam ja u profesorskom zboru akciju, da se za tu stolicu predloži Milčetić, jer sam držao, da će on moći zainteresirati čake za glagoljicu. Proforski je zbor to i učinio, ali vlada toga prijedloga nije prihvatila. O tom govori sam ovako: „Za jednim sam uvijek težio, već u gimnaziji sanjah o stolici hrvatskoga jezika i književnosti u sveučilištu. Prije nego se oženih, još sam na to mislio, ali kasnije na sva nagovaranja prijatelja ostadoh gluh. Napokon me je nagovorio moj prijatelj iz mladosti prof. A. Musić, da primim katedru hrvatske književnosti. Ja pristadoh, ali uz uvjet, da me sveučilište samo predloži, bez moje molbe. Tako i bi. Nego ban P. Rauch mišljaše drukčije. Ja mu se i ne predstavih. — Ja ignorirah njega, a on mene pa me i ne predloži kralju na potvrdu, već imenova drugoga.“

Spremajući za Jugoslavensku akademiju bibliografiju glagoljske književnosti zamoli g. 1907. uz preporuku Akademije dopust od službe, da može poći po svijetu tražiti glagoljske rukopise. Dopust mu bude i podijeljen za šk. g. 1907./8., ali uz uvjet, da on ili Akademija plati njegova zamjenika (100 kruna na mjesec), što je Akademija i učinila. Tako pođe Milčetić g. 1908. o svom trošku u Ljubljanu, Prag, Beč, Italiju (Mletke, Firenzu, Rim), Istru i Dalmaciju. Da može napisati i štampati rečenu bibliografiju, produživao mu se dopust sve do konca zimskoga semestra 1911./12., ali osim one prve godine nije Akademija trebala plaćati njegova zamjenika. Sam spominje, da je dalje produživanje dopusta prestalo, jer je tadašnji predstojnik dr. Amruš predsjedniku Akademije Smičiklasu predbacivao dugi njegov dopust ne shvaćajući, da je „knjigam teško priti“, kako reče jedan stari glagoljaš. Kad mu je istekao dopust, zamoli sam penziju, jer nije htio nikako služiti pod ravnateljem Jurincem, kako sam kaže. U penziju je stavljen dekretom od 20. februara 1912.

O svom javnom radu (osim književnoga) kaže sam u autobiografiji: „U životu obnašah već od gimnazijskih vremena koje-kakih počasnih služba kano odbornik, kano predsjednik ili pot-predsjednik: čitaonica, Sokola, pjevačkog, gospodarskog, planinskog društva, dobrotvornih družina, a na Rijeci, na Sušaku, u Krku, u Varaždinu i u Zagrebu. Svagdje se razočarah radi nesloge i intriga među članovima. — Neka sam društva i sâm osnovao, no s mojim odstupom propadoše: „Dramatsko“ i „Narodna straža“

(za potporu hrvatskih škola) u Varaždinu, „Planinsko“ na Sušaku. U „Vili“ bijah potpredsjednikom, jer i ako sam vršio glavni trh, moradijah se pod Rubidom zadovoljiti tim položajem, kako on zahtijevaše. — Složih o 25-godišnjici „Vile“ i neku mršavu povijest društva. S ostvarenjem „Dramatskoga društva“ uspjelo je dozi- vanjem zagrebačkih i ljubljanskih ensembala i putujućih družina onemogućiti njemačka prikazivanja, a ovamo dolazahu stalno nje- mački glumci iz Ptuja, rjeđe iz Maribora.* — Za politiku sam se vazda zanimao. Već sam na Rijeci kano gimnazijalac gutao „Branik“, „Zatočnik“ i druga opozicionalna glasila. Javno se poli- tikom počeh baviti iza pobjede hrvatsko-srpske koalicije. Sada bješe zrak čišći, slobodno kretanje donekle dopušteno i zvanični- cima, samo uvijek oprezno i u okviru nagode“. Tu spominje i poznati događaj, kako je iza neke skupštine u varaždinskom Gra- berju s drugima otpratio varaždinskog narodnog zastupnika dra. Vrbanića u Čakovac, pa tamo dospio u zatvor i morao platiti globu (on i kolega mu Koch najviše, jer su ih kao najinteligentnije držali za najviše krive). Onda nastavlja: „Mandata u gradsko zastupstvo ne htjedoh primiti nikada ni pod Madžaronima ni pod Magdićem, pa da budem njihova stafaža. Frankovci me dakako ignoriraše, jer snivahu tobože o mojoj namjeri i gramženju za načelništvom“. Treba spomenuti, da su dr. P. Magdić (načelnik varaždinski) i Milčetić dugo vremena radili složno boreći se protiv velikoga župana Rubide. Milčetić je saradivao i u Magdićevim „Našim pravicama“ (lokalnom opozicionalnom listu). Ali poslije su se razišli, pače postali protivnici. Milčetić je Magdiću osim koječega drugoga zamjeravao naročito to, što se nije zauzeo, da bi se u Varaždinu osnovala javna knjižnica, kako je želio i pred- lagao Milčetić, koji je bio spreman i baviti se oko uređenja nje- zina i pokloniti joj knjigá. Još dodajem ovo mjesto iz Milčetićeve autobiografije: „U početku koalicione vlade ponudiše mi ravnateljsko mjesto u Varaždinu, onda mišljahu u koaliciji, da budem nadzornikom srednjih škola, a kako se zanimah mnogo za kaza- lište, namjenjivahu mi službeno i intendanturu zemaljskoga kazališta, što sam ja sve otklonio uvjeren, da čovjek može lakše teoretično pisati nego praktično izvoditi svoje osnove“.

* „Planinsko društvo“ na Sušaku i pjevačko društvo „Vila“ u Varaždinu izabrala su Milčetića i počasnim članom. — Zasluge njegove za „Dramatsko društvo“ u Varaždinu, koje je on osnovao i bio mu prvi predsjednik i duša, i zasluge toga društva za hrvatsko kazalište, istakle su sve novine prigodom proslave 50-godišnjice varaždinskoga kazališta, koje je svečano otvoreno 25. sept. 1873.

Često je Milčetić govorio kod narodnih svečanosti; tako n. pr. u ime Akademije kod proslave 400-godišnjice Marulićeve Judite u Zagrebu (g. 1901.), kod proslave 100-godišnjice Gajeva rođenja u Krapini (g. 1909.) i dr.

Milčetić je rado i dosta često putovao i svoja putovanja opisivao. Sam kaže, da je putopise uvijek manje uvažavao, jer za opise krajeva nije osjećao u sebi pjesničke žice, a za taj je posao to potrebno, i da se nije ni vježbao u tom stilu. Ali u istinu umije on dosta zanimljivo pripovijedati svoje putničke doživljaje. Već u ferijama iza svoje službe u Spljetu (u septembru 1874.) posjetio je Dubrovnik, Boku i Crnu Goru i svoj put opisao u „Hrvatskoj Lipi“ 1875. i u „Vijenču“ 1876. god. U „Pozoru“ 1883. nalazimo opisan njegov put iz Krka do Pule (g. 1882.), na koji je pošao kao vođa deputacije krčkih općina, koja je imala caru Franji Josipu u Puli iznijeti želje njihove za hrv. jezik u školama. U jeseni 1883. posjeti Cres („Vijenac“ 1885.). Uopće je za svoga života oko Kvarnerskog zaliva posjetio gotovo svako selo, osobito na Krku i Cresu, a uvijek mu je bila olovka u ruci. Svoje svadbene putovanje u Korušku, Tirol, Salzburg i Bavarsku g. 1886. opisao je u „Narodnim Novinama“ 1888. („Putne ertice iz njemačkoga svijeta“; najbolji njegov putopis). G. 1895. pođe na narodopisnu izložbu u Prag, pa kod te prilike posjeti Hrvate u Moravskoj, a g. 1898. pođe naročito među Hrvate u Donjoj Austriji i u Ugarskoj (opis u „Vijenču“ 1898. i napose). Izvješće o svom putovanju za vrijeme dopusta g. 1908. (u Prag, Beč, Italiju, Istru, Dalmaciju), dakako s poglavitim obzirom na istraživanje glagoljskih rukopisa, napisao je u „Ljetopisu“ Jugosl. akademije knj. 23. (1908.), a neke je putne ertice priopćio u „Našoj Slozi“ g. 1908. i u „Obzoru“ 1910. (u jubilarnom broju). Kad je petrogradska akademija naukâ zasnovala savez slavenskih akademija i pozvala delegate njihove na sastanak u Petrograd (u maju 1912.), izabrala je Jugoslavenska akademija Milčetića za svoga delegata, koji je tako dobio i priliku, da prouči Berčićevu zbirku glagoljskih rukopisa, koji se nalaze u tamošnjoj Publichnoj biblioteci. Službeno izvješće o tom putu i o toj zbirci napisao je Milčetić u „Ljetopisu“ Jug. akad. za g. 1911.

* * *

Književno je Milčetić počeo raditi već veoma rano, a radio je, dok nije iznemogao, od g. 1874.—1920., dakle punih 46 godina. Sam kaže, da je u književnosti dosta mnogo radio, i ako najviše

noću poslije teškog srednjoškolskog opterećenja. Izlazili su njegovi članci u različnim beletrističkim i naučnim časopisima i zbornicima, a najznatniji mu je naučni rad od g. 1890. ovamo koncentriran u publikacijama Jugoslavenske akademije. Pisati je umio zanimljivo. Sve, što piše, zagrijano je nekom toplinom, koja dolazi i od interesa njegova za predmet, o kōjem piše, i od dubokoga uvjerenja o ispravnosti onoga, što piše. Pisao je lako i brzo. Jezik mu je korektan, stil jasan. Voli kratke rečenice pune sadržaja. Značajno je za njegov stil obilno upotrebljavanje imperfekta i aorista. Rekao bih, da mu se i na stilu poznaje, da je mnogo čitao talijanski, koji je jezik savršeno govorio i literaturu mu izvrsno poznavao. Govorio je i češki i njemački, a čitao i ruski i francuski. Podijeliti se pak može njegov književni rad na 4 grane: na književno- i kulturno-historijsku, na gramatičku, na rad oko izučavanja glagoljice i na folklorsku granu.

Kao prvi svoj novinarski i književni proizvod spominje sam dopis u „Našoj Slozi“, koji je napisao kao đak 6. razreda gimnazije.* Kao sveučilišni đak u Pragu napisao je g. 1876. više većih članaka i dopisa, većinom literarno-historijske sadržine, i naštao ih u „Obzoru“. Kasnije je bio kao sveučilišni đak u Zagrebu i unutrašnji saradnik „Obzora“ pod Miškatovićem i K. Božićem. I u učiteljskoj službi mnogo je dopisivao u „Obzoru“ iz Varaždina.** Kao sveučilišni đak saradivao je u „Vijencu“ i u „Hrvatskoj Lipi“. Prva je njegova pravo književna radnja bio članak: „Ime i ideja ilirska za Ljudevita Gaja u Hrvatskoj“, što ga je čitao kao gimnazijski suplenat u spljetskoj čitaonici, a onda priopćio u zabavniku hrvatske omladine „Velebitu“ g. 1874. (gdje je konac članka promijenio urednik „Velebita“ M. Grlović). Preporoda se hrvatskoga tiče i rasprava „Hrvati od Gaja do g. 1850.“, koju je čitao u društvu „Hrvatskom Domu“ i priopćio u društvenom zabavniku za g. 1878.; na kraju toga članka otvara pogled i na potonji razvoj hrvatske književnosti. Počeo je dakle s književno-historijskim radom, i to sa sintetičkim. Onda je prešao na analitički rad, dok se potkraj života (bar što se tiče glagoljske književnosti) opet povratio na sintetički. Kudgod ide, traži nepoznate književne spomenike hrvatske te ih izučava i priopćuje. Kod toga

* Pregledao sam „Našu Slogu“ od onoga vremena, ali toga dopisa nijesam našao.

** Tih dopisa nijesam ni tražio, jer bi to bila velika muka, a mala korist; a teško bi se i konstatiralo, koji je dopis baš Milčetićev.

treba istaknuti značajno svojstvo njegova duha, da ni kod najmanjega članka ne zaboravlja misliti na cjelinu, kojoj pripada, da svakoj sitnici hoće da odredi i umije odrediti vrijednost za čitavu književnu ili kulturnu povijest hrvatsku ili bar za neko područje njezino. A sud mu je zreo, bistar, odmjeren. Tako je on mnoštvo nepoznatih književnih spomenika iznio na vidjelo i ocijenio im vrijednost, osobito onakovih, koji su postali u Istri ili u Dalmaciji. Zanimali su ga dakako najviše glagoljski, ali ne samo oni. Taj mu je rad kojekuda razasut, kao što će pokazati bibliografija književnoga rada njegova na kraju ovoga nekrologa, a najzreliji u zborniku Jugoslavenske akademije „Gradi za povijest književnosti hrvatske“, kojoj je iza smrti Milivoja Šrepela bio i urednik te je uredio knjige 5., 7. i 8. Kako je umio shvatiti vrijednost rada pojedinih ljudi za kulturnu ili književnu historiju hrvatsku, pa makar i ne pisali hrvatskim jezikom, pokazao je svojom raspravom o dru. Juliju Bajamontiju i njegovim djelima u 192. knjizi „Rada Jugosl. akademije“ (g. 1912.). Taj je čovjek (r. 1744. u. 1800.) bio stric poznatomu iz političke historije Dalmacije dru. A. Bajamontiju, službovao je kao liječnik u Hvaru i u Spljetu, pisao je mnogo, ali talijanskim jezikom; ipak je osjećao hrvatski. Za tu radnju proučio je Milčetić čitavu škrinju Bajamontijevih štampanih i rukopisnih spisa, koje mu je poslao ravnatelj spljetskoga muzeja Fr. Bulić. Bajamonti je bio pjesnik i čovjek, koji se zanimao za različne grane nauke, a pisao i o jeziku hrvatskom i o historiji Dalmacije, — veoma zanimljiva figura, a Milčetić ga je s golemim trudom ne samo isklesao kao čovjeka i pisca, nego ga doveo i u svezu s tadašnjim kulturnim prilikama našega naroda u Dalmaciji, jednom riječju: odredio mu je mjesto u kulturnom životu Dalmacije.

Još ću ovdje spomenuti neka izdanja Milčetićeve. Tako je g. 1885. izdao „Sabrane spise I. Vončine“ i popratio ih uvodom, u kojem prikazuje život toga mladoga književnika, a svoga prijatelja i saučenika, s kojim je u prerani grob palo mnogo lijepih nada; a uz to ocjenjuje njegovo književno nastojanje. — G. 1888. izdala je Matica Hrvatska „Iskrice Nikole Tommasea“, a izdanje je priredio Milčetić i napisao uvod o životu i književnom radu N. T., u kojem ističe naročito, kako je T. stajao prema hrvatstvu, njegove poglede na pokret hrvatski, osobito na književnost hrvatsku, njegove sveze s književnicima hrvatskima, njegovo mišljenje o odnošaju Hrvatâ prema Talijanima, napose o odnošaju

Dalmacije prema Italiji. Milčetić je bio velik poštovač Tommaseov te je o njemu pisao već prije u „Hrvatskoj Lipi“ (g. 1875.), a poslije u „Hrvatskom Kolu“ (1905.) i u „Savremeniku“ (g. 1906. i 1913. u polemici s K. Šegvićem). — G. 1890. izdao je „Pavlimira dramu Gjona Gjora Palmotića“ s uvodom i bilješkama naročito za đake i šire općinstvo. — G. 1896. izašla je s potporom Matice Hrvatske knjiga „Milovanka pjesan u slavu starca Milovana prikazana kao ugodni razgovor narodu, skitio Vladislav Vežić“. Tu su knjigu, zbirku Vežićevih deseteračkih pjesama, za štampu priredili dr. Fr. Marković i I. Milčetić, prijatelji pokojnoga V. Vežića i njegove obitelji. Uvod o Vežiću napisao je Milčetić. Čista dobit od knjige upotrijebljena je za spomenik pjesniku.

Radnja Milčetićevih, koje bi radile baš o jeziku, ima manje. Ali je prirodno, da je izučavajući stare, naročito glagoljske, spomenike svaki čas našao priliku, da govori i o jeziku. Najznatnija mu je radnja iz toga područja: „Čakavština Kvarnerskih otoka“ u „Radu Jugosl. akademije“ knj. 121. (1895.). Ovdje valja i to spomenuti, da je još kao sveučilišni đak skupio na Krku i po Primorju zbirku riječi za Akademijski rječnik.

Najveću je zaslugu Milčetić stekao izučavanjem glagoljice. U uvodu svoje „Hrvatske glagoljske bibliografije“ (u „Starinama Jug. ak.“ knj. 33. str. VII.) spominje sâm, kako je do toga došlo: „Dospjevši nakon svršenih sveučilišnih nauka u mali Varaždin, iz kojega se nijesam nikada dobrovoljno selio, javljao sam se samo manjim prinosima iz područja jezika, historije književnosti i narodopisa. Da nešto veće stvorim, umolih hrvatsku vladu za duži dopust. Namjeravah naime sabrati građu, gdje je god nađem, o hrvatskoj protestantskoj književnosti. Uzalud. Nakon više godina zamolim opet dopust, da sastavim hrvatsku bibliografiju i da nadopunim Novakovićevu srpsku. Spreman bijah, da putujem o svome trošku. I opet ništa! A mislio sam, da se, kada obradim bibliografiju, primim pisanja istorije književnosti. Te sam se misli napokon odrekao. Ide vrijeme, nosi breme. Odlučio sam ipak da spasem dajbudi nešto od svojih osnova. Zamislih, da literarno-istorijski obradim jedan manji dio hrvatske književnosti, i to glagoljske, čim sam se vazda zanimao. Ta rođen sam na Krku, gdje je ona cvala od XI. pa do početka XIX. vijeka, a uopće je slabo poznata“. A u svojoj autobiografiji kaže: „Glagolizam je evao na Krku, pa i u mojoj kući. Volio sam i u gimnaziji riječkoj ovo

pismo i stari crkveni jezik; stoga me je i zavolio učitelj Smičiklas, dok bijaše drugim učenicima, i Primorcima(!), ovaj predmet bête noire. To me je potaklo, da napišem poveću raspravicu u Grlovićevoj „Smotri“ o životu glagoljaša, najviše na Krku. To je većinom posao osnovan na prvim vrelima, iz naroda o narodu. A ostala je stvar neuvažena i neopažena. Časopis se mnogo i ne čitaše“. Interes je njegov za glagoljicu upravo golem. Štoga radi, misli na nju, kudgod putuje, traži joj spomenike. A tomu nastojanju njegovu oko glagoljice odgovara i uspjeh. Spomenika njezinih pribrao je i izučavanje njezino promaknuo kao malo tko. Da spomenem ovdje samo najznatnije njegove publikacije iz toga područja. U „Starinama Jugosl. akademije“ stao je pripričivati „Priloge za literaturu hrvatskih glagoljskih spomenika“, od kojih je prvi (Ivančičev zbornik) izišao u 23. knjizi (1890.), drugi u 25. (1892.), treći („Hrvatski Lucidar“) u 30. (1902.).

Ali najznatnija publikacija njegova ne samo iz toga područja, nego glavno djelo cjelokupnoga naučnoga i književnoga rada Milčetića jest „Hrvatska glagoljska bibliografija, I. dio, opisi rukopisâ“ — izišla kao 33. knjiga „Starinâ“ g. 1911. Milčetić je htio, da njegova Bibliografija izađe kao posebno djelo, ali se protivio Smičiklas, koji je inače volio Slavica pa htio, da baš ona dignu ugled tomu zborniku. Kad je, kao što je naprijed spomenuto, Milčetić zamolio dopust od službe, da može boraviti u Zagrebu, gdje se u arhivu Jugoslavenske akademije nalazi mnoštvo glagoljskih rukopisa i gdje ima pomagala za njihovo izučavanje, i putovati svakamo, gdje bi se još moglo naći takih spomenika, imao je nakanu, kako sâm spominje u uvodu Bibliografije, da napiše ponajprije bibliografiju, a onda da prouči glagoljsku književnost sa gledišta jezičnoga, paleografskoga i književno-povjesnoga. Ali je dospio obraditi samo bibliografiju, i to ne čitavu, nego samo bibliografiju rukopisâ, a u pripravama za drugi dio: za bibliografiju štampanih knjiga — zatekla ga je smrt, a u predgovoru Bibliografije na str. VIII. obećava ga već za narednu knjigu „Starinâ“! Sam kaže u autobiografiji: „Tako me pritisnu Akademija, i ja dovrših Bibliografiju, te se štampaše negotovo djelo u vrijeme mojeg ožnog katara. Najveći su nedostaci u slučajnim pogriješcima štampe i pera, jer bijaše nemoguća savjesna i hitra korektura. U knjizi predbacivah koješta nekim radnicima in glagoliticis pa se zapletoh u polemiku s bivšim ravnateljem R. Strohalom, u koju se umiješao V. Jagić, prof. Drechsler i Bodul

Gršković. Drugoga dijela moje Bibliografije ne ću nikada dovršiti radi svoje trajne boležljivosti, osobito radi očiju, koje oslabiše od čitanja glagoljskoga pisma noću i danju. Obećao mi je, da će tu zadaću izvršiti, dr. S. Ivšić, profesor slavistike na našoj univerzi, najodličniji poznavać glagoljske književnosti i pisma. I ja evo fizički zapriječen ponijet ću u grob mnoge književne osnove o starijoj književnosti; štogod bih bio ipak dovršio, da nije bilo krvoločnog rata Njemačke s cijelim svijetom“. Naprijed je spomenuto, kuda je sve za vrijeme svoga dopusta putovao tražeći glagoljske rukopise. Ljubav za nauku uopće, a napose za izučavanje hrvatske književnosti i za njegovu mezimicu glagoljicu davala je čovjeku već u poodmakloj dobi krila, koja su ga nosila od kuće pa od Praga do Rima. Na svojim je putovanjima skupio o trošku Akademije i veliku zbirku faksimila glagoljskih, kojima se namjeravao poslužiti kod zasnovane paleografije. Mnogo je radio i u Zagrebu, kamo je dolazio također na svoj trošak; istom u posljednje vrijeme naknađavala mu je Akademija efektivni trošak. Trebalo ga je vidjeti, kako po čitav dan sjedi u Akademiji i često s lupom u ruci čita one zaprašene, teško čitljive rukopise glagoljske. Svakomu je rukopisu izbrojio i označio sve listove i broj listova u Bibliografiji zabilježio, čim je htio rukopise bar donekle da osigura od krađe.

Bibliografiju je razdijelio po strukama (misali, brevijari, psaltiri itd.), a struke po mjestima nalaska. Svaki se rukopis opisuje kazuje mu se sadržaj, a što je u njemu osobito znatno, to se ispisuje u ćirilskoj transkripciji, koju je držao za zgodniju od latinske. O knjizi V. Jagić u svom nacrtu hrvatske glagoljske književnosti u Vodnikovoj „Povijesti hrv. književnosti“, knj. I., str. 59. sudi ovako: „Ovo vrlo važno, i ako nešto nepregledno djelo otvara nam nakon vrlo površne bibliografije Kukuljevićeve širom vrata u bogatu riznicu stare hrvatske glagoljske pismenosti; sada istom dobivamo pojam o vrlo bogatoj, i ako malo razlikoj radnji hrvatskih glagoljaša, počevši od XIII. do kraja XVIII. stoljeća“.

Znam, da je Milčetić imao nakanu negdje priopćiti još gotovu zbirku bilježaka i dosjetaka, što su ih pisci glagoljskih rukopisa ili čitaoci njihovi izvan teksta na rubu ili na koricama pripisali. Ali nije dospio ni te nakane izvršiti.

Još ima jedno područje književnoga rada Milčetićeve, a to je folklor. Ima više manjih članaka njegovih, koji se toga tiču, štampanih u različnim časopisima i zbornicima, a navedenih ovdje

na kraju u bibliografiji njegovih spisa. Kad je Akademija odlučila izdavati „Zbornik za narodni život i običaje južnih Slavena“, držala je Milčetića za najsposobnijega, da mu bude urednik. Ali je uredio samo 1. knjigu, u kojoj ima više njegovih priloga. Najveća je njegova radnja iz toga područja: „Koleda u južnih Slavena“, štampana u 22. knjizi istoga „Zbornika“. Već u „Vijencu“ g. 1890. pisao je o Koledi na Krku i Lošinju, a u „Zborniku“ 1. o Koledi u Istri. Ali u „Zborniku“ 22. obradio je taj predmet na široj podlozi i s višega gledišta. Tu on razlaže narodne običaje i citira narodne pjesme po pojedinim predjelima hrvatskima, srpskima, slovenskima i bugarskima, a osvrće se i na druge slavenske narode. Napokon govori o formalnoj strani koledskih pjesama i dokazuje, da je u nas, baš u sadašnjoj Jugoslaviji, postojala kroz više stoljeća zajednička narodna pjesma, protkana i crkvenim elementima. Pošto je spomenuo mišljenja učenih ljudi o Koledi, kaže sam na str. 118., da Koleda niti je bog ni božica (kako je držao N. Nodilo), već prikazuje smjesu slavenskih i tuđih vjerovanja, kršćanskih i poganskih.

Ovdje spominjem još, da je tamo oko g. 1912. Milčetić bio zasnovao veliko ilustrirano djelo o Istri, koje bi imala izdati Matica Hrvatska. Tražio je saradnike, sakupila se i povećala glavница iz same Istre kao pripomoć Matici. Ali je rat i Milčetićeve bolesti ostvarenje i te osnove omeo.

Potpuni popis svih književnih radova Milčetićevih (koliko se igda mogao potpun sastaviti; nepotpun je naročito popis novinskih članaka) nalazi se (uz moje bilješke) na kraju ovoga nekrologa udešen po alfabetskom redu časopisâ i zbornikâ, u kojima su štampani, i samih radova, ako su na svijet izišli kao posebne knjige.

* * *

Milčetić je bio onizak čovjek plavih očiju i kose, u mladosti mršav, a poslije je odebljao, te se još više isticalo, da ima male, ženske ruke i noge. Čudi je bio blage, dobroćudnost odrazivala mu se već na licu, ali uza sve to bio je odrješit i postojan do tvrdoglavosti, ne prevrtljiv, u afektu i opor. Naravi je bio iskrene; laži, pretvaranja, ulagivanja, štreberstva nije trpio. Stoga je razumljivo, da se, kad je vidio, da tko tvrdi nešto, što po njegovu uvjerenju nije istina, na nj oborio. To ga je znalo dovesti i u literarne konflikte (n. pr. s R. Strohalom, K. Šegvićem, drom. Lujom Vojnovićem i dr.) Za nepravdu je bio veoma osjetljiv te se lako

osjećao nezadovoljan. Malko je bio i tašt. Rado se isticao, ali nigda silovito, i rado je slušao pohvalu, ali samo zasluženu. Sreća je bio dobra te je kao i supruga mu rado podupirao siromahe, osobito đake. Bio je predsjednik Društva za siromašne učenike pučkih škola, a supruga predsjednica Društva dobrotvornosti. Podupirao je novcem i živežem, osobito za vrijeme rata, i svoje rođake na Krku. Pa i za narodne svrhe bio je svagda pripravan pridonijeti svoj prinos. Što je uvijek bio tako zabavljen naukom i književnim radom, činilo ga je malko nespretna u praktičnom životu. Ipak je imao mnogo smisla za obiteljski život; bio je dobar suprug i brižan otac, koji se mnogo starao oko odgoja i obrazovanja svojih sinova. Kako mu je supruga donijela nepokretninâ, razdijelili su supruzi brigu oko njih tako, da je njega zapao vinograd, a suprugu polje. Vinograd je bio daleko od kuće, na Turskom vrhu u Štajerskoj (kraj Zavrća). Boravak u vinogradu bio mu je odmor od školskoga i književnoga napora. I ferije je najvolio provoditi u svom Korenjaku, gdje je bila i kućica. Prijateljima je bio dobar prijatelj. U mladosti je mnogo drugovao s Durom Arnoldom. S njim je uredio prvi godišnjak „Hrvatskoga Doma“ (ali slika pred naslovnim listom nije odgovarala Milčetićevo mišljenju). „S mojim odlaskom u Varaždin, kaže sam, odijelismo se tiho i nekako neopaženo. Da sam ostao slučajno u Zagrebu, možda bi to bilo drukčije, jer se iskreno voljesmo“. I prijateljstvo između njega i mene bilo je odlaskom njegovim iz Zagreba nešto ohladnjelo. Ali je naskoro opet oživjelo, osobito otkad je njega naučni i književni rad često dovodio u Zagreb, a mene posjećivanje roda u Varaždin. U Varaždinu mu je najvjerniji drug bio gradski vijećnik Mate Frlan. Dopisivao je posljednjih godina mnogo s V. Jagićem, kojemu je priopćivao novosti varaždinske i svoj sud o različnim književnim i političkim pojavama u Hrvatskoj, a često ga pitao i za savjet u svom naučnom i književnom radu. Sam kaže: „Medu hrvatskim i stranim naučenjacima najviše općah pismeno, manje usmeno, s Jagićem. Nije bio moj učitelj, ali možda nije nitko u Hrvatskoj poznavao Jagića bolje od mene. Njegovo narodno i književno djelovanje utjecalo na mene silno. Jedini je Rački u Zagrebu ispravno i hladno sudio o njegovu odlasku iz Hrvatske“.

Zvanju je učiteljskomu bio iskreno odan te ga je vršio s ljubavlju i savjesno. Đacima je bio dobar učitelj i očinski prijatelj. Siromašne je rado i mnogo podupirao. Kako je sam svoj predmet (jezik i književnost hrvatsku) dobro poznavao i za nj sav gorio,

umio je i u đaká probuditi ljubav za nj. Daci su od njega i mogli mnogo naučiti i doista naučili. A i drugovima svojim, profesovima, bio je dobar drug i svakomu na ruku, gdje je god mogao (uspomene na nj kao svoga učitelja priopćio je dr. B. Vodnik u „Jutarnjem Listu“ od 12. i 13. novembra 1921.).

Što se političkoga uvjerenja tiče, već je rečeno, da je još u mladosti bio protivnik stranke prava, pa takav je ostao čitav život. Ali je zato bio dobar Hrvat, kao što pokazuje njegovo zanimanje za sve, što je hrvatsko. Ipak je za čitavoga života bio prijatelj Srbima i držao, da samo u društvu s njima čeka Hrvate bolja budućnost. Bio je Jugoslaven u duhu Strossmayera i Račkoga. U doba bana Khuena nije sakrivao svoga opozicionalnoga mišljenja, pače je protiv režima njegova i radio pa stoga i stradao. A bio bi možda i više stradao, da nije bio imućan, te mu nije bilo tako lako do živa doći. Za vrijeme rata radovao se svakomu neuspjehu Njemačke i Austrije, a osnutak Jugoslavije pozdravio je s iskrenim zanosom i živo prionuo uz narodno jedinstvo. — Od svih naroda najvolio je Čeha diveći se njihovoj kulturi i karakteru; simpatični su mu bili i Talijani, i ako ih nije volio poradi njihovih težnja na Jadranu; o Nijemcima je uvijek držao, da su najveći neprijatelji Slavenâ.

Milčetić je bio čovjek jake, zdrave tjelesne konstrukcije, kojoj nije smetala mala nervoznost. Ali od neko doba (već od g. 1912.) stalo je i zdravlje popuštati. Oslabile su mu oči, otešćao hod, pokvarila se probava, stala ga mučiti besanica. Sve je to bilo, čini se, posljedak arterioskleroze. Tražio je lijeka u Zagrebu i Gracu, ali trajne pomoći nije našao. Najteže je podnosio besanicu. Ali volja za pisanje nije ga ostavila ni u bolesti. Stao je pisati svoje uspomene, kako sam kaže, prema djelu *Massima d' Azeglia* „I miei ricordi“. Ali iz listova, što ih je meni pisao, vidio sam, da mu se u bolesti sve više pomućuje sud o ljudima. Srce me je boljelo, kad sam vidio, da se obara na gđjekoga, koji mu nije nigda ništa na žao učinio. Napokon je vidio i sam, da ne radi pravo. Tako mi piše 25. maja 1920.: „Bio sam naivan, kada sam u kojekoga počeo zabadati — za većinu nije krivo — ali šta ne će učiniti silno nervozan čovjek, koji jedva ovo piše, a jedva promozga, što napiše!“ Stoga je možda bolje, da u takovim prilikama taj posao nije nastavio. Ali odanost Jugoslavenskoj akademiji čuvao je do zadnjega daha, a to je posvjedočio i tim, što je njoj ostavio sve svoje glagoljske rukopise. O posljednjim svojim osnovama piše

mi 19. aprila 1919. ovako: „Koliko osnova lijega sa mnom u grob! Imao sam da dogotovim i dva članka: O glagoljašima (nastavak iz Grlovićeve „Smotre“) i Među arhivarima i bibliotekarima. — Zakasnio sam“.

Kako je bolest sve više napredovala, postao je napokon teret i sebi i supruzi, koja ga je brižno i strpljivo njegovala. Često je dozivao smrt, da bi ga izbavila mukâ. Napokon mu se približila i ona te mu je blagom rukom zaklopila umorne i iznemogle oči dne 26. oktobra 1921. u 6 sati u jutru, pošto je navršio 68 godina života. Kako je bio popularan, pokazao je sjajan sprovod dne 28. oktobra, na kojem je uza škole sav, ne samo inteligentni, Varaždin iskazao posljednju počast svomu zaslužnomu posinku. U ime gimnazije oprostio se s njim prof. sor. Fr. Galinee. Pokopan je u obiteljskoj grobnici na početku groblja. A kratko vrijeme zatim položen je tik do njega i V. Jagić. Kako su se za života voljeli, tako i u smrti počivaju jedan do drugoga. Ako je Jagić u povoljnijim prilikama i na širem području stekao za nauku veće zasluge i dobio se veće slave, ali je i Milčetić svojim skromnim radom na užem polju hrvatske, naročito glagoljske književnosti, u punoj mjeri zavrijedio, da mu hrvatski narod trajno čuva zahvalan spomen.

* * *

Književni rad Ivana Milčetića.

Archiv f. slav. Philologie 8. 1885. Ein Beitrag zur kroatisch-glagolitischen Bibliographie; str. 247.—256. (dokazuje, da „Knige discipula složene od svetih otac i potvrđjene i stumačene iz djačkoga jezika na hrvatski“ Iv. Brozović nije napisao, nego samo prepisao).

— 10. 1887. Ein glagolitisch-kroatisches Gedicht; str. 484.—495. (priopćuje pjesmu „Istorija od dvih žen ugljanskih“).

— 11. 1888. Das silbenbildende und silbenschießende *l* im kroatisch-čakavischen Dialekte; str. 363.—367.

— 19. 1897. Über den kroatischen u. böhmischen Lucidarius; str. 555.—563. (dokazuje, da je češki L. izvor hrvatskomu).

— 35. 1912. Zur Entdeckung des „Glagolita Clozianus“; str. 603.—606. (priopćuje pismo Clozovo biskupu krčkomu I. A. Šintiću).

— 36. 1913. Zur Kritik der „Hrvatska glag. Bibliografija“; str. 557.—559. (odgovara na kritiku J. Vajsa u Archivu 35. str. 558.—560.).

Glas Matice Hrvatske 1. 1906. Obznana knjige: Dr. Gj. Šurmin, Hrvatski preporod; str. 28. i d.

Glas Slovenaca, Hrvata i Srba 1918. br. 50. Dvije audijencije u grofa Khuen-Hédérvaryja (Milčetić moli za premještenje s Rijeke u Varaždin).

— br. 60. Kako preniješe hrvatski đaci Preradovićev pepeo iz Beča u Zagreb g. 1879.

Građa za povijest književnosti hrvatske 5. 1907. Paprike hrvatske leta 1846.; str. 118.—133. (objavljuje rukopis iz arhiva Jugosl. ak., zbirku aforizama u obliku sitnih pjesmica upravljenih protiv ljudi staroga kova [plemićâ, svećenikâ]; nepoznati je pisac odan Madžarima i protivnik hrv. preporoda).

— — Duhovne i šaljive pjesme iz Makarske; str. 148.—267. (objavljuje rukopis iz arhiva Jug. ak. iz 18. v., u kojem su pjesme duhovne, moralno-poučne i šaljive sadržine, spjevane u makarskom primorju; u najviše njih „niki Petopirac“ u prepirci s Lepiricom brani tezu, da žene ne smiju u crkvu gologlave; Milčetić naslućuje, da se pod Petopircem krije fra Frano Radman, prijatelj Kačićev).

— — Šulekova pisma I. Trnskomu; str. 278.—292. (pisma sežu od 1856. do 1877. god.).

— — Dva lista R. Boškovića; str. 293.—297.

— — Grof Janko Drašković i njegova žena Franjica O. Utješenoviću; str. 298.—299.

— — Fran Kurelac Ivanu Fiaminu; str. 300.—302.

— — Poslanice Nikole Nale vlastelima hvarskim i njih odgovori godišta 1540., 41., 57., 64.; str. 303.—309. (priopćuje varijante poslanicama Nalješkovićevima i odgovorima već štampanima u Starim piscima 5. i 6.).

— — Blaž Stulli Ljudevitu Gaju 1841.; str. 310.

— 7. 1912. Manji prilozi za povijest književnosti hrvatske; str. 305.—306. (1. Gundulićev „Osman“ u vatikanskoj knjižnici, 2. Palmotićeva „Kristijada“ u vatikanskoj knjižnici, 3. Hrvatske riječi u talijanskoga pjesnika 15. v., 4. Splječanin Matija Alberti Dubrovčanima (1617.), 5. Školske vježbe s otoka Krka (1796.), 6. Pavlinac Antun Dolinić, 7. Pop Ivan Feretić, krčki istorik [isp. Zbornik 9.], 8. Miscellanea iz Šafaříkove ostavštine u Pragu, 9. Petar Stanković iz Istre, hrv. pisac).

— 8. 1915. Dva zaboravljena književnika iz Kaštela; str. 181.—204. (pop Mihovil od Grubišić od Kašteli Dalmacije i pop Mihovil Jurjetinović Ivakić Kaštelanin).

— — Hrvatski književni prilozi iz Međumurja i okolice grada Šoprona; str. 395.—461. (1. Jedan hrv. preporoditelj iz Međumurja [Stjepan Mlinarić, župnik u Dubravi kraj Vrbovca, rodom iz Preloga u Međumurju], 2. K hrvatskoj pučkoj literaturi u Međumurju i oko Šoprona).

— 9. 1920. Zanovićeve pjesme; str. 187.—195.

Hrvatski Dom, zabavnik hrv. omladine za g. 1876. Spljet i njegova okolica; str. 222.—239.

— 1878. Hrvati od Gaja do g. 1850., kulturno-istorijski pregled; str. 152.—217.; isp. Velebit.

Hrvatsko Kolo 1905. Nikola Tommaseo; str. 309. (odgovara na članak K. Šegvića u Vijencu 1902.); isp. Tommaseo „Iskrice“, Hrvatsku Lipu 1875., Savremenik 1906., 1913.

Hrvatska Lipa 1875. Putošitnice iz Dubrovnika; str. 90., 100., 106., 114., 123., 131., 140., 149., 154., 163., 172., 180.

— — Nikola Tommaseo; str. 224., 288.; isp. Tommaseo „Iskrice“, Hrvatsko Kolo 1905., Savremenik 1906., 1913.

— — Nešto o Praarijeh; str. 390., 398., 405.

— — Slovinci za svoje zajednice; str. 420., 428.

Iskra, književno-poučni list, Zadar 1885. Pedesetgodišnjica hrv. prosvjete; br. 8., 9., 11., 12. (potpisan Ive Krčanin).

Izvjješće velike gimnazije varaždinske za g. 1881./2. O poslanicama u dubrovačko-dalmatinskoj periodi hrv. literature; str. 1. do 67. (izišlo i kao poseban otisak, u Varaždinu 1882.).

— velike gimnazije u Rijeci za g. 1886./7. Talijanski i latinski prevodioci Gundulićeva „Osmana“; str. 1.—30.

Književni Jug knj. 2. 1918. Filipović, Preradović i cenzura; str. 216.—7. (priopćuje pjesmu Iv. Filipovića „Domorodna utjeha“, poradi koje je i odlomka Preradovićeve „Kraljevića Marka“ Neven 18. sept. 1852. bio konfisciran i F. zajedno s urednikom M. Bogovićem g. 1853. osuđen na tešku kazan poradi bunjenja).

— 4. 1919. oglašuje: Akad. rječnik sv. 36., Mažuranićeve: Prinose za hrv. pravno-povjesni rječnik sv. 7., Maretićeve: Crtime o Akad. rječniku (u Ljetopisu 31, 1. za g. 1916.) i Jagićev: Život i rad Jurja Križanića; str. 65. i 154.

Ljetopis Društva hrvatskih književnika za 1900.—1903. O Marku Maruliću s karakteristikom pjesništva prije i poslije njega.

Ljetopis Jugoslavenske akademije sv. 22. 1907. Luka Zima; str. 177.—181. (nekrolog).

— 23. 1908. Prethodni izvještaj o izučavanju hrv. glagoljske književnosti; str. 168.—200. (o uspjesima svojih studija u Ljubljani, Pragu, Beču, Italiji, Istri, Dalmaciji i na Krku); isp. „Našu Slogu“ 1908., Obzor 1910.

— 26. 1911. Savez slavenskih akademija; str. 255.—264. (izvješće o sastanku delegatâ slavenskih akademija u Petrogradu u maju 1912., gdje je Milčetić zastupao Jug. akademiju); isp. Savremenik 1912.

— — Berčićeva glagoljska zbirka u Petrogradu; str. 265.—271.

— 30. 1915. Della storia civile e cronologica della terra sive castello di Lossin Grande nella Dalmazia, ventilata nell' anno 1791., napisao lošinjski bilježnik Martin Botterini; str. 23.—44. (priopćuje sadržaj rukopisa, koji je važan ne samo za mjesnu povijest, nego i za povijest hrv. književnosti i etnografije, jer donosi izvrsnih podataka o životu glagoljice i starih hrv. običaja, osobito nošnje, te bi se mogla cijela izdati, još bolje prevesti).

— — Moja primjedba o narodnosti stanovnika grada Krka; str. 44.—46. (protiv dra. I. Strohala utvrđuje, da prvotna narodnost grada Osora i Krka [Veglia] bješe talijanska, odnosno romansko-latinska, a sve ostalo bješe negdje u 12. vijeku hrvatsko); ispor. Zbornik 9.

— 31, 2. 1916. O imperativu *žimi, žiti* (žimi, žiti = živ-ti, živsti); str. 74.—77.

Narodne Novine 1888. Putne crtice iz njemačkog svijeta (uspomene s puta, na kojem je sa suprugom g. 1886. prošao Korušku br. 6.—10., Tirol br. 11.—13., Bavarsku br. 25., 26., 30., 32., 35., 41., 42., Salzburg br. 44., 45.; potp. —t—).

— — Kopitar i Dobrovský o južnih Slovcjenih i o Vuku Karadžiću (1808.—1828.); br. 223.—224., 227.—229. (u povodu g. 1885. izdane od Jagića korespondencije između K. i D. izlaže misli K. i D. o pojedinim jugoslavenskim plemenima i o Vuku, a prije toga prikazuje život i rad ove dvojice tako znatnih filologa slavenskih; potp. —t—).

— 1890. Talijanac Fortis o otoku Cresu i Lošinju; br. 14.—16. (na temelju Fortisove knjige: Saggio d'osservazioni sopra l'isola di Cherso ed Ossero. Venezia 1771.).

— — U Fužini i na Bitoraju; br. 159.—161. i 163. (izlet s Rijeke).

— 1891. Izlet Planinskoga društva na Javornicu i u Novi; br. 159.

Nastavni Vjesnik knj. 2. 1894. Je li stativsko narječje kajkavsko? str. 94.—96. (poriče mišljenje R. Strohala [u *Nast. Vj.* 1, 266.], da je stativsko narječje bilo negda čakavsko, dok je sada mješavina čakavsko-kajkavska, te tvrdi i dokazuje, da je to narječje čakavsko, samo natrunjeno nekim kajkavskim i štokavskim elementima).

— 3. 1895. Hrvatska slovnica za srednje i nalike im škole, napisao R. Strohal, u Bjelovaru 1893. (Književna obznana).

— 12. 1904. Otkuda ime „Zadar“? str. 711.—712. (lat. Jadera tal. Giadera, Giara, a po mlet. izgovoru Zadera, Zara, a od Zadera hrv. Zadar).

— 14. 1906. Prilozi za čistoću hrv. jezika; str. 20.—22., 99.—103., 181.—184. (glosira neke Rožičeve misli i prijedloge iznesene u njegovim „Barbarizmima“).

— 21. 1913. Glagoljski napis od g. 1321.; str. 539.—540. (brani čitanje, koje zastupa u „Bibliografiji“ od prigovora R. Strohala).

— 23. 1915. Rječnik Srpske akademije; str. 623.—625. (obznanjuje ogled rječnika *Srp. ak.*).

— 26. 1918. O Konstantinu Josipu Jirečku, uspomene i refleksije; str. 446.—449. (u povodu njegove smrti).

— — O nagrdivanju književnog jezika; str. 516.—519. (u povodu članka M. Cara u *Savremeniku*; spominje i ispravlja neke u novinama običajne riječi i fraze).

— 27. 1919. Obznana knjige: Dr. B. Drechsler, *Hrv. čitanka za više razrede srednjih škola*, knj. 2. Zagreb 1916.; str. 96.—97

— — O ekavštini kano jedinstvenom našem književnom jeziku; str. 213.—214. (spominje sve razloge pro i contra, ali kaže, da mu se čini, da je ekavštini suđeno, da bude zajednički naš književni jezik).

— 28. 1920. Obznanjuje radove R. Grujića: 1. *Plemenski rječnik ličko-krbavske županije*, 2. *Topografski rječnik gospičkog kotara* — izišle u *Zborniku za nar. život i običaje* knj. 21. i 22.; str. 82.—86.

Naša Sloga 1908. Amo tamo po Istri; br. 46.—50.; ispor. *Ljetopis Jug. ak.* 23. 1908.

Obzor 1876. Pogled na hrvatsku književnost g. 1876.; od 23. marta do 6. aprila; potp. I. M.

— — Dopis iz Praga o potrebi hrvatskoga dačkoga društva u br. 254. (potp. $x + y$).

— 1877. O Šafařiku i njegovih Hrvatih; br. 140.—145. (čitao u Pragu u akad. lit. društvu „Hrvat“).

— — Prva svjetska izložba časopisâ i rukopisâ u Pragu; br. 153.

— 1878. Prvi sastanak hrv. daka u Vukovaru; putositnice od Zagreba do Vukovara i Iloka (potp. X.); br. 197.—206.

— 1879. Priposlano; br. 5. (odgovara na kojekakve potvore iznesene na nj u sušačkoj Slobodi).

— 1905. Dr. Dinko Vitezić, uspomene i refleksije; br. 3.

— 1910. Nekoliko uspomena iz Italije; jubilarni broj Obzora (boravak u Mlecima, izlet iz Rima u Castel Gandolfo, zavod sv. Jeronima u Rimu — u maju i juniju g. 1908.); isp. Ljetopis Jug. ak. 23. 1908.

Palmotića Gjona Gjora drama Pavlimir. Uvod i bilješke napisao I. M. U Zagrebu 1890. (u uvodu govori o talijanskoj drami do konca 17. v., o drami u Dalmaciji i u Dubrovniku do Palmotića, a napose o životu i djelima Palmotićeovima).

Pokret, u Zagrebu 1906. Zastupnici staroga kursa u varaždinskoj županiji (pod tim natpisom izlazili su počevši od 1. junija članci, u kojima su prikazivani neki zastupnici Khuenova režima u Varaždinu: Rubido, Imbro Josipović i dr.; bez potpisa*).

— 1907. Protekcijonizam narodne ere; br. 199. (govori o političkim prilikama u Varaždinu; potp. Sigma).

— 1913. Kako se u nas pišu recenzije; 4. febr. (odgovara R. Strohalu na recenziju „Glagoljske bibliografije“).

— — Kako se u nas pišu kritike; 17. i 18. jula (odgovara na protuodgovor R. Strohala u „Hrvatskoj“).

Pozor 1883. Iz Krka do Pule. Putne crte; br. 289.—293. (M. je pošao u Pulu kao vođa deputacije krčkih općina, koja je imala caru Franji Josipu iznijeti želju njihovu za hrv. jezik u školama).

Rad Jug. akad. knj. 121. 1895. Čakavština Kvarnerskih otoka; str. 92.—131. (raspravlja o glasovima, oblicima i naglasku čakavskoga narječja, kako se govori na Krku, Cresu i Lošinju; k tomu ima bilježaka sa dalmatinskih otočića Silbe i Oliba, onda s Rijeke, susjedne Istre i hrv. Primorja).

* Da su ti članci od M., za to govori i jezik i stil i — sadržaj njihov. — Neke dade dr. P. Magdić uz promjene preštamati pod natpisom: Khuenovština u Varaždinu, napisao Zagorac, preštampano iz Pokreta: o svom trošku izdaje i Varaždincima poklanja jedan sugrađanin Naprednjak. Zagreb 1906.

— 192. 1912. Dr. Julije Bajamonti i njegova djela; str. 97.—250. (I. Život J. B.; II. Pjesništvo: a) Drame, b) Poesie; III. Talijanski [stilistika], stari slavenski [gramatika] i hrv. jezik [ortografija, ćirilica], bibliografija; IV. Homer, hrv. narodne pjesme i muzika; V. Istorija Dalmacije i Spljeta; VI. Različito: pohvalni govori, muzika, poslanice, književne kritike, polemike, memoiri [o Fridriku Velikom liječnik] i enciklopedijski rječnik; VII. Putopisi; VIII. Narodno gospodarstvo u Dalmaciji i spljetska gospodarska akademija; IX. Filozofija; X. Prirodne znanosti, matematika i nautika; XI. Medicina; XII. Korespondencija: a) Bajamonti drugima, b) Drugi Bajamontu).

Savremenik 1906. Tommaseo i kritika Šegvićeva; str. 388. i d. (K. Šegvić je pisao o Tommaseu u Vijeneu 1902. i u Glasniku Matice Dalmatinske 1902.; Milčetić mu je odgovorio u Hrv. Kolu I. 1905.; Š. se branio u sarajevskom Hrv. Dnevniku 1906.; M. mu je nanovo odgovorio u ovom članku); isp. Hrv. Lipu 1875., Hrv. Kolo 1905., Savremenik 1913.

— 1908. Hrvatska pokrajinska kazališta (o osječkom i varaždinskom); str. 58.

— — Obiteljski zvuci, pjesme spj. dr. A. Antončić. Krk 1907.; str. 183. (obznana).

— — Večernje na nedelje i svetce po vse leto, po crkovnim knjigam glagolskim (Vesperal rimsko-slovenski), priredio J. Vajs. Krk, izd. Staroslav. akad. 1907.; str. 185. (obznana).

— — Opera ili opereta? str. 188. (M. se brani od prigovora kapelnika Mitrovića [izrečena u 3. br. Marjanovićeve „Zvona“], da je [u Savremeniku 1908. str. 58.] tobože za operetu [u provinciji]; on je samo iz nužde za to, jer za operu nema prilike).

— 1909. Konac republike poljičke; str. 473. (o člancima Iv. i Jak. Pivčevića u dalm. časopisima iz historije Poljica)

— 1910. Dvije tri o hrv. književnom jeziku; str. 31. (odgovor Luji Vojnoviću na članak u Savremeniku 1909. „Dvije riječi o jeziku“)

— — O jedinstvu našega jezika; str. 149. (odgovor na Vojnovićev protuodgovor).

— — Franjevci i glagoljica; str. 201. (obznana I. i II. knjige „Povjesnih crta“ od o. Stj. Ivančića).

— — Dalmacija o Gaju; str. 202. (obznana članka Šime Urlića: Pabirci o Ljud. Gaju po dalmatinskim listovima i kalendarima; iz Hrv. Krune, Zadar 1909.).

— 1911. Ferdo Pažur; str. 377. (nekrolog).

— 1912. O izučavanju hrv. glagoljske književnosti; str. 245. (na članak R. Strohalu u *Obzoru* 1911. br. 279., u kakvoj bi se formi imali izdavati glagoljski spomenici, u ćirilskoj ili u latinskoj transkripciji)

— — str. 546. pod istim natpisom odgovor Milčetićeu na protuodgovor Strohalov u 146. broju „Hrvatske“.

— — Savez slavenskih akademija; str. 572. (o svom putu u Petrograd; isp. *Ljetopis Jugosl. akad.* 26. 1911., str. 255.).

— — Moja posljednja g. R. Strohalu; str. 695. (odgovor na novi protuodgovor Strohalov u br. 258. „Hrvatske“).

— 1913. Pisma N. Tommasea Stjepanu Ivićeviću; str. 98. (sadržaj 17 listova s primjedbama, naročito o hrv. rječniku, koji bi imao sastaviti Ivićević); isp. *Hrv. Lipu* 1875., *Hrv. Kolo* 1905., *Savremenik* 1913.

— — str. 128. Obznanjena publikacije: *Oblega Sigeta* v sodobnem hrvaškem opisu, priobčil dr. Fr. Kidrič, izd. Zgodovinsko društvo v Mariboru.

— — Recenzentu moje „Hrv. glagoljske bibliografije“, prilog br. 2. (protiv recenzije R. Strohalu u *Vijencu* 1912. br. 10.).

— — Poljički statut; str. 198. (obznana knjige: *Statut der Poljica* von A. Pavich v. Pfaenthal, T. Matić u. M. Rešetar).

— — *Vjesnik Arheološkog društva*, n. s. sv. 19.: str. 264. (obznana).

— — *Stari bosanski novci*; str. 385. (obznana *Rešetareve raspravice*).

— — *Stara hrv. pjesma* prevedena na njemački; str. 388. (oglašuje, da je Dušan Preradović preveo Šibensku molitvu štampanu u *Starinama* knj. 33. na njemački u časopisu: *Der Katholik*, Mainz 1912.).

— — *Glagoljski notar Božićević*; str. 561. (o notarskoj knjizi otkrtoj u arhivu kotarskoga suda u Malom Lošinju; B. bio je župnik i notar pod mletačkom vladom; akti od g. 1638.).

— — *Mačedonija* u staroj hrv. književnosti; str. 565. (reminscencije iz starije hrv. književnosti, koje svjedoče, da su stari Hrvati držali M. za srpsku zemlju).

— — *Šoštarski zbor* u Varaždinu; str. 628. (obznana publikacije *Stj. Valdeca*: *Zadnji spomen izumrlog starodrevnog šoštarskog zbora* u Varaždinu, *Varaždin* 1913.).

— 1914. *Narodna epika bosanskih Muhamedanaca*; str. 172. (obznanjuje *Murkovo izvješće* o dvomjesečnom putu po Bosni štampano u *Sitzungsberichten* bečke akademije sv. 173.).

- — Vjesnik akademije u Krku; str. 490. (obznana).
- 1915. Jedno otkriće u području hrv. glagoljskih starina; str. 81. (u biskupskom arhivu u Trstu našao se hrv. glagoljski prijevod latinske bule pape Grgura izdane u Avignonu g. 1371., koja određuje prava i dužnosti Augustinaca); isp. Starine 35. 1916.
- — Prof. Vlad. I. Lamanski (nekrolog); str. 88.
- 1917. Jubilej Jugoslavenske akademije i V. Jagića; str. 272. (o namjeravanoj proslavi 50-godišnjice Akademije, s kojim je spojena 50-godišnjica V. Jagića kao jedinoga Akademika od osnutka njezina).
- — Dva slavistična izdanja; str. 324. (obznana knjige: V. Jagić, Supplementum psalterii Bononiensis, Vindob. 1917. — J. Vajs, Staroslavenski Psaltir hrvatsko-glagoljski, I. dio, u Krku 1916.).
- 1918. O Jagićevoj 50-godišnjici (dojmovi i pamćenja); str. 325.
- — Vežićeva Milovanka i dr. Fr. Marković; str. 595. (budući da K. Pavletić u svojoj knjizi: Život i pjesnička djela Fr. Markovića — nije spomenuo, da je Milovanku Marković izdao zajedno s Milčevićem, pripovijeda, kako se štampala Milovanka); isp. Vežić V.
- 1919. Celibat među Hrvatima; str. 444. (iz svoje „Glag. bibliografije“ str. 435.—436. spominje nekoliko dokumentiranih vijesti, koje potvrđuju, da celibat nije postojao u 17. v. u modruškoj biskupiji, pa jamačno ni u senjskoj).
- Smotra**, mjesečnik za opću prosvjetu, uređuje M. Grlović, g. 1. 1887. Glagoljaši, osobito krčki, u prošlosti hrvatskoj, kulturno-povjesna rasprava; str. 146., 219., 279., 343.; isp. Vjesnik staroslav. akad. u Krku 2. 1913.
- Spomen-cvijeće** iz hrvatskih i slovenskih dubrava, u vijenac savila Matica Hrvatska, Zagreb 1900. (u spomen 50-godišnjice biskupovanja J. J. Strossmayera): Josip Voltić; str. 403.—416. (govori o leksikografu poznatom pod imenom Voltiggi [1750.—1825.], koji je bio Istranin, analizira predgovor i razlaže osnovu njegova Ričoslovnika iliričkoga, italijanskoga i nimačkoga jezika, u Beču 1803.).
- Starine**, na svijet izdaje Jugoslavenska akademija, 23. 1890. Prilozi za literaturu hrv. glagoljskih spomenika; prvi prilog; str. 39.—153. (I. Ivančićev zbornik; II. Nepoznata glagoljska knjižica tiskana g. 1496. t. j. Spovid općena, preveo Blažiolović s nepoznata izvornika; III. Još jedna rijetka tiskana glagoljska knjiga [Mirakuli slavne dive Marie, u Senju 1507.]; dodati su primjeri iz tih spomenika u ćirilskoj transkripciji).

— 25. drugi prilog; str. 138.—151. (Zakon brašćine sv. Duha u Baški, rukopis na 5 listova; dodat je tekst u ćirilskoj transkripciji).

— 30. treći prilog; str. 257.—334. (Hrvatski Lucidar; to je katekizam vjere i znanja u srednjem vijeku za obuku svjetovnjakâ; hrvatski prijevod njem. izvornika načinjen je po češkom na prekreću 14. i 15. vijeka; hrv. Lucidar ima i u Petrisovu zborniku u Vrbniku; obadva pripadaju istoj redakciji i samo su prijepisi; priopćuje se tekst Milčetićeve Lucidara u ćirilskoj transkripciji uz citate iz njemačkoga i češkoga i varijante Petrisova L.).

— 33. 1911. Hrvatska glagoljska bibliografija. I. dio. Opisi rukopisâ; str. VII.—XIV. + 1.—505. (rukopisi, koji se opisuju, razdijeljeni su na 13 glava: misali, brevijari, psaltiri, lecionari, rituali, fragmenti, dijelovi liturgičkih knjiga, bogoslovlje, varia [osobito zbornici], propovijedi, povijest i pravo [erkveno i građansko], stihovi, leksikon i gramatika; — dodata su 3 priloga, dva od dra. K. pl. Horvata kao 14. i 15. glava čitavoga djela [Glagolitica Vaticana, str. 506.—536. i Glagoljaši u Dalmaciji početkom 17. v. t. j. g. 1602.—1603., str. 537.—564.], a jedan od J. Vajsa kao 16. glava [Život sv. Klimenta pape u IV. vrbničkom brevijaru*, str. 565.—571.], i jedan dodatak kao 17. glava, u kojem Milčetić i o. Joso Milošević priopćuju Šibensku molitvu [iz 14. v.], najstariji poznat spomenik hrv. jezika latinskim pismom, str. 572.—594. [isp. Savremenik 1913. str. 388.]; — na kraju je dodan popis ličnih imena za čitavu knjigu; str. 595.—617.).

— 35. 1916. Matije Savića predgovor „Slavenskoj gramatici“; str. 396.—425. (priopćuje se lat. predgovor Savićevoj Slavenskoj gramatici iz ljubljanskoga rukopisa, u kojem pisac [arceidakon osorski, umr'o g. 1774.] razlaže svoje misli, da je pučki hrvatski jezik iskvaren, a latinsko pismo za nj nezgodno; pravi mu je književni jezik onaj, koji se javlja u erkvenim knjigama Rusâ i Srbâ; tomu je predgovoru Milčetić napisao uvod [„nekoliko riječi svoga predgovora“]. u kojem govori o Saviću i njegovu nastojanju oko književnoga jezika, kako ga on zamišlja i zašto ga onako zamišlja).

— — Hrvatski prijevod bule pape Grgura XI. Pavlinima: regule sv. Augustina na „Ugrih“ i po drugim stranama, izdane u Avignonu g. 1371., napisan glagoljicom; str. 426.—431. (priopćuje se tekst u ćirilskoj transkripciji); isp. Savremenik 1915.

* u knjizi stoji krivo: misalu.

Tommaseo N. „Iskrice“, 4. izdanje, uvod napisao I. Miščetić, u Zagrebu 1888., izdanje Matice Hrvatske (Tommaseov život i rad; T. čud i značaj; vrijednost T. književnog rada u talijanskoj književnosti; T. opće sposobnosti; — I. što je T. pisao i mislio o hrv. narodu: djelce o Marinoviću [njegovu prijatelju], narodne pjesme, estetski rječnik, drugo prognanstvo; II. spisi T. o sjedinjenju Dalmacije s Hrvatskom; III. Scintille i Iskrice; IV. T. dopisivanje i općenje sa zagrebačkim književnicima; str. VII.—LXXVIII. — „Iskrice“ s predgovorom i sa sastavkom: „Uspomeni majke svoje!“ str. 1.—74. — Nekoliko bilježaka k „Iskricama“, str. 75.—79.); isp. Hrv. Lipu 1875., Hrv. Kolo 1905., Savremenik 1906., 1913.

Velebit, zabavnik hrv. omladine, izdalo đačko društvo „Velebit“ u Beču, u Zagrebu 1874.: Ime i ideja ilirska za Ljudevita Gaja u Hrvatskoj, literarna studija; str. 313.—341. (historijski pregled); isp. Hrvatski Dom 1878.

Vežić V. „Milovanka“, pjesan u slavu starca Milovana prikazana kao ugodni razgovor narodu, u Zagrebu 1896. Potporom Matice Hrvatske (izdali dr. Fr. Marković i I. Miščetić kao prijatelji V. V. i njegove obitelji, posljednji napisao uvod: O V. Vežiću); isp. Savremenik 1918.

Vijenac 1876. Kratka povijest književnosti hrvatske i srpske od I. Filipovića; br. 1.—3. (obznana).

— — Putne crtice iz Boke i Crne gore; br. 25., 26., 30., 31., 33., 36., 38., 41., 45.

— 1877. Iz života starih Slovinaca (Slavena), crtice iz privatnoga i kulturnoga života starih Slavena; br. 6.—8.

— 1878. Stanislav Sočivica, hrvatski hajduk; br. 4.—7. (o hajducima uopće i o Sočivici napose po knjizi I. Lovrića o nekim dijelovima „Putu u Dalmaciju“ od A. Fortisa sa dodatkom životopisa Sočivice, u Mlecima 1776., na talijanskom jeziku).

— — Ivan Josip Vitezić biskup krčki (nekrolog); br. 22.

— — O Ledanu-gradu u hrvatskih narodnih pjesmah povodom Novakovićeve članka u Jagićevu Arhivu; br. 25.

— 1879. Istorija slavjanskih literatur A. N. Pypina i V. D. Spasovića, 2. izd. 1879. (obznana); br. 35.

— 1880. Jesu li naši kajkavci Hrvati? Govore li hrvatski? br. 4.—11.

— 1881. Varasdinensia; br. 14. (o kazalištu u Varaždinu, protiv njemačkih družina).

— — Relković u hrv. književnosti (književno-povjesni ogled); br. 29.—33.

— — Naš mladi naraštaj i A. Šenoa (prigodom smrti Šenoine); br. 52.

— 1882. Kipar Rendič u Trstu; br. 35. (Spominje radove, što ih R. ima u poslu, i pripovijeda, kako je otišao iz Zagreba, jer nije našao potpore).

— 1883. Vladislav Vežić (k slici); br. 1. (isp. Vežić V. „Milovanka“, Vijenac 189+).

— — Stjepan Ilijašević (k slici); br. 14.

— — O novom izdanju hrv. liturgičkih knjiga; br. 16.—18. (o talijanskoj spomenici, koju su izdali Bulić i Danilo zahtijevajući, da se u crkvenim knjigama mjesto glagoljskoga uvede latinsko pismo, a Parčić se tomu protivio; Milčetiću je žao glagoljice, te bi prije bio za ćirilicu).

— — Slovjenska akademija u Bologni; br. 33.—34. (o programu i radu akademije „Mickiewicz“, koja je stupila u život 14. XII. 1879.).

— 1884. Krčki knezovi i predaje o njima; str. 320., 348., 369.

— — Sava, Dunav i Balkan; putovanje među Slovenci, Hrvati, Srbi i Bugari; napisao (na francuskom jeziku) M. L. Leger, Paris 1884. (obznana knjige); str. 624.

— 1885. Pohod na Cres g. 1883.; str. 458., 472., 492., 506.

— 1887. O Andriji Jambrešiću (književna crtica); str. 158., 172., 187., 206., 235.

— — Crstice iz hrvatske književnosti, napisao I. Broz, sv. 1. (obznana); str. 587.

— 1888. Sušak, opis i historija (uza sliku); str. 346.

— — F. Pavačić i njegove slike (uza sliku „Pučanin s otoka Capri“); str. 382.

— 1890. Koleda na otoku Krku i Lošinj; str. 110., 120.; isp. Zbornik 1. 1896. i 22. 1917.

— 1891. Gajev pravopis; str. 614.

— 1894. Vladislav Vežić (prigodom smrti); str. 542. (isp. Vežić V. „Milovanka“, Vijenac 1883.).

— 1895. Bratska ljubav u brojevima; str. 41. (koliko srpska, hrvatska i slovenska književna društva broje članova u drugih južnih Slavena).

— 1897. Izvješće o 1. sv. češkoga Narodopisnoga Vjesnika; str. 657.

— 1898. O Moravskim Hrvatima. — Među Hrvatima Donje Austrije i zapadne Ugarske; str. 410., 442., 458., 474., 487., 521.,

557.—701., 715., 745., 761., 777., 811. (preštampano pod natpisom: O hrvatskim naseobinama u Moravskoj, Donjoj Austriji i Zapadnoj Ugarskoj, narodopisne crtice, sa 5 slika, napisao I. M., pretiskano iz „Vijenca“ 1898. U Zagrebu 1899.).

— 1899. O 15. sv. bugarskoga „Sbornika za narodni umotvorenija i knjižnina“; str. 322.

— — O slovenskom književnom jeziku; str. 469. (izvješće o Levčevu Slovenskom pravopisu [Beč 1899.] i Perušekovoj raspravici: „Bravec ali bralec“ [Ljubljana 1899.]).

— 1900. Književno pismo o hrvatskom narječju otoka Lošinja i o dubrovačkim književnim spomenicima; str. 694. (o prethodnom izvješću dra. J. Karáska u Anzeigeru bečke akademije, koji je izučavao čakavsko narječje na Lošinju).

— 1901. O ugarskim Hrvatima; str. 14. (o pok. učitelju u Koljnovu [Köpnitz] Mihovilu Nakosinu, koji je izdavao Kršćansko-katoličanski kalendar).

Vjesnik hrv. arkeologičkoga društva; g. 5. 1883. Glagoljski natpis iz Beloga na otoku Cresu; str. 77.—80.

— 6. 1884. Arkeologično-istorične crtice s hrv. otoka; str. 18.—28., 50.—55., 80.—85., 105.—116. (skupljene su te crtice na Krku, Cresu, Lošinju, Silbi i Olibu, koje je posjetio god. 1882.).

— 7. 1885. U dopisu iz Varaždina priopćuje staru hrv. kajkavsku listinu iz Međumurja; str. 23.

— — U dopisu iz Varaždina raspravlja o imenu mjesta „Beli“ na otoku Cresu; str. 116.—118.

— 9. 1887. U dopisu s Rijeke priopćuje natpise latinske i glagoljske iz Grobnika i jednu listinu Petra Zrinjskoga od 12. I. 1653.; str. 124.—127.

— 10. 1888. U dopisu s Rijeke priopćuje jednu listinu Petra Zrinjskoga od 8. X. 1664. iz Grohova; str. 123.—124.

— n. s. 8. 1905. Tri glagoljske listine iz Istre iz 15. v.; str. 30.—33.

Vjesnik staroslavenske akademije u Krku 1. 1912.: Stari glagoljski recepti, egzorcizmi i zapisi; str. 61.—69. (opisuje i štampa rukopis iz arhiva Jugosl. akademije, koji je valjada bio vlasništvo popova Matije i Andrije Benkovića iz Vinodola; početak mu je pisan možda u 14., a završetak u 16. v.).

— 2. 1913. Otok Krk i glagoljska književnost; str. 19.—28., isp. Smotru.

Vončina I. ml., Sabrani spisi, izdao I. M., u Zagrebu 1885. (kao uvod je napisao životopis svoga pobratima i saučenika [*1855. †1881.] uz ocjenu njegova književnog rada str. III.—XXVIII.).

Zbornik za narodni život i običaje južnih Slavena, na svijet izdaje Jug. ak., sv. 1. 1896.: Ženidbeni običaji iz Dubašnice na otoku Krku; str. 162.—171.

— — Božićni blagdani, bilješke iz raznih krajeva, priopćili M. Zorić i I. Milčetić; str. 216. (M. iz Dubašnice i Kraljevice).

— — Prporuša; str. 217.—218. (iz Dubašnice i iz srednje Istre).

— — Koleda u Istri; str. 221.—222.; isp. Vijenac 1890. i Zbornik 22. 1917.

— — Vjera u osobita bića: Vukodlak i krsnik u Krku i Kastvu u Istri; str. 224.—226.

— — Mrak i bučan na otoku Krku; str. 227.

— — Malić; str. 228.

— — Vještice na otoku Krku i kod kajkavaca; str. 232 do 233.

— — Mora i polegač na Krku, u Kastvu i kod kajkavaca; str. 235.—237.

— — Igre i plesovi na Kvarnerskim otocima; str. 302.—303.

— — Dr. V. Oblak, nekrolog; str. 364.—368.

— 9. 1904. Sitniji prilozi; str. 1.—22. (1. Rajska ptica [gdje je sve obrađena]. 2. O narodnoj napitnici: „Mi hvalimo, mi častimo“ [u Slavoniji i na Krku]. 3. Ženidba Dušanova (ispoređuje Vukovu pjesmu s Kačićevom o vojevodi Janku i Koritkovom: Modri Sekol junak]. 4. Vlaški i stari romanski jezik na Krku [što je zabilježio o krčkim Rumunjima pop Ivan Feretić iz Vrbnika g. 1819., o kojem isp. Građu 7.] isp. Ljetopis Jugosl. akad. 30. 5. O dječjim igrama [iz Varaždina i s Krka]. 6. Uzidavanje čeljadeta kod novih gradnja [što je g. 1902. čuo na štajersko-hrvatskoj međi]).

— 22. 1917. Koleda u južnih Slavena, na osnovi istoričkih vijesti, narodnih pjesama i običaja našega vremena; str. 1.—124. (ispor. Vijenac 1890., Zbornik 1. 1896.).

— 23. 1918. Pokršćanje za junaka; str. 9.—10. (spominje običaj ugarskih Hrvata u šopronskoj županiji, da dječaka, kad podraste do gotova mladića, momka, svečano krste i biraju mu kuma, — običaj, koji opisuje učitelj File Sedenić u knjižici: Naši pisci i književnost, Šopron 1912.).

— 24. 1919. Krštenje mošta; str. 319.—322. (običaj današnji u Varaždinu na Martinje).

Na grobu V. Jagića.

Govorio na varaždinskom groblju, 12. julija 1923., M. Murko.

U istoriji slavenske filologije V. Jagiću osigurano je časno mjesto velikog vođe čitave generacije. Bio joj je izvrstan i savjestan učitelj kao profesor na univerzitetima u Odesi, Berlinu, Petrogradu i Beču, osobitih zasluga je stekao svojim radom u akademijama znanosti u Zagrebu, Petrogradu i Beču, ali najviše je utjecao na slavistiku i druge filološke nauke tim, što je osnovao u Berlinu g. 1876. te vodio do 37. godišnjaka *Archiv für slavische Philologie*, koji je vezao sve slaviste kod slavenskih i neslavenskih naroda. Iz ovog časopisa, o kojem se govorilo i pisalo da je jedan od najbolje uređivanih naučnih časopisa na njemačkom jeziku, dobivali su vijesti o naučnom radu kod Slavena i zapadni narodi. Svjetski rat i njegove posljedice učinile su kraj i ovomu „Archivu“ (g. 1920.), ali odmah se osjećala u Pragu potreba novog takova centralnog slavističkog organa, no, istina, ne više na njemačkom jeziku, nego na svima slavenskim jezicima, jer od slavista barem možemo danas već tražiti, da svaki čita, što je pisano kojimgod slavenskim jezikom. Slavenska filologija, koja je kći klasičke i sestra germanske, romanske i drugih filologija, ipak ne će izgubiti vezu s ostalim učenim svijetom, te dopušta u svojem novom organu „Slavia“ sve velike kulturne jezike. To je bio potreban napredak, ali inače smo htjeli raditi sasvim u pravcu V. Jagića, te nam je bilo mnogo stalo do toga, da dobijemo tako reći njegov blagoslov. Napisao je za prvi broj „Slavie“ spomen-list svome Archivu, posljednju u svoju naučnu radnju, koja nam ostaje kao njegov testament osobito draga.* Molio sam ga više puta, da napiše svoj članak u duhu našeg programa na srpsko-hrvatskom ili na ruskom jeziku, ali on je želio, da izide na češkom jeziku, jer se htio time pokloniti češkoslovačkoj vladi, koja je omogućila izdavanje novog

* Međutim su bili još naštampani članci:

Pomenik Sopoćanski, *Slovanský Sborník* věnovaný I. M. Františku Pastrnkovi (v Praze 1923.), str. 1.—4.

Mommsen i Rački, *Bulićev Zbornik*, str. 707.—708.

časopisa, i češkoj zemlji kao kolijevci slavenske filologije. Ističem to radi toga, da pokažem, kako je V. Jagić do svoje smrti mislio o ravnopravnosti i ravnocjenosti slavenskih jezika i naroda.

Još nešto! U maju 1923. g. bio je otvoren u Pragu na češkom univerzitetu novi seminar za slavensku filologiju, za sada najveći i najljepši u svijetu. Jagić je odmah shvatio važnost ovog događaja, pisao mi je, da je to „veliko djelo za slavensku nauku“, te je želio, da ga još sam vidi. Nadali smo se, da ćemo ga već na jesen primiti kao gosta najstarijeg univerziteta u srednjoj Evropi, češke akademije, i starog učenog društva, u kojem je radio već Dobrovský, patrijarh slavenske filologije. Nije mu bilo suđeno, da vidi još jedan put zlatni Prag, u kojem je uvijek rado boravio te imao mnogo štovatelja, ali donosim mu uz rektora Karlova univerziteta prof. Pastrnka posljednji pozdrav sa bregova Vltave od uredništva „Slavie“.

A kad govorim u ime društva „Slavie“, mogu slobodno reći, da se opraštam od V. Jagića i u ime svih Slavena, koji ne mogu danas da se rastanu na njegovu grobu. Kao slavist velike koncepcije radio je za sve i svi priznavaju njegove zasluge. Jagić je bio pravi apostol slavenske uzajamnosti, jer Slaveni moraju najprije dobro poznati svoje jezike, svoju sadašnjost i prošlost, da bi mogli sebi stvoriti ljepšu budućnost na kulturnom, gospodarskom i političkom polju. Osobito će biti velika žalost za V. Jagićem u Rusiji, gdje je više godina radio u korist slavenske nauke, gdje je bio počasnim članom mnogih univerziteta i naučnih društava, gdje su Ignatija Vikentijevića poznavali i štovali svi naučni krugovi. Stalne i jake su bile Jagićeve veze s petrogradskom akademijom nauka, za koju je u Beču izradio program „Enciklopedija slavjanskoj filologiji“. To veliko djelo o slavenstvu sada je pretrgnuto, ali biće sigurno dovršeno na Jagićevoj osnovi u budućnosti. Za ovu Enciklopediju Jagić je sam napisao „Istoriju slavjanskoj filologiji“, koja će ostati dugo knjigom vodiljom svih slavista te pričati o tom, kako je Jagić shvaćao jedinstvo slavenske filologije kao nauka o jeziku, književnosti, starinama i narodopisu svih Slavena.

Jagić je doživio teške dane na koncu svoga života, ali tješiti ga je mogla svijest, da će se njegova nauka, koju je u istinu ljubio, lijepo razvijati u novim slavenskim državama, i vidio je još sam, da su časopise za poznavanje slavenstva stvorili već Francuzi i Englezi i da su Nijemci oživili njegov Archiv. Tako ostavlja Jagićev rad sve više tragova u cijelom naučnom svijetu.

Veliki učitelju! Poslije više od pedeset godina vraćaš se za uvijek u svoju domovinu, kojoj si ostao vjeran svuda u svijetu. I ti si osjećao, što pjeva Prešern o svom prijatelju:

Ena se Tebi je želja spolnila,
v zemlji domači da truplo leži.

Spavaj mirno vječni san na strani Tvojih dragih roditelja i Tvoje vjerne družice, u svojoj domovini, zaista lijepoj, na ovom divnom groblju, pravom uresu Tvog rodnog grada, nedaleko od kolijevke Tvog učitelja Miklošića i njegova pobratima Stanka Vraza!

Zakmardijevo sjemenište u Varaždinu (god. 1660.—1795.).

Napisao dr. Rudolf Horvat.

(Primljeno u sjednici razreda historičko-filološkoga od 18. nov. 1923.)

Među osobite dobrotvore hrvatskih đaka broji se Ivan Zakmardi, glasoviti protonotar kraljevstva hrvatskoga. Kao veoma bogat čovjek podupirao je Zakmardi siromašne đake, jer sam nije imao djece. Zakmardi je često dolazio u Varaždin, gdje se tada ponajviše držahu sabori hrvatski. Dulje vremena boravio je u tome gradu od god. 1662. do god. 1666., kad bijaše podžupan varaždinski. Kao žarki rodoljub hrvatski nastojao je, da siromašnim đacima omogući školovanje, jer je dobro znao, koliko mogu domovini koristiti obrazovani ljudi. Zato vidimo, kako Zakmardi god. 1659. određuje, neka se za uzdržavanje siromašnih đaka kod isusovaca varaždinskih dade trećina svega žita, što ga je spremio u svojoj žitnici u Varaždinu. Zakmardi izuzima jedino zob i ono žito, koje bijaše određeno za sjetvu; no zato daje đacima trećinu svega vina, što ga ima u Varaždinu, te onih 30 for., što ih njemu kao đacuinaju podavati njegovi slobodnjaci (libertini) na teritoriju grada Varaždina.¹

Počev od god. 1627. postojalo je u Zagrebu za siromašne đake „sjemenište sv. Josipa“, što ga na Griču urediše zagrebački isusovci. Zakmardi je koncem god. 1659. odlučio, da na svoj trošak osnuje isto takovo sjemenište u Varaždinu uz gimnaziju, koju su ondje od god. 1632. vodili isusovci. U tu svrhu kupi on od gradskoga poglavarstva za 200 rajnskih forinti prostranu kuću u ulici iza isusovačkoga samostana. Pošto je neka prava na ovu kuću „pogospodinu Koprivi“ imao Ivan pl. Vojković, kapetan carskih konjanika u križevačkoj Krajini, nagovori ga Zakmardi, da se ovih prava odrekne u korist sjemeništa uz uvjet, da Vojković smije imenovati jednoga pitomeca u tome sjemeništu.² — Da pitomci budu vazda imali dovoljno mlijeka i mliječnih proizvoda, trebalo je za

¹ Acta seminarii seu convictus Varasdinensis, fasc. I. broj 1. (Spisi u kr. zem. arhivu u Zagrebu.)

² „De seminario Varasdiensi“. (Rukopis u kr. zem. arhivu. MSC. broj 161.).

sjemenište držati nekoliko krava; ovima pak treba za hranu dovoljno sijena. Zato je Zakmardi od Petra i Jakova pl. Gečlina za 200 forinti kupio veliku livadu, ribnjak i drvenu kuću na gradskom teritoriju (Ciglenica) blizu rijeke Drave.³ Ondje je za 25 forinti sagradio jednu, a za 12 forinti drugu kuću, u kojoj se nastaniše stanari, koji će plaćati po 3 forinta stanarine. Drugu livadu nabavio je Zakmardi od Dore pl. Lacković za 50 forinti svomu sjemeništu blizu rijeke Dravice⁴; tu je na samoj Dravici troškom od 30 forinti sagradio mlin, koji će mljeti žito za sjemenište, a valjada i za druge ljude u korist sjemeništa. Još je 1. svibnja 1660. od Stjepana Čirjaka za 200 forinti kupio posjed „Zaokrugi“ (ili Zlatoličje) na gradskom teritoriju⁵; tu bijaše 6 jutara oranice te livada, koja je davala sjemeništu oko 7 vozova sijena.

Zakmardi je odlučio, da će u svom sjemeništu uzdržavati 8 ili 12 daka i jednoga kuhača, koji će pitomcima toga konvikta priređivati hranu. Pošto je Zakmardi volio dake, dobro se pobrinuo za njihovu hranu i piće. Sačuvao nam se proračun, što ga je svojom rukom napisao Zakmardi. On je za kuhača i svakog pitomca odredio po 10 „varaždinskih mjerova“ žita; ako dakle u konviktu bude 9 osoba, dobit će godimice po 90 mjerova; bude li pak uz kuhača 12 pitomaca, dobit će 130 mjerova žita. Uz raž i pšenicu mnogo se tada trošila kaša od heljde i prosa; zato je Zakmardi odlučio, da će sjemeništu godimice davati po 2 mjerova heljde i po 4 mjerova prosa. Još je odredio, da se 6 mjerova žita ima dati brijaču, koji će šišati i brijati pitomce njegova konvikta. Da daci budu imali dovoljno masti, sušene slanine, kobasica i suhoga mesa, odredio je, neka se sjemeništu dade 5 utovljenih svinja, koje će dovesti iz Špiranca i drugih posjeda Zakmardijevih. Tada su daci učili kod svijetla, koje se dobivalo od lojenih svijeća. Zakmardi je odredio 5 rajnskih forinti za nabavu loja iz njegove mesnice, da se prave potrebite svijeće.⁶

Iznenaduje nas, kako malo gotova noveca treba Zakmardi za uzdržavanje toga sjemeništa. Za nabavu drva odredio je 15 forinti, za sol 12 forinti, za povrće samo 5 forinti (jer bijaše u ono doba gotovo besplatno), a za nabavu govedine i sočiva (grah, leća i bob) samo 52 forinta na godinu dana. Govedina je naime u ono

³ Convictus Varasdinensis, fasc. II. br. 2.

⁴ Ibidem, fasc. II. broj 4.

⁵ Convictus Varasdinensis, fasc. II. broj 15.

⁶ De seminario Varasdiensi.

doba bila tako jeftina, da je Zakmardi u proračun stavio samo po 1 forintu na tjedan za govedinu i sočivo; bude li u sjemeništu na hrani 13 osoba mjesto 9, tada Zakmardi određuje, neka se za ove stvari potroši godimice 65 mjesto 52 for. Kuhač će na godinu dobivati 13 forinti plaće, a pralja, koja mora također kruh mijesiti i peći, dobivat će godimice 6 forinti u gotovu novcu i još 12 „drevenka“ žita. U svem dakle trošit će Zakmardi u gotovu novcu godimice samo 103 forinta, ako bude u sjemeništu 8 pitomaca, ili 118 forinti, ako bude 12 pitomaca.⁷

Svakoga će iznenaditi, kako je obilno Zakmardi svoje sjemenište oskrbio vinom. On je naime odredio, da svaki pitomac u konviktu dobije na dan polovicu pinte vina! Pinta je sadržavala nešto manje od 3 litre vina (točno 2.75 litre); polovicu pinte činio je polić; prema tome svaki je čak dobivao dnevno jedan polić vina! Sam Zakmardi svojom rukom u proračunu piše: „Za jednu osobu određujem na godinu 9 „varaždinskih kabala“ (vedara) vina (dakle 520 litara!) Istina je, doduše, da 9 kabala čini više (negoli 365 polića dotično 502 litre, što ih na godinu dobiva svaki pitomac), ali taj višak neka bude za izvanredne zgrade!“ Prema tomu nagađamo, da su đaci u Zakmardijevu sjemeništu na blagdane i svečane zgrade dobili „infuzije“, t. j. više negoli jedan polić vina. Zakmardi u proračunu kaže, da će za sjemenište davati na godinu 81 kabala vina, ako u sjemeništu bude samo 9 osoba; bude li ih pak 13 (t. j. kuhač i 12 pitomaca), onda će godimice dobivati 118 kabala vina.⁸

Neka mi se ovdje dopusti ova primjedba: Konvikt je odgojni zavod, u kojem treba budno i brižno čuvati povjerenu mladež. Zakmardi bijaše odličan gospodin, po naobrazbi jedan od prvih naših ljudi; a da je imao ljubavi za mladež, dokazao je svojim djelima. Kada dakle vidimo, kako je obilno vinom oskrbio svoj konvikt — svoje mezimče, — onda moramo držati, da on nije držao nepedagoškim, ako njegovi đaci ispiju toliko alkohola. Naprotiv: Zakmardi je očito mislio, da đaci mora ju uživati vino, jer da se inače ne bi valjada dovoljno razvijalo njihovo tijelo i um njihov! Toga mnijenja bijahu onda i drugi ljudi. Zato vidimo, da hrvatska inteligencija i aristokracija neumorno žrtvuje bogu Baku. Nije samo Zakmardi svoje sjemenište pretvorio u krčmu, već su takove krčme bile gotovo svi dvorovi hrvatskih velikaša i plemića. Rijetke su tada bile knjige, premalo se nje govala glazba, a druge duševne

⁷ „De seminario Varasdiensi“ u kr. zem. arhivu.

⁸ De seminario Varasdiensi. (Rukopis u kr. zem. arhivu.)

zabave (novine, kazalište, koncerti i t. d.) nije ni bilo: zato se ljudi zabavljahu samo onako, kako to biva danas u krēmama (vino, karte, pjesma, zdravice i t. d.). Nije dakle ni čudo, što vidimo, da tadašnja inteligencija i aristokracija ne doživljuje visoke starosti, već prerano ide u grob; većinom umiru ljudi prije navršene 60. godine, a mnogi još u muževno doba postaju žrtvom alkohola, koji im je neopaženo, ali postojano i sigurno podjedao život.

Zakmardi se pobrinuo, da svoje sjemenište oskrbi potrebitim pokućstvom, posudem, rubeninom i posteljinom. U tome ga je pomagao isusovac o. Tompa, koji bijaše prvi regens (ravnatelj) konvikta Zakmardijeva. Među računima nalazimo ove podatke: Zakmardi je platio 1 for. i 60 denara za nabavljenih novih 6 kreveta; 10 for. za strunu, a 6 for. za tkaninu, da se uzmognu prirediti strunjače; povrh toga kupio je 7 već gotovih strunjača. Računovodi bana Nikole grofa Zrinskoga u Legradu platio je Zakmardi 5 dukata u tu svrhu, da za konvikt pošalje 10 gunjeva; povrh toga potrošio je još 3 for. za nabavu gunjeva. Za 3 for. 20 denara kupio je 6 plahta, a još je pribavio toliko platna, da je o. Tompa mogao dati zgotoviti 20 plahta, 4 stolnjaka i 4 ručnika.⁹

Na proljeće godine 1660. pribavio je Zakmardi sol, drva, heljdu, proso i brašno, a 26. ožujka uzeo u službu i kuhača. Nakon svih ovih priprava mogao se 1. lipnja 1660. otvoriti njegov konvikt. Isprva bijaše u konviktu samo 8 daka. Vidimo to iz bilježnice, u kojoj Zakmardi bilježi izdatke za uzdržavanje sjemeništa. „Protototar dade 1. lipnja 1660. patru Tompi za govedinu, sočivo i t. d. na budućih 16 tjedana 16 forinti, a za maslac budućih 16 tjedana 2 forinta“. U bilježnici nadalje stoji, da je Zakmardi 31. listopada 1660. ponovno dao patru Tompi 16 forinti za nabavu govedine tečajem narednih 16 tjedana, a 5. veljače 1661. opet 12 for. za narednih 12 tjedana. Kako se razbira, tada je zaista bilo moguće, da 9 osoba na tjedan za govedinu i sočivo troši samo 1 for.¹⁰

Sjemenište nije ostalo u istoj kući. Već na Spasovo (26. svibnja 1661.) kupuje Zakmardi za svoj konvikt drugu kuću, i to od Ane Mraz, udovice Petra Brekovića. O toj kupnji izdao je gradski namjesni bilježnik Jakob Jakopović ispravu, kojom gradski sudac Matej Trupej potvrđuje, da Ana Mraz prodaje svoju kuću u „Mesničkoj ulici“ (in platea Mesznichka Gasza), gdje joj s istoka graniči kuća Suzane pl. Galčić, udovice Stjepana Petrovnjaka, a

⁹ De seminario Varasdiensi.

¹⁰ Ibidem.

sa zapada kuća Barbare, supruge Jurja Velikoga. Isprava još kaže, da Ana Mraz ovu kuću prodaje „Ivanu Zakmardiju¹¹, a po istom gospodinu — kao osnivaču i kolatoru — sjemeništu siromašnih daka, pjevača i glazbenika, koji će se u njoj uzdržavati“. Po ovoj opasci vidimo, da je Zakmardi u svome konviktu namjeravao uzdržavati i pjevače i glazbenike, a ne samo siromašne đake. On je dakle želio u Varaždinu osnovati prvu glazbenu školu. Možda se poveo za uzorom zagrebačkih isusovaca, koji su tada uzdržavali glazbenike u svome sjemeništu sv. Josipa.

Za novo nabavljenu kuću imao je Zakmardi platiti 400 ugarskih forinti i nekoliko mjerova pšenice. Međutim kuća je bila opterećena dugom, jer je na njoj bila uknjižena Ana pl. Otmić, udovica Ladislava pl. Vragovića, i to za svotu od 200 rajnskih forinti. Zato je Zakmardi isplatio Ani Mraz samo ostatak kupovnine, a 200 forinti predao baštincima Ane pl. Otmić: njezinu bratu Jurju pl. Otmiću i njezinu sinu Jurju pl. Vragoviću. Nato je gradski sudac Matej Trupaj 4. studenoga 1661. izdao ispravu, kojom proglašuje, da je sada prosta od hipotekarnoga duga kuća, koju je Zakmardi kupio od Ane Mraz.¹²

Isusovci pomišljahu na to, da će se jednom Zakmardijevo sjemenište morati da proširi i za nj gradi posebna prikladna kuća. Oni su u istoj Mesničkoj ulici imali i svoju kuću, ali im je pogorjela. Tom prigodom postradala je i kuća Suzane pl. Galčić, udovice Stjepana pl. Petrovnjaka zvanoga „Vinduh“. Isusovci odlučise, da će kupiti garište Suzanine kuće, koje se nalazilo upravo između njihove kuće i zgrade sjemeništa Zakmardijeva. Svoju namjeru izvršise 10. prosinca 1665., kad je Suzana za pukih 76 rajnskih forinti prodala svoje garište o. Baltazaru Miloveu, kao regensu konvikta Zakmardijeva. O toj prodaji izdao je ispravu gradski bilježnik Andrija Huz u ime gradskog suca Mihalja Rukela i čitavoga senata. U ispravi kaže se¹³, da Suzana po Miloveu prodaje sjemeništu svoj „pusti funduš, na kojemu je ognjeni vir popalio kućne zgrade prigodom posljednjeg požara ovoga grada“. (Ovdje se valjda pomišlja na veliki požar, koji je 1. svibnja 1648. uništio veći dio kuća u gradu Varaždinu.)

¹¹ „Et per eundem dominum veluti aquiretorem et collatorem seminario pauperum studiosorum, cantorum et musicorum, ibidem intertenendorum“. (Convictus Varasdinensis, fasc. II. br. 17.).

¹² Convictus Varasdinensis, fasc. II. br. 18.

¹³ Convictus Varasdinensis, fasc. II. br. 1.

Za velikog rata s Turcima sastavio je Zakmardi 17. srpnja 1664. svoju oporuku, u kojoj se obilato sjetio svoga sjemeništa u Varaždinu. On ostavlja naime sjemeništu svoja dobra i kuriju svoju u predgradu tvrđave varaždinske i u Trnovcu. (Do ovih posjeda obitelji Erdedi došao je Zakmardi tako, da je grofu Jurju Erdedu posuđivao novaca. Kako je Erdedi bio lakouman, vidi se po tom, što je Zakmardiju god. 1656. dao ispravu, kojom mu dopušta, da sebi po volji izabere 6 srednje imućnih kmetova u Trnovcu, ako mu pozajmi 500 rajnskih forinti¹⁴. Zakmardi je Erdedu u svemu posudio oko 4000 rajnskih forinti. Time je stekao znatne posjede u Varaždinu i okolici, a k tomu je mnogo novaca i rada uložio za poboljšanje ovih zemalja.) Povrh toga ostavlja Zakmardi sjemeništu svoj vinograd u sv. Iliji, te svoje „željare“ (inquilini) u Seketinu (između Sv. Ilije i Gornjega Kneginca) zajedno s tamošnjom šumom, što ga je stajalo 600 forinti. Jednako ostavlja sjemeništu sve „željare“, livade i oranice svoje na teritoriju grada Varaždina. Napokon daje sjemeništu i svoj dio Stugmetićeva imanja u Špirancu (kod Križevaca), koje se mjesto tada zvalo još i Miketinec. S prihodom svih ovih posjeda neka se u sjemeništu uzdržavaju siromašni daci, koji treba svaki dan za pokoj duše Ivana Zakmardija da izmole po jedan „Očenaš“ i jednu „Zdravu Mariju“. Ovi daci neka budu svojom savješću obvezani, da kasnije — ako postanu imućni — dadu sjemeništu 100 for. za povećanje zaklade. Jedan od pjevača u sjemeništu neka se prima u ime Ivana pl. Vojkovića, a drugi pitomci u ime Zakmardijeve zaklade; bude li ikako moguće, Zakmardi želi, da se jedan pitomac uzme iz grada Križevaca, bilo gornjega ili donjega¹⁵.

Zakmardi je umr'o 25. travnja 1667. u Banjskoj Bistrici, odakle ga prevezoše u Zagreb i pokopaše u stolnoj crkvi. Prije svoje smrti — u veljači god. 1667. — učinio je Zakmardi konačnu pravu zakladu za svoje sjemenište u Varaždinu. On ostavlja sjemeništu čitavo imanje Jakopovec, što ga je za 5000 rajnskih forinti kupio od grofa Aleksandra Erdedija, zatim tvrđavu Gornji Kalnik s dvorcem ispod nje, te polovicu dobara Brezovice, Dedine, Ljubešćice i Sedine ili Obreža, što je nekada kupio od baruna Petra Ratkaja i od grofa Gašpara Draškovića, a što je sada založeno plemiću Ladislavu Orehovečkomu za svotu od 5000

¹⁴ Convictus Varasdinensis, fasc. II. br. 38.

¹⁵ Acta irregistrata societatis Jesu collegii Zagrabiensis, fasciculus III. br. 82. (U kr. ugarskom državnom arhivu u Budimpešti).

forinti. Zakmardi je grofu Đuri Erdediju dosada isplatio 3700 forinti, a grof mu je u to ime zapisao kuriju sa 20 kmetova i 14 „željara“ s njihovim daćama, službama, poljima i livadama na imanju Trnovec, što inače spada pod Erdedijevu tvrđavu u Varaždinu. Sav ovaj posjed u Trnovcu ostavlja Zakmardi sjemeništu, komu još na teritoriju slob. i kralj. grada Varaždina daje sve, što je već prije nabavio, poimence: svoju kuću, koju je kupio od Ane Mraz, te za preudezbu i popravak koje dosada je uložio 1000 forinti; zatim oranice i livade u Zlatolišću (Za okrugi), za koje je dao 250 for.; nadalje jednoga „željara“ i livadu, što je za 200 for. kupio od obitelji Gelčín, s 2 jutra zemlje preko Dravice, što ih je kupio za 20 for. od iste obitelji; napokon još 2 rali zemlje, kupljene od Nikole Modrića. Sav prihod ovih imanja — te kamate, ako isusovci prodadu koji posjed — valja upotrijebiti za uzdržavanje siromašnih đaka u sjemeništu varaždinskom. Zakoniti rodaci Ivana Zakmardija i njegova brata Đure imaju pravo raspolagati sa 5 zakladnih mjesta. Ostale pitomce — bilo kao dake ili kao pjevače — neka uzimaju isusovci prema prilikama, a s jedinom namjerom, da od njih uzgoje valjane ljude. Pitomci Zakmardijeva sjemeništa mogu po volji izabrati svjetovni ili duhovni stalež; samo neka budno čuvaju i šire katoličku vjeru, za pokoj duše Ivana i Đure Zakmardija svaki dan izmole po 3 „Očenaša“ i „Zdrave Marije“, te „Vjerovanje“, ili — mjesto toga — svaki tjedan po jednu kronicu.¹⁶

S ovom Zakmardijevom zakladom bio je osiguran opstanak đakčkoga sjemeništa u Varaždinu. Stekavši dovoljno sredstava odlučio isusovci sagraditi novu zgradu, koja će posve odgovarati potrebama sjemeništa. Zgrada će se graditi na zemljištu onih dviju kuća u Mesničkoj ulici, koje su za sjemenište kupljene od Suzane pl. Galčić (god. 1665.) i od Ane Mraz (god. 1661.). Gradnju će izvoditi varaždinski zidari Blaž i Jakov Jančić, s kojima je 28. svibnja 1668. načinio ugovor o. Krsto Stadlmajer, poglavar isusovačke rezidencije u Varaždinu. Ugovor je sklopljen u nazočnosti isusovaca o. Grgura Ilijašića i o. Dominika Borte. Zidari dobit će 1200 forinti gotova novca, a za likov 5 vedara dobra vina. Zgrada je u glavnom bila dovršena 5. listopada 1669. Dotle su zidari primili 700 for. Konačni obračun obavljen je mjeseca siječnja g. 1673., kada su zidari dobili dio svoje zaslužbe isplaćen u raži i heljdi.¹⁷

¹⁶ Acta collegii societatis Jesu Varasdinensis, fasciculus I. broj 4. (Kr. zemaljski arkiv u Zagrebu.)

¹⁷ Acta Croatica a. 1668. (Kr. zem. arkiv u Zagrebu.)

U kr. zemaljskom arhivu zagrebačkom čuvaju se nacrti za gradnju nove zgrade Zakmardijeva sjemeništa¹⁸. Nacrti predočuju dvokatnu kuću, koja je otvorena na sve 4 strane. Glavni je ulaz sa sjeverne strane, gdje je Mesnička ulica. Ovdje mogu ulaziti kola, koja će dalje sredinom zgrade ići prema jugu, gdje druga vrata vode u dvorište. U prizemlju cijela istočna (lijeva) strana bijaše određena za pivnicu pod boltom (svodom), a zapadna (desna) strana ima četiri prostorije, od kojih će jedna biti zatvor, druga soba za družinu, treća spremište za živež, a četvrta pivnica za povrće. Na jugoistočnom kutu vodit će prostrane stube u prvi kat. Ovdje je zapadno krilo određeno za veliku blagovaonicu (refectorium), uz koji će biti prostrana kuhinja; istočnu stranu zapremić će spavaonica za odličnije pitomce (plemiće), zatim soba za regensa (ravnatelja) sjemeništa, a do nje spremište za regensove spise i druge potreštine konvikta. Srednji dio prvoga kata činit će prostran hodnik (8 i po hvati dug, a 3 hvata širok), gdje se pitomci mogu igrati i šetati, kad ne budu mogli izaći iz sjemeništa. Ovaj hodnik bit će zračan i svijetao, jer će po 2 prozora imati na ulicu i na dvorište. U drugom katu zapremić će istočnu stranu prostran muzej, t. j. dvorana (4 hvata duga, a 3 i po hvata široka), u kojoj će pitomci učiti. Do ove dvorane bit će soba magistra, koji će pitomce ispitivati i poučavati. Zapadno krilo drugoga kata namijenjeno je za veliku spavaonicu (5 hvati dugu i 4 hvata široku); uz ovu spavaonicu bit će još dvije prostorije: soba za bolesne pitomce i sobica za čuvanje glazbenih instrumenata. Sredinu drugoga kata činit će opet hodnik, isto tako širok i dug kao u prizemlju i u prvom katu. Da se zgrada po mogućnosti što bolje zaštiti od požara, koji su u Varaždinu bili dosta česti, odijelit će se jakim boltama prizemlje od prvoga kata i prvi kat od drugoga; samo nad drugim katom ne će biti zidan svod, nego prsnice od dasaka, pričvršćenih na grede. Sve sobe u prvom i drugom katu dobit će peći, što je za ono doba bilo nešto novo; prostrani dimnjaci odvodit će dim iz peći. Zgrada će imati 6 zahoda (po 2 u svakom spratu), do kojih će voditi poseban hodnik iz velikoga središnjega hodnika, da se ovaj po mogućnosti zaštiti od smrada. Gradnju je nadzirao Danijel Praunsperger.¹⁹

Posljednji regens konvikta Zakmardijeva u staroj zgradi god. 1668. bijaše o. Mihalj Skerlec, a prvi je regens u novoj zgradi

¹⁸ Convictus Varasdinensis, fasc. IV. br. 28.

¹⁹ Convictus Varasdinensis, fasc. IV. broj 28.

bio o. Pavao Baxay, koga je god. 1672. naslijedio o. Mihalj Rokočić, a ovoga opet godine 1673. znameniti isusovac o. Grgur Ilijašić.²⁰

Isusovci upravljahu Zakmardijevim sjemeništem u Varaždinu posve nezavisno. Oni primahu u sjemenište pitomce po volji, držeći se, dakako, odredbe u zakladnici. Uz besplatne pitomce bilo je u konviktu i takovih, koji su plaćali mjesečnu ili godišnju oskrbninu. Tako je n. pr. Matija pl. Perenberg dao isusovcima na odgoj u sjemeništu svoja dva sina: Sigismunda Henrika i Matiju Vilima, te je s upravom konvikta načinio ovaj ugovor: isusovci držat će u konviktu njegova dva sina od 22. svibnja 1671. do 22. svibnja 1675., dakle pune 4 godine, izuzev školske praznike. Mjesto druge plaće daje Perenberg sjemeništu svoj vinograd Skrovník u Savraču kod Vinice, što ga je pokojna njegova supruga Katarina Elizabeta Stanperger dobila 13. studenoga 1663. od konjičkog kapetana u koprivničkoj krajini Lovre pl. Agatića i od njegove supruge Helene pl. Paris u zamjenu za svoj posjed na teritoriju slob. i kr. grada Koprivnice.²¹

Posjedi, što ih je Zakmardi ostavio za uzdržavanje svoga sjemeništa u Varaždinu, vrijedili su 14.000 forinti.²² To bijaše za ono doba golemo svota. Isusovci bijahu dobri gospodari, a za uzdržavanje pitomaca u sjemeništu trebali su jedva nekoliko stotina forinti godimice, jer se gotovo sav živež dobio s posjeda Zakmardijevih. Nije, dakle, čudo, ako je isusovcima svake godine preteklo novaca iz prihoda sjemenišnih, pa su zato nastojali, da s ovim suviškom kupe za sjemenište nove posjede, jer se tako novac najsigurnije uložio, a imutak čuvao za kasnije — možda crnije — dane. Tako vidimo, da isusovci na račun sjemeništa 10. svibnja 1673. kupuju vinograd Petra Jambrečkovića, župnika kod sv. Martina na Voći. Ovaj vinograd bijaše nekada baština glasovitoga baruna Nikole Mlakovečkoga (Malakoczy), a nalazio se na brežuljku Skrovník, što je spadalo pod tvrđavu Vinicu. Regens sjemeništa platio je za vinograd 83 rajnska forinta u gotovu novcu; povrh toga davat će sjemenište od toga vinograda župnicima u Voći kao „gornicu“ svake godine 4 vedra vina i jednoga pijevca.²³

Kasnije kupiše isusovci za sjemenište još dva vinograda. Tako nam se sačuvala isprava, kojom gradski bilježnik Matija Petrović

²⁰ Convictus Varasdinensis, I. br. 6. i 7., IV. broj 28.

²¹ Convictus Varasdinensis, fasc. III. broj 7.

²² „Historia collegii societatis Jesu, in monte Graeco Zagrabiae siti“, str. 262. (Rukopis u kr. državnom arhivu u Budimpešti).

²³ Convictus Varasdinensis, fasc. III. broj 8.

13. veljače 1691. u ime gradskoga suca Jurja Kalandera potvrđuje, da je kapela sv. Vida — po svojim edilima Ivanu Šabaliću i Andriji Homeru — za 8 ugarskih forinti prodala o. Pavlu Baksaju, kao regensu varaždinskoga sjemeništa, svoj napušteni vinograd na brežuljku Pećečki vrh na teritoriju grada Varaždina.²⁴ Brežuljak Pećečki vrh zvao se kasnije Sv. Križ. — Drugi vinograd na 12 kopača kupio je o. Andrija Maureg kao regens Zakmardijeva sjemeništa 12. siječnja 1705. za 80 rajnskih forinti od varaždinskoga građanina i pekara Mihalja Kirića. Ovaj vinograd nalazio se u Jakopovcu, te je već i prije toga davao „gornicu“ varaždinskomu sjemeništu, koje bijaše vlastelin (*dominus terrestris*) onoga kraja.²⁵ — Osim vinograda kupovahu isusovci za konvikt i polja. Tako je n. pr. 16. srpnja 1668. o. Baltazar Milovec, kao regens Zakmardijeva sjemeništa, za 75 rajnskih forinti kupio od Jurja Blaškovića (aliter Blažića) u Varaždinu 7 i pol rali zemlje „vu Dinjakovu dolu blizu Posrednic“, kako potvrđuju tadašnji gradski sudac Marko Miroslavić i gradski bilježnik Andrija Huz.²⁶

Sjemenište je osim posjeda imalo i znatne količine novaca. U ono doba nije u Hrvatskoj bilo novčanih zavoda (banaka i štedionica), u koje bi se gotov novac ulagao. Da ipak sjemenišni novac nosi kamate, posuđivahu ga isusovci privatnim strankama. Među ostalima pozajmiše od sjemeništa mnogo novaca bogati grofovi Draškovići. Tako je glasoviti junački general Ivan grof Drašković 1. siječnja 1681. posudio 1500 rajnskih forinti uz 6 postotne kamate. Njegova udovica Marija Magdalena, kei najbogatijeg ugarskog velikaša Franje grofa Nadaždija, posudila je 9. rujna 1702. od sjemeništa varaždinskog 600 rajnskih forinti, a 5. lipnja 1711. još 700 for. uz 6 postotne kamate. Njihov unuk Josip Kazimir Drašković, carski podmaršal i križevački veliki župan, posudio je 1. svibnja 1750. od sjemeništa u Varaždinu 1000 rajnskih forinti, za koji se dug obvezaše on i njegova žena Suzana barunica Malatinski, da će godimice plaćati 60 forinti kamata. Kako je taj Drašković mnogo trošio, a isusovci su nastojali, da sjemeništu osiguraju spomenute glavnice, dopustio je hrvatski sabor, koji se 7. rujna 1750. sastao u Zagrebu, da se sjemenište za 3800 forinti uknjiži na sav imutak grofa Draškovića.²⁷

²⁴ *Convictus Varasdinensis*, fasc. II. broj 26.

²⁵ *Convictus Varasdinensis*, fasc. IV. broj 6.

²⁶ *Acta Croatica* a. 1668. (Kr. zem. arkiv u Zagrebu).

²⁷ Zapisnici hrvatskih sabora, knjiga VIII, strana 504. (Rukopis u kr. zem. arkivu).

Zakmardijevo se sjemenište u Varaždinu lijepo razvijalo i sticalo je sveđer novih prijatelja, koji se njega sjetiše u svojim oporukama. Tako je n. pr. godine 1699. u Zagrebu umrla glasovita hrvatska dobrotvorka Helena Patačić, udova zagrebačkog podžupana Ivana pl. Ručića. Patačićka je u oporuci²⁸ odredila, da se „sjemeništu siromašnih đaka“ u Varaždinu imaju od njena imutka predati 60 talira gotova novca, zatim „dva suda (bačve) vina i dvadeset drevenjak žitka“. — Godine 1716. umro je u Varaždinu plemić Andrija Ballogh. On je uvelike utjecao na gradsku upravu, jer je od god. 1703. pa sve do smrti bio član gradskoga senata, a do god. 1714. i vrhovni ravnatelj zemaljske blagajnice. Balog je u svojoj oporuci namijenio znatnu svotu novaca (200 rajnskih forinti), da se osnuje zaklada, s prihodom koje će se dva đaka uzdržavati u Zakmardijevu sjemeništu.²⁹ — Varaždinski građanin Juraj Golub sastavio je 16. srpnja 1773. svoju — hrvatski pisanu — oporuku, u kojoj 7. točka glasi ovako: „Seminariumu Zakmardijanskomu Varaždinskomu — za akomodaciju vu njem dveh dijakov — ostavljam i legujem 3000 rajnčki vu kapitalu tak, da iz interesa ovoga kapitala vsako leto vu rečenom seminariumu dva dobrog a ufanja dijaki, koje slavna varmedija varaždinska vsako leto denominerala bude, s koštum i opravum providerati se imaju, i to pod skerbjum gospode patrov Ježuvit“.³⁰

Isusovačko sjemenište u Zagrebu imalo je ime sv. Josipa. Zakmardijevo sjemenište u Varaždinu staviše isusovci pod zaštitu sv. Franje Ksaverskoga, glasovitoga apostola vjere Isusove u azijskim zemljama. Tako grofica Marija Magdalena Drašković god. 1702. izrijekom spominje³¹ Zakmardijev konvikt pod imenom „sjemenište sv. Franje Ksaverskoga“. Ovaj naziv nalazimo i kasnije, ali ipak uz ime Zakmardijevo.

Zakmardijevim sjemeništem sv. Franje Ksaverskoga upravljahu isusovci sve do godine 1773., kada je papa Klement ukinuo red isusovaca. Po različnim spisima ustanovio sam, da su u Zakmardijevu sjemeništu bili redom ovi isusovci kao „regensi“ (upravitelji, ravnatelji): godine 1660. i 1661. otac Tompa; god. 1665., 1667. i 16. srpnja 1668. otac Baltazar Milovec; 30. studenoga

²⁸ Izvorna — hrvatskim jezikom pisana — oporuka čuva se u kr. zem. arhivu u Zagrebu. (Acta Croatica an. 1699.).

²⁹ Zapisnici hrvatskih sabora, knjiga V. str. 247.

³⁰ Convictus Varasdinensis, fasc. I. broj 12.

³¹ Zapisnici hrvatskih sabora, VIII. 504.

1668. spominje se kao regens o. Mihalj Skerlecz; 10. svibnja 1673. o. Mihalj Rokočić; 7. prosinca 1673. o. Grgur Ilijašić; 7. ožujka 1685. o. Gjuro Plazman; godine 1688. o. Pavao Baksaj; 12. ožujka 1689. o. Filip Jambrešić; 6. veljače 1696. o. Ladislav Despotović; godine 1701., te još 3. veljače 1704. o. Juraj Vukmerović; 12. siječnja 1705. i god. 1706. o. Andrija Maureg; 7. studenoga 1707. o. Mihalj Majetić; 31. kolovoza 1712. o. Oto Pangovtner; 12. ožujka 1725. o. Ivan Donati; 26. siječnja 1733. o. Andrija Illia; 5. kolovoza 1736. o. Ivan Krstitelj Sagar; 6. kolovoza 1740. o. Matija Černić; 13. srpnja 1751. o. Ivan Krstitelj Ivić; 14. studenoga 1752. o. dr. Antun Gallyuff; 28. srpnja 1755. o. Vjekoslav Jambrešić; 10. ožujka 1764. o. Franjo Ksaver Bradečić; 25. veljače 1765. o. Petar Skenderlić; 10. ožujka 1769. o. Josip Krajačić; 23. ožujka 1770. i godine 1771. o. Matija Šimatić; napokon godine 1773. opet o. Petar Skenderlić, kao posljednji isusovački regens konvikta Zakmardijeva.³²

Ukinućem reda isusovaca došlo je i Zakmardijevo sjemenište 12. listopada 1773. pod državnu upravu. Posve bez državnog nadzora nije to sjemenište bilo ni prije. Tako je n. pr. kralj Karlo III. (VI.) godine 1729. zagrebačkomu biskupu Đuri Branjugu naložio, da ima pregledati račune svih zaklada za konvikte u opsegu zagrebačke biskupije. Branjug je odmah iza svršenoga sabora pošao, da svrši taj posao, a tada su u njegovoj biskupiji bila samo 3 konvikta, poimence: Zakmardijevo sjemenište u Varaždinu, isusovačko sjemenište sv. Josipa u Zagrebu, te kaptolsko (danas nadbiskupsko) sjemenište za odgoj klerikâ na Kaptolu u Zagrebu. Jednako je i kraljica Marija Terezija 21. srpnja 1749. zagrebačkomu biskupu Franji barunu Klobušickomu naložila, da preuzme inspekciju pobožnih zaklada za uzdržavanje konvikata u svojoj dijecezi.³³ Upravu Zakmardijeva sjemeništa u Varaždinu preuzelo je kr. hrvatsko namjesničko vijeće, t. j. zemaljska vlada, koja se tada nalazila u Varaždinu. Vijeće je dalo popisati sav imutak Zakmardijeva sjemeništa godine 1774. Iz ovog popisa doznajemo, da je sjemenište na teritoriju slob. i kr. grada Varaždina posjedovalo 10 livada i oranica, poimence: 8 rali kod novog marofa „Blažičevo“; 12 rali

³² Redomice „Convictus Varasdinensis“, fasc. I. brojevi 5. i 7.; fasc. II. brojevi 1. i 32.; fasc. IV. brojevi 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 22 i 23.

³³ Congregatio regni, articulus 12. pagina 341.

kod Novoga sela na lijevoj strani ceste, koja vodi u Vinicu; 4 rali zemlje „Šeligovićevo“ na cesti prema Kućanu; 8 rali zemlje „Okrugi“ zvane blizu Trnovca; 7 rali kod Trnja; 7 rali blizu ceste prema Sračincu, zvano „Turnišće“; 6 i po rali u t. zv. Gornjem polju, 2 rali „Dalečnica“ na cesti prema Novom selu; 19 jutara livade zvane „Dravčina“; 3 rali livade kod gornjega marofa i 4 rali vrta.³⁴

Kasnije se u ime sjemeništa nabavljahu još i nove zemlje na teritoriju grada Varaždina. Tako je god. 1777. županijski blagajnik Juraj pl. Horvat za 200 forinti kupio 4 rali zemlje „Horvatovice“ uz cestu prema Trnovcu; god. 1781. za 190 forinti Đuro Arnus 4 i po rali zemlje „Pintarice“ kod „Šeligovićevo“; napokon su se iste god. 1781. za 80 forinti kupile još 3 rali livade od Ivana Kalandera.³⁵

Naskoro je nikla misao, da se u Zagrebu osnuje kr. plemićki konvikt. Zagrebačka županija predložila je godine 1795., da se u tu svrhu upotrijebi zgrada bivšega isusovačkoga sjemeništa sv. Josipa u Zagrebu. Tamo se prije odgajahu 34 pitomca, a u Zakmardijevu sjemeništu redovito ih je bilo samo 12; povrh toga bijahu za hrvatske đake 2 mjesta u Budimu i 4 u Vacu. Mjesto svih ovih konvikata neka se odgoj mladeži centralizira u Zagrebu; s obzirom na poraslu skupoću trebat će broj pitomaca od 52 sniziti na 30.³⁶

Kr. plemićki konvikt u Zagrebu otvorio se godine 1796. Tada je prestalo postojati Zakmardijevo sjemenište u Varaždinu, jer su njegovi pitomci premješteni u Zagreb. Hrvatski ban Ivan Nepomuk grof Erdedi nastojao je, da se zgrada Zakmardijeva sjemeništa preudesi za sirotište. Njegova namjera nije uspjela, te je negdašnja sjemenišna zgrada služila u različne svrhe, dok je nije zemaljski erar god. 1867. prodao varaždinskomu građaninu Josipu Polancu.³⁷ Jednako su rasprodani sjemenišni posjedi; kamati dobivene glavnice služe kao stipendija iz zaklade Ivana Zakmardija.

³⁴ Convictus Varasdinensis, fasc. II., broj 33.

³⁵ Convictus Varasdinensis, fasc. II. brojevi 34, 36 i 37.

³⁶ Acta Banalia an. 1795. broj 29. (Kr. zemaljski arhiv u Zagrebu).

³⁷ Julije Janković: „Pabirei po povijesti županije varaždinske“, str. 72.

Lička buna 1702. god. po dokumentima mletačkog arhiva u Zadru.

Napisao Boško Desnica.

Primljeno u sjednici razreda historičko-filologičkoga od 18. maja 1924.

Radeći u zadarskom starom arhivu, naišao sam slučajno, još pred više godina, među spisima tadašnjeg dalmatinskog proveditora, a kasnije dužda Alvisa Mocenigo,¹ na prepisku između mletačkih i austrijskih vlasti povodom pobune Ličana u augustu 1702. godine.

Lička je buna dobro poznat i dovoljno osvijetljen događaj iz naše prošlosti,² pa bi prikaz ove prepiske bio prilično zališan, kad ne bi sadržavala nekoliko vrlo tačnih podataka i nekoliko sasvim novih potankosti, koje još bolje osvjetljaju ovo zanimljivo pitanje. Da priopćim ove dokumente, navodi me još i razlog, što je, uslijed neoprostivog neznanja ili nemara naše diplomacije, stari mletački arhiv u Zadru pao u dio talijanskoj državi i time postao teško pristupan naučnim radnicima našeg naroda, tako da će to arhivalno bogatstvo još za dug niz godina biti za našu nauku nepristupno blago.

* * *

Austrijske vlasti, kad su nekoliko godina po osvojenju Like počele da u tu opustošenu i jadnu zemlju unose „red“, bile su zavele običaj, da svoje brojne osuđenike ustupaju mletačkim vlastima u Dalmaciji, radi izvršenja kazni na galijama. Taj je običaj bio objema stranama podjednako pogodan: Česarevcima, koliko ih je rješavao troška i brige oko uzdržavanja tamnica, Mlečićima, koliko su time dobijali za svoju mornaricu besplatno onu motornu snagu, do koje su inače dolazili samo golemim troškom i uz veliku muku.

¹ Atti Alviso Mocenigo, libro V carte 852—868.

² V. Lopašić, Spomenici Hrvatske Krajine, knj. III., 214.

Tako je drugog augusta 1702. god. mletačkomu „kontu“ na Pagu, Domeniku Balbiju, bio predan neki Marko Šušnjarević rečeni Butorac iz Pazarišta, popraćen kratkim pismom ličkog kapetana Rambschissela, pisanim u Ribniku prvog augusta, u kojem se javlja Balbiju, da je sprovedeni čovjek osuđen na deset godina galije i da je tu osudu on, Rambschissel, potvrdio. Pismu je bio priložen i prijepis osude,¹ koji ovdje donosim doslovno, sačuvavši mu izvornu ortografiju i interpunkciju:

Na 30. Julja 1702. U Ribniku scragichna Cessarska pravda u kogie bi Presvit. Gospodin Anton Coronini; Gospod. Franz Portner; Porc. Andreas Jakob Falvi; Voivoda Zdunich; Luka Bogdanich; Porc. Tomica Nikssich; Ivan Messich; Porc. Petrina Damnianovich; Porc. Anton Lessich; Porc. Stipe Stipurinovich; Kness Verkljan; Kness Kragina; Serdar Pavichich, ij Ivan Kovachevich, ij Liustina Porculab.

Pred ku postovanu pravdu pristupi Porkulab Miloss Starchevich ij prote-stuje suproti Marka Sussniarovichia radi da ga je obsoval ij grozil mu se kako pismo prikloplieno ij tuxba ovoi pravdi na pismu presentana govori.

Odgovara Marko Sussniar ij thaj² da ne dai Bog, da bi on se njemu grozil i tu puntariu suproti nega chinil, nego da se je skupil vas puk kod cerkve u Duichi, kogi se jednim glasom porechisse, da nette datti brattu Starchevichievu one zemlie, sto mu je Gospd. Commendant polak Patentij dal, ij da ne dadu ter ne dadu po nijedan putt.

Verhu toga bihu posvani svidoitij, da povidaui pod rottom³ sto su chuli i vidili kod Cerkve u Passarischiu kadi vas puk Passarisiski bil kogi prissegosse svi po zakonu kerstianskom ij bihu upitani na puncta kako nasliduie.

1mo Jelli Marko Sussniarovich na zid skochil s battekom⁴ ij puk puntal, ij jelli rekal udrite svi na nega zasto zachinia noviszu.

2do Jelli rekal suproti Starchevichia, pravo bi ga is Cemitera sa petij izvuchi.

3tio Jelli josz i ostali puk suproti Starchevichia to rekal ali mu se grozil — kogi svidoczi bilu na te sad popissane puncta zottieni.⁵

Pervi svidok Marko Sukniaich na prvi punat odastaie⁶ da ie skochil na zid s Battukom.

Na drugi punat veli, da ie rekal da ga vanij vuku.

Na treti punat govori da nije chul od ostaloga puka nistar nego od Plemen a Sussniarova, bi mu prostano, kogi Juramentom potvrdi.

Drugi svidok Antona Ballenovich na s gora recheni puntij odgovara ij prvi punat potverdi,

¹ U spisima se, pored prijepisa originalne osude, nalazi i njezln talijanski prijevod. Prijevod potječe vjerojatno od ilirskog kancelira („cancelliere illirico“), naročito činovnika proveditorijalne kancelarije, u koje su nadležnost pripadali poslovi ove vrste.

² taji t. j. niječe, poriče.

³ U talijanskom prijevodu „con giuramento“ pod zakletvom.

⁴ U talijanskom prijevodu „mazza“ = topuz, buzdovan.

⁵ U talijanskom prijevodu „esaminati“ = ispitani, preslušani.

⁶ t. j. potvrđuje, priznaje.

Na drugi punat veli, da je chul kadij govori sijnovaz Sussniarov Luka ij Marko, da Starchevichie sabliami isprobadamo da se s kross nie utro bieze vide.

Na treći punat veli da nije od nikoga nistar chul od ostaloga puka, nego od Plemena samo njihova potvrdi Juramentom.

Treći svidok Ivan Vuchkovich.

Pervi punat potverdi da je vidio kadi Marko skakal po zidu ij Cimeteru.

Na drugi punat veli, da je govorio Stipan Duich Szimonov sijñ Starchevichiu Nikoli ovako: ostavite se nasze zemlie, ier chie vam se rasvernuti villice.

Na treći punat velli, da je chul kadij puk buchil da mu je krivo, da mu se zemlia uzima ij to potvrdi.

4ti Svidok Martin Chiachich prvi punat tvrdi.

Na drugi punat veli, kadij Marko govori: Boghme bi ga isvuka is ovoga Cemitera a da ga niki kukom a niki s battukom udari, a kad mu reche Paval, ne govori toga zato stim Gospoda upravlia, a on na to ako ti tko dade s battukom, neka ti potlie Gosñ Ramschill isvadi, ij veli da je chuo, da Luka Sussniar rekao, pravo bi ga isvuchi ij isprobijati.

A na treći punat veli, da od ostaloga puka nistar nezna, kogi bi suproti vikao, nego od niegova plemena ij tai svidok potvrdi Juramentom.

Peti svidok Gergo Zekonich.

Pervij tvrdi.

Na drugi punat govori da ie chul kadij Marko Sussniar reche Pavlu Starchievichiu ostavite se zemlie zato chie mo te isprobijati battukami, ij to govori da ie chul ako te isprobijamo niki nazakom, niki kamenom, govori: vuchemo ga vanj, ako te isprobijamo neka ti Ramschill isvadi aliti pomoze.

A na treći punat za ostali puk nesna da bi to vikao, nego je svidok odstupio tia.

Szesti svidok Marko Pechinovich.

Pervi punat tvrdi.

Na drugi punat veli, da ie Marko rekao pravo bi ga isvuchi da ga nogami pogazimo i battukami isprobijamo, na to da je tada velika buka od puka bila.

Ove puncta bihu prostana Marku Sussniaru, kogi govori ij tajj da nezna, da bi sto govorio od nazaka ili kamena, nego kada ie chul, da ie Starchevich rekao da chie tu zemliu na sramotu niegovu plemenu vazeti, tada reche da ako iju na sramotu ochie ss vazetti nechie dobra biti, a da nije do Gospodina Comta nistar govorio polak niegove dusze.

Pozvan bil Szimon Buich ij upitan zato poslie prepovidi¹ ij priko pene ie Pupalichiu i svomu sijnovczu dal tu zemliu orati; kogi odgovori, da Pupalich nije po niegovom ordinu oral, a da ie istina da ie sijnovczu svomu dal.

Marko Sussniarich replicira suproti svidoka Sukniaichia govorechi, da ie laxaz ij suproti Martina Chiachichia, buduchi da je zett Starchevichiu.

Pred ovu pravdu pristupi Gosñ Commandant Baron Ramschill upitaiuchi sve assessorij jeli sponaiu da je to puntaria, kogi iedinim glassom odgovorisse da ie i na to reche: tako sudite kako pravo.

Kogie dogovangie² razumivsi ova postovana Cessarska pravda, ij chuvsi Examinacioni svih svidokov na puncta im proponirana, kogie prissegom potverdisse, zato polak sponangia vechih votton ovih assessorov ovako bi dokonchano.

¹ U talijanskom prijevodu „proibizione“ = zabrana.

² U talijanskom prijevodu „delitto“ = prestupak.

O d l u c h a k

Buduchi Marko Sussniar takovu sullevacion prema Starchevichiu Pavlu kako svidocij polak rottij povidaui ij obilno svidochē, i sam odastaie uchinil is chessa se pak velika smutnia ogradila: zato polak sposnanga vechih votton odluchue se na Galliu desset godischia; na Exempal drugim, a u napridak ako bij se iosz kogi takov naszal, kogi bi suproti svomu Glavaru postupiti se hotil, oni bres nikakovei milloschie polak artikulov Cessarskih hochio se na glavu kastigati.

Datum ut supra.

Joannes Kurofsky descripsi ex originali Prothocollo.

Exequatur sententia ut supra.

L. S. Joannes Jacobus L. B. a Ramschill

Capitaneus likensis.

Prirast jednog robijaša za galije bio je tako običan događaj, da se paški konte nije nimalo požurio, da o njemu obavijesti svog neposrednog starješinu, generalnog proveditora u Zadru: još sedmog augusta nije on Mocenigu bio javio ništa o tome, ali se tada desilo nešto, što je mletačkog zvaničnika silno uznemirilo i nagnalo, da u svoj žurbi naknadi, što je bio propustio. U jutro tog dana došao je u Pag karlobaški porkulab Andrija Jakov Falvi, jedan od sudijâ u Šušnjarevićevu procesu, sa nekoliko podređenih zapovjednika, bacio se pred noge Balbiju i plačući mu ispričao, kako su u oči tog dana lički i krbavski Vlasi digli bunu, pobili baruna Ramschissela, grofa Coronina i još dvadesetoricu hrvatske gospode u Lici, a sve to radi osude Marka Šušnjarevića. Potom se četiri do pet stotina buntovnikâ spustilo do Karlobaga i po naročitu izaslaniku postavilo na porkulaba zahtjev, da im vrati kažnjenika. Radi toga je on sa svojim podređenima prebjegao na Pag i sad je preklinjao Balbija, da mu preda Šušnjarevića, kako bi ga mogao da izruči buntovnicima i time otkupi život sebi i podređenim glavarama. Inače, govorio je, on će, da spase glavu, morati da napusti porodicu i imanje i da bježi u svijet ili da se nastani tu, na Pagu. Ovaj je događaj bacio u najveću brigu malodušnog konta. On se, s jedne strane, nije držao ovlaštenim na izručenje robijaša, a s druge se bio nemalo uplašio buntovničke mase sakupljene s onu stranu mora. Stoga je odmah napisao generalnomu proveditoru izvještaj o događaju, tražeći od njega uputâ za dalje svoje držanje. Taj izvještaj, kojemu je priložio i Ramschisselovo pismo s prijepisom Šušnjarevićeve osude, poslao je u najvećoj hitnji, po naročitu kuriru, Mocenigu u Zadar.

Balbijeve vijesti nijesu ni Moceniga ostavile ravnodušna. On je shvatio svu ozbiljnost događaja u Lici, pa se pobojavao, da nered

i anarhija ne bi zahvatili i Morlake s ovu stranu Velebita. Stoga je, kao prvu preventivnu mjeru, poslao u Obrovac kneza Posegarskog, da tu, sa stjecišta karavanskih puteva iz Like, gdje je saobraćaj među dvjema zemljama bio najživlji, pazi na pokrete Ličana i spriječi svaki njihov dodir s republičnim podanicima. O Šušnjarevićevu izručenju on je bio mišljenja, da bi stavljanje osuđenika na slobodu značilo poništenje osude izrečene od česarskih sudova, a na to se ni on nije držao ovlaštenim, pa mu nije ostajalo druge, nego da podnese stvar na rješenje senatu; a da, međutim, izvuče iz neprilike paškog konta, poslao mu je još istog dana, 7-og augusta, galiju soprakomita Papafave. S tom je galijom došao na Pag i Alfier Jovan Maina, koji je, po providurovu nalogu, imao da od Balbija primi osuđenog Šušnjarevića i da ga dovede u Zadar, radi redovitog nastupa kazni na galiji. Osmog augusta Balbi je predao Maini robijaša i ujedno izvijestio providura, da je tog istog jutra došlo na Pag nekoliko ličkih Vlaha, a među njima i Coroninov ubilac, koji kazuju, kako su Ličani u veliku broju ušli u Karlobag, popalili u njemu nekoliko kuća i kako bi, radi Šušnjarevićeva otpremljenja na galiju, lako mogli da prijedu na otok i uđu u grad. To je bilo dovoljno, da Balbi, koji očevidno nije bio velik junak, dade smjesta zatvoriti gradsku kapiju i da pismeno zatraži od soprakomita Papafave, da mu ostavi u gradu posadnu četu sa galije. Pošto soprakomit nije htio da udovolji tomu zahtjevu, Balbi, pun straha, preklinje Moceniga, da mu bez odlaganja pošalje četu talijanskih vojnika radi obrane grada, inače — kaže — bio bi primoran, da se odreče dužnosti. Da vojnici budu „talijanske narodnosti“, Balbi je bez sumnje zahtijevao stoga, što mu oltramarińska (domaća) vojska nije za onu priliku bila dovoljno pouzdana.

Ličani se, međutim, nijesu smirivali, već su i dalje uporno zahtijevali, da im se izruči robijaš i da se podvrgne ponovnu suđenju. Senjski kapetan Grof Edling i Don Marko Mesić nastojali su, da uzbunjenim Ličanima pruže traženo zadovoljenje, ne bi li se time stišali uzbudeni duhovi i povratio mir u zemlju. U razmaku od dva dana stignu Mocenigu dva pisma: jedno od Edlinga, drugo od Mesića. Edling je svoje pismo poslao po naročitu izaslaniku: u pismu priznaje, da je Šušnjarević osuđen bez dovoljna uzroka, pa moli proveditora, da ga izruči tomu izaslaniku, a obvezuje se lično podmiriti mletačkoj vlasti sav trošak za izdržavanje sužnja. Masićevo je pismo još značajnije. Ono glasi:

Ecc(ellentissi)mo et Ill(ustrissi)mo S(igno)r S(igno)r Padron
Coll(endissi)mo

Fu già condannato alla Galera Marco Buttoraz da Pazarischie, quale presentem(en)te s' attrova nelle forze di V(ostr)a Ecc(ellen)zu. E perché non vendendo questi liberato prevedo potrebbero seguire grandi inconvenienti e scandali, tanto più per esser egli stato condannato senza causa legittima, come lo sa et dice tutto questo paese; sono a supplicare v(ostr)a Ecc(ellen)za su la contemplatione degli accennati motivi, mi favorìa di quanto la supplico, mentre in constestatione della propensione ch' ho di servirla in tutte l' occasioni me ne sottoscrivo Di V(ostr)a Eccellenza

Devotiss(i)mo et Obblig(atissi)mo Servitore
D. Marco Messich Command(an)te

In Lika li 23 Agosto 1702.

No više i od Mesića i od Edlinga za Šušnjarevićevo oslobođenje zauzimao se karlobaški porkulab Falvi. Prvi na udareu buntovničkoj osveti, njemu je i najviše stalo, da ih zadovolji. Poslije bezuspješne intervencije kod paškog konta, odlazi on lično u Zadar, da moli proveditora za oslobođenje sužnja. Dotle je iz Mletaka došlo rješenje, da se lički sužanj ima osloboditi. Osuđeni je — kaže se u toj dukali — zavisan od sudbene vlasti ćesarskih zapovjednika, pa pošto jedan od tih zapovjednika, karlobaški porkulab, pita, da mu se on povrati, red je smjesta udovoljiti njegovu zahtjevu, to više, što je to prilika, da se pograničnim vlastima na djelu dokaže dobra volja mletačkog susjeda, da im ukloni svaki uzrok nesposokjstvu i da uzdrži s njima najprisniji sporazum.

Mocenigo nije dangubio s izvršenjem primljenog naređenja, nego je odmah, preko paškog konta, poručio porkulabu Falviju, da dođe po sužnja, a ujedno je otpisao Edlingu i Mesiću. Lukav kao svi njegovi sanarodnici, Mocenigo u tim pismima ni jednom riječi ne odaje, da je oslobođenje galiota izvršeno po nalogu iz Mletaka, već i jednomu i drugomu prikazuje stvar kao uslugu učinjenu njima lično, sa željom, da ukloni svaki povod nemiru na granici. Na osnovi tih pisama i Edling i Mesić mogli su da Šušnjarevićevo oslobođenje pripišu svaki sebi u zaslugu i da ga, svaki sa svoje strane, pokaže narodu kao svoj uspjeh.

Karlobaški porkulab, odmah kako je primio poruku od paškog konta, pohitao je u Zadar, gdje mu je bio izručen čovjek, koji je bio neposredni povod čitavu ličkomu metežu. O njegovu je prijemu porkulab poslao proveditoru izjavu, koja glasi:

Na 25 August 1702 u Zadru.

Gia sdolla podpisani spoznajem s ovim mogim otvorenim pismom kako bih poslan nasse visgnie Gospode Liki, atto nih Exelencie Gospodinu Gospodinu Proveditoru Generalu Dalmatie i Albanie, a to radi Marka Butorcza oli Susniarevichia, koji od nasse Gospodine i pravde bil condunan na Galiu radi koga ucinilasse velika Instancia i prosgnia na povrachiegnie takova Sentenciana od Gallie, i tako na veliku prosgniu od nih Exelencie gimaiuchi istoga Susgniarevichia nasse Gospodi povratili gessu radi koga cinim ovi svidocanstvo, dagie meni bi pridani ili izruceni. Toliko svidozi moje Vlaschie ruke pismo podpisano i navadnim pecatom podpecachieno.

Actum anno et die ut supra

D. S. Andreas Jacob Falvi Comd. m. p.

Ovim je u aktima zadarskog arhiva zaključena prepiska o ličkoj buni. Ona se, kako se vidi, svršila prividnim uspjehom buntovnikâ. Kažem prividnim, jer se on odnosio samo na neposredni uzrok bune, a taj ni kod ove, kao i kod nijedne druge, nije bio ni glavni ni najdublji.

VI.

KNÍŽNICA

Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti

primila je god. 1922. ove publikacije, i to:

A) u zamjenu:

Amsterdam. Wiskundig Genootschap (S_3).*

Nieuw Archief. II. reeks, 14. deel, 1. stuk.

Revue sémestrielle des publications mathématiques. t. 30. 1.

Beč. Kais. Akademie der Wissenschaften (S).

Denkschriften der philos.-hist. Kl. 66, 1.

Sitzungsberichte der philos.-hist. Kl. Bd. 193. 4.: 194, 1., 3.: 195. 4.

Sitzungsberichte der mathem.-naturw. Klasse.

Abt. I. Bd. 130, 6—10; 131, 1—10.

„ IIa. Bd. 130, 5—10.; 131, 1—10.

„ IIb. Bd. 130, 6—10.; 131, 1—10.

„ III. Bd. 130, und 131. 1—10.

Archiv f. österr. Geschichte. Bd. 109, 2.

Almanach 71. Jahrg. 1921.

— Anthropologische Gesellschaft (R_1 R_3 Zb L).

Mitteilungen Bd. 48 u. 49 (1919), H. 7; Bd. 50 (1920), H. 4—6; Bd. 51 (1921),

H. 1—6; Bd. 52 (1922), H. 1—6.

* Ova slova pokazuju, što Jugoslavenska akademija komu u zamjenu šalje.
Znači pak

S = sve publikacije

S_1 = sve publ. 1. i 2. razreda

S_3 = sve publ. 3. razreda.

Cod = Codex dipl.

G = Grada za pov. kú. hrv.

L = Letopis.

Mh = Monum. spect. hist.

Mj = Monum. hist.-jur.

R_1 = Rad. 1. i 2. razreda.

R_3 = Rad. 3. razreda.

Rj = Rječnik.

St = Starine.

Stp = Stari pisci.

Zb = Zbornik za narodni život.

- Geographische Gesellschaft (R_1 R_3 L).
Mitteilungen Bd. 65. 1—12.
- Militärgeograph. Institut u. Österreich. Gradmessungs-Bureau (R_3).
Astronomisch-geodätische Arbeiten . . . Neue F. Bd. 1 (1922).
- Berkeley.** University of California (R_1 R_1 St Zb).
Bulletin of Geology, vol. 11—13 (1918—22).
Publications in Botany, vol. 7. No. 11—14; vol. 10, No. 1—2; vol. 11, No. 1.
Publications in Zoology, vol. 14. (1914—18), 18—24.
Publications in Classical Philology, vol. 5. (1921), 7 (1922).
Publications in Modern Philology, vol. 10. (1922), 11 (1922).
- Berlin.** Preussische Akademie der Wissenschaften (S).
Abhandlungen Philos.-hist. Kl. 1922, 1.—2.
Sitzungsberichte 1922, S. I—LXXIV.
Sitzungsberichte. Philos.-hist. Kl. 1922. I—XIV; — Physik.-math. Kl. 1922. I.—XII.
- Biograd.** Srp. kralj. akademija (S).
Годишњак 30 (1922).
Глас 102 (2. p. 59), 103 (1. p. 44) 104 (2. p. 60).
Српски етнографски зборник, Књ. 23, 24.
Зборник за историју, језик и књижевност . . . I. од., књ. 6. (1922).
- Srp. geološko društvo (R_3).
Геолошки анали, књ. VII, 1 (1911).
- Bologna.** R. Accademia dell' Istituto di Bologna (S osim R_j).
Rendiconto, classe di scienze fisiche, vol. 17 (1912—13), 18 (1913—14), 19 (1914—15), 20 (1915—16), 21 (1916—17), 22 (1917—18), 23 (1918—19), 26 (1921—22).
Memorie, Serie VII, T. IX (1921—22).
- Bruxelles.** Société de Bollandistes (R_1 R_3 St Mh Mj).
Analecta Bollandiana t. 40 (1922), f. 1—4.
- Budimpešta.** M. kir. központi statisztikai hivatal (S).
Magy. statisztikai közlemények, 58 (1910), Bdp. 1922.
- Budyšin.** Maćica Serbska (R_1 R_3 L).
Časopis Mat. Serb. I. 75 (1922).

Bukureřt. Academia Română (*S*).

Analele, memor. sect. istor. t. 35 (1912—13), 36 (1913—14), 37 (1914—15), 38 (1915—16), 39 (1916—17).

Analele, memor. sect. liter. t. 35 (1912—13), 36 (1913—14), 37 (1914—15), 38 (1915—16).

Analele, memor. sect. sciint. t. 35 (1912—13), 36 (1913—14), 37 (1914—15), 38 (1915—16), 39 (1916—17).

Analele, desbateri t. 35 (1912—13), 36 (1913—14), 37 (1914—15), 38 (1915—16), 39 (1916—17), 40 (1919—20), 41 (1920—21).

Bulletin de la section historique, a. 9, No 3—4 (1921).

Documente, vol. 14, 16, 17.

Public. fond. Adamachi, t. 6 (1915), 7 (1913—16), 8 (1916).

Cincinnati. Lloyd library (*S*₂).

Bulletin . . . Entomological Series. No. 21 (1921), No. 22 (1922).

Dorpat. Gelehrte Estnische Gesellschaft.

Kritisch. Bibliogr. Jahresbericht d. Estn. Philologie Bd. 1 (1918). 1922.

Giessen. Universitäts-Bibliothek (*R Mh L*).

Bericht der Oberhessischen Gesellschaft für Natur- und Heilkunde, Naturwiss. Abt. Bd. 8 (1920—22).

Mitteilungen des Oberhessischen Geschichtsvereins, Bd. 24.

— Hessische Vereinigung für Volkskunde (*Zb*).

Hessische Blätter für Volkskunde, Bd. 21 (1922).

Gradac. Historischer Verein für Steiermark (*R₁ Mh L*).

Zeitschrift, 18. Jahrg. 1922., 1.

— Naturwissenschaftlicher Verein für Steiermark (*S₃ L*).

Mitteilungen 1922 (68 B).

Hamburg. Uredništvo časopisa „Abhandlungen aus dem mathematischen Seminar der Hamburgischen Universität“ (*R₃*).

Abhandlungen Bd. 1, H. 3—4.

Kristiania. Videnskabs-selskabet (*R₁ R₃ L*).

Forhandlinger, 1921, 1922.

Universitetsbibliotekets Årbok 1921, 1922.

Lavov. Towarzystwo ludoznawcze (*Zb*).

Lud. t. 21, z. 1—2 (1922), z. 3—4 (1922).

— Науково товариство імени Шевченка (*R₁ R₂ St Zb L*).

Записки, t. 132, 133.

Збірник секції мат.-прир.-лїк., т. 18—19, 21, 22.

Chronik, Nr. 56, 57, 58—59.

Праці комісії кляс. фільоль., в. 1.

Leipzig. Sächsische Akademie d. Wissenschaften (*S*).

Abhandlungen, philol.-histor. Kl., Bd. 37, Nr. 1—4.

Berichte, philol.-hist. Kl., 1921. Nr. 2, 1922. Nr. 1, 2.

Berichte. math.-phys. Kl., 1921. Nr. 5, 1922. Nr. 1—6.

Liège. Société royale des sciences (*S*₃)

Mémoires, III. sér., t. XI., 2.

Ljubljana. Redakcija „Ljubljanskog zvana“ (*R*₁ *G* *Zb* *L*).

Ljubljanski Zvon 42. (1922.) br. 1—12.

— Redakcija „Doma in sveta“ (dr. Fr. Stelè) (*R*₁ *G* *Zb* *L*).

Dom in svet 35. (1922.) br. 1—12.

Maribor. Zgodovinsko društvo (*R*₁).

Časopis za zgodovino in narodopisje l. 17 (1922), sn. 2.

München. Bayerische Akademie der Wissenschaften (*S*).

Sitzungsberichte der philos.-philolog. u. hist. Klasse, 1922. Abh. 1—5. Schlußh.

Sitzungsberichte der math.-phys. Klasse, 1922. 1—3. + Suppl. - Bd.

Abhandlungen, philos.-philolog. Kl. 31, 2. 3.

Abhandlungen, math.-phys. Kl. 29, 6, 7.

A. Föpl, Festrede am 2. Juni 1920.

L. Wenger, Festrede am 22. Juli 1921.

New-York. American Museum of nat. hist. (*S*₃).

Bulletin, vol. 45 (1921.—22).

Paris. Académie des inscriptions et belles-lettres (*S*).

Comptes rendus des séances, 1922. Nr. 1—2, 3—4. 9—12.

— Ministère de l' instruction publique (*S* *po* 5 *eks.*).

Bulletin archéologique, a. 1921.

Bulletin historique et philologique, 1914.—1920.

Bulletin du comité des travaux hist. et scient. Sect. des sciences économ. et soc. 1912, 1913—15, 1916—17, 1918; ↪ Congrès des sociétés savantes 1912, 1913, 1914, 1920.

Philadelphia. Academy of Natural Sciences (*S*₃ *Zb*).

Annual Reports for 1921.

Proceedings, vol. 73. p. 3.

Prag. Česká Akademie (*S*).

Almanach r. 31—32 (1922).

Rozpravy tř. I. č. 64.

Rozpravy tř. III. č. 51, 52.

Sborník filologický, sv. 7.

Soupis rukopisů knihoven a archivů č. 4.

Filosofická bibliotheka. Ř. II. č. 3.

— Jednota českých filologů (*R₁ L*).

Listy filologické, r. 49 (1922.) seš. 1—6.

— Národopisná společnost československá a národopisné museum československé (*R₁ R₃ Zb L*).

Národopisný Věstník československý, r. 15, č. 1—2.

Quaracchi (kod Firenze). Redakcija časopisa „Archivum Franciscanum historicum“ (*Mh Cod*).

Archivum Franc. hist., a. 15. f. 1—2.

Rim. R. Accademia dei Lincei (*S*).

Rendiconti, classe di scienze morali etc., v. 31. f. 1—12.

Rendiconti, classe di scienze fisiche etc., v. 31, 1 sem. f. 1—12, 2 sem. f. 2—12.

Memorie, classe di scienze morali etc., v. 16. f. 10, 11.

Notizie degli scavi di antichità, v. 19. f. 1—12.

Rochester. Academy of sciences (*S₃ L*).

Proceedings, v. 5, pp. 59—288; 6, pp. 1—115.

San Francisco. California Academy of sciences (*S₃ L*).

Proceedings, fourth series, vol. XI, pp. 399—653.

Sofija. Българската Академия на наукитѣ (*R₁ R₃ L*).

Списание, кн. 22, 23, 24.

— Uredništvo časopisa „Юридически Прѣгледъ“ (*Mj Zb D*).

Юридически прѣгледъ 23 (1922), кн. 4—8.

Splet. Uredništvo časopisa „Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku“ (Bulletin d'archéologie et d'histoire dalmate), (*R₁ Mj Stp L*).

Vjesnik, god. 45 (1922).

Upsala. Sveučilišna biblioteka (*S*).

Skrifter utgifna af kgl. Human. vetenskaps-samf. Bd. 21 (1918—22).

— The Geological institution of the University of Upsala.

Bulletin, v. 18 (1922).

Varšava. Towarzystwo Naukowe Warszawskie (S).

Prace zakładu biologji ogólnej, t. 1, Nr. 1—8 (1922).

Prace zakładu neurobiologji, t. 1, Nr. 1—2 (1921).

Prace zakładu fizjologii, t. 1, Nr. 3—11 (1921), 12—16 (1922).

Prace Stacji hydrobiologicznej, t. 1, Nr. 1—3 (1922).

Sprawozdania Stacji hydrobiologicznej, t. 1, Nr. 1 (1922).

Archiwum nauk biologicznych, t. 1, Nr. 1 (1921), 2—4 (1922), 6—13 (1922).

Archiwum nauk antropologicznych, t. 1, Nr. 1—7 (1921), 8—9 (1922), t. 2, Nr. 1—2 (1922).

Rozprawy historyczne, t. 1 (1921—22).

Mann M., Zagadnienie podziału w historii literatury. 1921.

Pamiętnik fizjograficzny, t. 26 (1921), 27 (1922).

Zagreb. Hrvatski pedagogijsko-kniževni zbor (R₁ R₃ L).

Napredak za g. 1922.

— Uredništvo „Obzora“ (S).

Obzor 1922.

— Uredništvo časopisa „Agramer Tagblatt“ (S).

Agramer Tagblatt 1922.

B) na dar :*Acta et commentationes Universitatis Dorpatensis.* B. Humaniora.

II. (1922). Tartu 1922.

Америка. Мала обавештајна и путничка библиотека. Св. I.

(1922). Нови Сад.

Annarul Institutului de istorie națională, I. (1921—22). Cluj 1922.*Archives of medical hydrology.* No. 1 (1922).*Baley St.,* Über Urteilsgefühle. Lemberg 1916.*Barbalić Fr.,* Jugoslaveni i školsko pitanje na Rijeci. Sušak.

— Pučke škole u Istri. Pula 1918.

Barcelona docente. (Poklonio prof. dr. G. Janeček).*Bibliothèque de l'Institut Française de Petrograd,* Tome VII.

Correspondance de Falconet avec Catherine II. (1767—78) par

Louis Réau. Paris 1921.

Bjelovučić N. Zv. Dr., Povijesne ertice o Janjini. Split 1922.

- Boletín* Num. 37 (1920), 38 (1922), 39 (1922). Izdaje „Instituto geologico de Mexico“.
- Брaство XVI* (1921) Друштва св. Саве.
- Breviarium Romanum* slavonico idiomate . . . Romae 1791. (Poklonio Ž. Dević iz Dicma).
- Bulletin* de la Société de linguistique de Paris, t. XXIII, f. 2—3 (1922).
- Bulletin* sismique, 1922, No. 1—12. Beograd.
- Bulletin* sismique. 1922, No. 1—4, 6—7, Zagreb.
- Bulletin* Sismographique de l'Institut Météorologique Central de Bulgarie, No. 7 (1921). Sofia.
- Cenové zprávy* Statního úřadu statistického Republiky Československé r. 1922, 1—4, 6—48, 51, 53—54, 58—59, 62—64, 66—70.
- Cocchia E.*, La stinge etrusca . . . Napoli 1915.
- Compte rendu* de la célébration du 150e anniversaire de l'académie royale de Belgique. Bruxelles 1922.
- Compte rendu* de la deuxième session annuelle du Comité (26—8 Mai 1921), — troisième — (25—27 Mai 1922), Bruxelles 1921—29. Izdaje „Union Académique internationale“.
- Dacoromania*. Buletinul „Muzeului limbei române“. Cluj. Za g. 1921/22.
- Dalla Costa A.*, Zakon erkovni. Kn. II. Mleci 1778. (Poklonio Ž. Dević iz Dicma).
- Della Bella Ard.*, Razgovori i pripovidanja. Izdao M. Čulić. Mleci 1805. (Poklonio Ž. Dević iz Dicma).
- Dorđić (Gorji) J.*, Život s. Benedikta opata. Dubrovnik 1784. (Poklonio Ž. Dević iz Dicma).
- L'est polonais*. Revue bi-mensuelle. Varsovie, 3^{-ème} année (1922), No. 1—12.
- L'Europa orientale*. Anno II (1922).
- Етнографичний збірник*, t. II (1922), Kijev.

- Gajret.* Organ „Gajreta“, društva za kulturno i ekonomsko podizanje muslimana. Sarajevo. God. VIII (1921), 1—3; IX (1922), 1—5.
- Годишник* на Слободния университет в София. 1922.
- Godišnjak* o radu Ministarstva socijalne politike 1918—1921. Zagreb 1922.
- Годишњица* Николе Чупића. Књ. 35. Београд.
- Grahovac B.*, Нова Косовка I. Zagreb 1922. (Poklonio prof. dr. T. Maretić).
- Hondl St.*, Fizika za više razrede srednjih škola. Zagreb 1922.
- Известия* на Народния етнографски Музей в София. Год. II, кн. I—II (1922).
- Janet Ch.*, Considérations sur l'être vivant. I. II. Beauvais 1921.
- *Le Volvox* I. II. Paris 1922.
- Japanese journal of geology and geography.* Transactions and Abstracts, vol. 1, No. 1, 3—4 (1922).
- Jugoslavenska Njiva.* Knjiga I. II. (1922). Zagreb.
- Јужна Србија.* Скопље. Књ. I. (1922).
- Knihovna* Státniho geologického ústavu Československé republiky. I. (1921).
- Квішка Кл.*, Народні мелодії . . . , ч. I. II. Київ 1917/18.
- *Українські народні мелодії.* Київ (1922).
- Lastrić F.*, Od' uza me o f. Filipa iz Očevije. Mleci 1765. (Poklonio Ž. Dević iz Diema).
- List* dubrovačke, kotorske i hvarske biskupije, 1922.
- List Katolički,* Zagreb, teč. 73. (1922).
- Lučić, I. J. Pavlović* —, Deset pokorni razgovora. U Jakinu 1785. (Poklonio Ž. Dević iz Diema).
- *Kratko iskazanje života, smrti i čudesa sv. patrijarke Jozipa* . . . Mleci 1808. (Poklonio Ž. Dević iz Diema).

- Међународна организација рада и њено пословање.* Женева 1922.
- Mémoires de la société de linguistique de Paris*, t. XXII, f. 5—6 (1922).
- Mesečni pregled* meteoroloških posmatranja (za jan. febr. i mart 1922). Zagreb.
- Марковић Л.*, Црква Петковица. Ср. Карловци 1922.
- Général Muica*, Quelques observations élémentaires sur les nombres entiers Théorème de Fermat. Bucarest 1921. 2-ième éd. 1922.
- Narodna starina*, knj. 1. (1922), Zagreb.
- (*Petrovitch M.*) Notice sur les travaux scientifiques de M. Michel Petrovitch (1894—1921). Paris 1922.
- Podręcznik* do zbierania i konserwowania zwierząt. Zesz. 3. (1921). Wydawnictwo Polskiego Państwowego Muzeum Przyrodniczego.
- Prace zoologiczne* Polskiego Muzeum Przyrodniczego. Tom I. (1921—1922).
- Прилози* за књижевност, језик, историју и фолклор. II (1922).
- Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*. Vol. VIII. (1922).
- Просвета.* Часопис за народно просвећивање. Сарајево. Год. XII. (1922).
- Просветни Гласник.* Служб. лист Минист. просвете. Год. LIX. (1922), 1—12.
- Radojčić N.*, Ideja našeg narodnog jedinstva u srpskoj i hrvatskoj istoriografiji. Ljubljana 1921. (p. o.)
- *Kosovski boj* utorak 15. juniya 1389. Ljubljana 1921. (p. o.)
- *Početki državne organizacije v Srbiji.* Ljubljana 1922. (p. o.)
- Радови* професора С. М. Лозанића објављени од 1871. до 1922. год. Београд 1922.
- Randi O.*, La Jugoslavia. Napoli 1922.
- Rapić Đ.*, Svakomu po malo iliti predike nediljne . . . Pešta 1762. (Poklonio Ž. Dević iz Dicma).

- Report of the librarian of congress 1922.* Washington.
- Report on the progress and condition of the United States National Museum for the year ending june 30, 1922.* Washington 1922.
- Résumé mensuel des travaux de la Société des nations.* Vol. II. (1922).
- Revue Belge de Philologie et d'Histoire.* Tome I. (1922). No. 1. Bruxelles.
- Revue des études slaves.* Tome II. (1922), Paris.
- La Revue Française de Prague,* No 1—4 (1922). Prag.
- Roczniki chemiji.* Organ Polskiego tow. chem. Tom II. (1922). Warszawa.
- Rogel Fr.,* Ableitungen arithmetischer Reihen. Brünn, 1891. (p. o.)
- Ableitungen von Identitäten. Brünn, 1890. (p. o.)
- Arithmetische Transformationen. 1916. (p. o.)
- Asymptotischer Wert der Facultätkoeffizienten (p. o.)
- Beitrag zur trigonometrischen Analysis. 1905. (p. o.)
- Darstellung von Strecken u. Ebenen. 1920. (p. o.)
- Die Summierung einer Gattung trigonometrischer Reihen. 1896. (p. o.)
- Die Entwicklung nach Bernoullischen Funktionen. 1897. (p. o.)
- Eigenschaften den imaginären Brennpunkte der Zentralkegelschnitte. Greifswald. (p. o.)
- Entwicklungen einiger Zahlen theoretischer Funktionen in unendlichen Reihen. Prag 1900. (p. o.)
- Ergebnisse der Untersuchungen über die Genauigkeit planimetrischer Constatationen. Prag 1908. (p. o.)
- Lineare Relationen zwischen Mengen relativer Primzahlen. Greifswald, 1897. (p. o.)
- Note über Kugelfunktionen. Prag 1898. (p. o.)
- Über Bernoullische und Euler'sche Zahlen. Prag 1908. (p. o.)
- Zur Theorie der höheren Congruenzen. Brünn 1890. (p. o.)
- Sborník Státniho geologického ústavu Československé republiky.* Sv. I. (1921).

- Slavia*. Časopis pro slovanskou filologii. I. (1922). Prag.
- Socijalni preporodaj*. Službeni organ Min. Soc. Politike. God. I. (1921), sv. 1—12; II (1922), sv. 1—12.
- Spisy* vydávané Přírodovědeckou fakultou Masarykovy university. Čís. 1—7 (1921), 8—22 (1922).
- Станковић К.*, Српско црквено карловачко појање. I. Београд 1922.
- Stanojević M.*, Early Jugoslav Literature (1000—1800). New-York 1922.
- Statistický přehled* zahraničního obchodu Republiky Československé. Rok 1922, č. 1—12.
- Statistika* Československá. Sv. 1 (1922), 2 (1922), 3 (1922).
- Sveriges* offentligbibliotek. Accessionskatalog 35 (1920). Utgiven av kungl. biblioteket. Stockholm 1921.
- Vajs J.*, Abecedarium palaeoslovenicum in usum glagolitarum². 1917. — Psalterium palaeoslovenicum croatico-glagoliticum. Tomus I. Pragaе 1916.
- Slověnski Psaltir ... Pragaе 1920.
- Velikome Slavenu*. Spomen-knjiga prigodom 60-godišnjice smrti T. Ševčenka. Zagreb, 1922.
- Věstník*, Československý statistický. Ročník III (1921/22).
- Врховац Раџ.*, Из школе и друштвене педагогије. Београд 1922.
- Výroční zpráva* (28. října 1918 — 31. prosince 1920). Sv. I (1921). Izd. Českoslov. vojenský zeměpisný ústav⁴. Praha.
- Whitney Warren*, Montenegro. The crime of the peace conference. New-York 1922.
- Zapiski*, Naši —. Socialistična revija. XIII (1921). 1—4, 8—12; XIV (1922), 1—10.
- Зборник* закона и наредба ваљаних за Хрватску и Славонију. Год. 1922. ком. III.

Земледелско-метеорологичен бюлетин. Год. XXII—XXIV
(1920—1922).

1^{szy} Zjazd Chemików Polskich w Warszawie, 3—6 kwietnia
1923.

Zprávy statního úřadu statistického Republiky Československé.
Rok 1922, č. 1—4, 6—48, 51, 53—54, 58, 59, 62—64,
66—70.

Жујовић J. M. Прилог краниологији Хрвата. Београд 1921.
(р. о.)

C) kupleno:

Literarisches Zentralblatt für Deutschland. 1922.

Prenumeranti na sve publikacije Jugoslav. Akademije u god. 1922.

- Arko Vladimir, veleindustrijalac, Zagreb.
Dučić Julije, želj. činovnik, Subotica.
Franjevački samostan, Košljun.
Franjevačka gimnazija, Sinj.
5. Posinković o. Anđelko, dominikanac, Dubrovnik.
Realna gimnazija, Ruma.
Realna gimnazija, Sarajevo,
Rittig dr. Svetozar, župnik, Zagreb.
Viša pedagoška škola, Beograd.
10. Vlajinac dr. Milan, Beograd.

Svih prenumeranata 10.

Kako je štampanje knjigâ veoma skupo, pa se zbog toga podigla i cijena pojedinih knjiga, broj prenumeranata na sve publikacije stalno pada: svak, naime, naručuje samo one knjige, koje su mu prijeko potrebne.

Ipak bi bilo u interesu napretka naše nauke, kad bi bar imućnici i biblioteke u što većem broju kupovali sva izdanja akademije.

PRAVILA

JUGOSLAVENSKE AKADEMIJE

(potvrđena rješenjem ministarstva prosvjete kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, opšte odjeljenje, PBr. 8934. od 27 XI. 1923.)

Općenite odredbe.

Čl. 1.

Jugoslavenska Akademija znanosti i umjetnosti javni je zavod, koji stoji pod osobitom zaštitom države i ima svoje sjedište u Zagrebu.

Svrha joj je samostalno istraživanje i svestrano promicanje nauke i umjetnosti, osobito s obzirom na Južne Slavene.

Čl. 2.

Akademija je pravno lice u području privalnoga i javnoga prava, te je i prema državnoj upravi tijelo samostalno.

Čl. 3.

Glavne su struke Akademije:

1. historija sa svojim pomoćnim naukama, filologija (lingvistička) i književnost;
2. filozofija, pravne i u opće društvene nauke;
3. matematika i prirodne nauke;
4. lijepa umjetnosti i lijepa književnost.

Po tome se Akademija dijeli na četiri razreda: 1. historičko-filološki, 2. filozofičko-juridički, 3. matematičko-prirodoslovni i 4. umjetnički.

Čl. 4.

Svoje zadatke ostvaruje Akademija poglavito:

1. objelodanjujući radnje svojih članova, a i nečlanova, prema svome uviđanju; radnje nagrađuje prema svojim zaključcima ili prema dogovoru;
2. podjeljujući iz svojih sredstava ili iz posebnih zaklada, kojima upravlja, potpore i nagrade članovima, a i nečlanovima prema svome uviđanju (u tu svrhu može ona raspisivati za nečlanove natječajne nagrade);

3. nabavljajući umjetnine i spremajući njihove izložbe;
 4. uzdržavajući za svoje svrhe, a po potrebi i za javnost, knjižnicu, arhiv, Strossmayerovu galeriju slika, pa eventualno i druge takove institucije;
 5. obavješćujući prema prilikama i potrebama širu javnost o naučnim i umjetničkim tekovinama našega naroda i drugih;
 6. raspravljajući o pitanjima stavljenim joj od državne vlasti i dajući na zahtjev nadležnih ministarstava svoje mišljenje.
- O cijelom svojem radu obavješćuje Akademija javnost zgodnim načinom.

O članovima.

Čl. 5.

Akademija ima ove članove:

1. trideset i dva redovna, po osam u svakom razredu;
2. dvanaest izvanrednih, po tri u svakom razredu;
3. najviše šesnaest počasnih i
4. dopisnika toliko, koliko odredi sama Akademija.

Za stalno odsutne redovne članove može Akademija između izvanrednih članova postaviti zamjenike.

Članovi Akademije biraju se doživotno; izbor se priopćuje ministru prosvjete.

Čl. 6.

Članovima Akademije mogu biti samo neprikorna lica.

Inostranci mogu biti samo počasni i dopisni članovi.

Pri izboru redovnih, izvanrednih i dopisnih članova uzima Akademija osobit obzir na onakova lica, koja su se istakla valjanim naučnim ili umjetničkim radom. Pri tom se više pazi na kakovu rada nego na količinu.

Druge zasluge za nauku i umjetnost mogu se priznati samo izborom za počasnog člana.

Kad se mjesto kojeg člana isprazni, učiniti će razred, kojemu je onaj član pripadao, svoj prijedlog za novi izbor u skupnoj redovnoj sjednici, koja će biti bar tri mjeseca prije glavne skupštine.

O tom će se prijedlogu u bližnjoj takovoj sjednici vijećati, a izbor će biti u glavnoj godišnjoj skupštini.

Čl. 7.

Svaki se član pristupom svojim u Akademiju obavezuje, da će svrhe njezine promicati, pa se očekuje, da će se prihvatiti posla, koji mu Akademija povjeri, ako za otklon nema valjanih razloga. Naročito je dužan dolaziti na sastanke, kako to određuju propisi Akademije.

Svaki redovni, izvanredni i dopisni član pripada poglavito samo jednomu razredu, no on može po svojem nagnuću i sposobnosti surađivati i u poslovima drugoga kojega razreda, ako razred na to pristane.

Čl. 8.

Članom Akademije prestaje biti, tko se sam odreče.

Ne dolazi li koji redovni ili izvanredni član nakon ponovnoga poziva predsjednikova bez valjanih razloga u one skupne ili razredne sjednice, u koje je dužan dolaziti, ili ako redovni, izvanredni i dopisni član bez valjanih razloga nanovo odbija posao povjeren mu od Akademije, može Akademija uzeti, da se on članstva odrekao.

O prestanku članstva stvara odluku glavna skupština, ako za to glasuju bar tri četvrtine nazočnih članova.

Kad se radi o redovnom članu, prisustvuju i glasuju samo redovni članovi.

Protiv ove odluke može dotični član najkasnije za godinu dana tražiti iznovičnu odluku glavne skupštine.

Upravnici.

Čl. 9.

Između redovnih članova bira Akademija predsjednika, potpredsjednika i potreban broj tajnikâ. No jedan od tajnikâ može biti i izvanredni član.

Akademija može imati i pokrovitelja, koga sama izabira.

Pokrovitelj se bira doživotno, a predsjednik, potpredsjednik i tajnici na tri godine.

A poslije te tri godine bivši predsjednici, potpredsjednici i tajnici mogu biti opet izabrani.

Izbor pokrovitelja i predsjednika priopćuje se ministru prosvjete.

Čl. 10.

Pokrovitelj ima biti državljanin kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca.

On poglavito posreduje, kadgod zatreba, kod javnih vlasti.

Kada je u Zagrebu, on predsjedja u javnim svečanim sjednicama.

On ima pravo svagda ugledavati u cijeli posao Akademije i može od akademijske uprave tražiti, da mu podnosi izvješće o cijelom poslovanju ili o pojedinim predmetima.

Čl. 11.

Predsjednik se brine za red u cijelom poslovanju Akademije, za držanje njenih pravila, poslovnika i naputaka (čl. 28.). On zastupa Akademiju u spoljašnjim poslovima. Ako Akademija nema pokrovitelja ili je on zapriječen, predsjednik predsjedja kod svečanih sjednica.

Kad zatreba, posreduje on kod javnih vlasti mjesto pokrovitelja. On predsjedja u skupnim sjednicama i glavnim skupštinama ravnajući njezinim vijećanjima. No u sjednicama svoga razreda,

ako podjedno nije i predstojnikom njegovim, kao i u sjednicama drugih razreda, ima pravo samo kao i drugi redovni članovi.

On potpisuje dopise i sve važnije spise Akademije s jednim tajnikom.

Predsjednik je Akademije vlastan i dužan obustaviti provedbu svake odredbe akademijskih upravnika i svake odluke razredne i skupne sjednice, ako drži, da se kose sa zakonima ili akademijskim pravilima ili da je takova odluka na moralnu ili materijalnu štetu Akademije. Razred ili skupna sjednica može u takovu slučaju stvar iznijeti pred glavnu skupštinu, pa u tu svrhu eventualno tražiti i saziv izvanredne glavne skupštine, koja će o tom definitivno riješiti. Pojedini upravnici mogu tražiti rješenje skupne sjednice.

Predsjednika, ako je zapriječen, zamjenjuje u svemu potpredsjednik.

Čl. 12.

Tajnici izvršuju pod predsjednikovim nadgledom poslovanje sami uz pomoć upravnoga osoblja kancelarije. Poslovanje i dužnosti određuje im Akademija svojim poslovníkom.

Čl. 13.

Svaki razred bira na tri godine predstojnika između svojih redovnih članova.

Predsjednik i potpredsjednik Akademije mogu biti i predstojnici razreda, kojemu pripadaju; tajnici to ne mogu biti.

Razredni se predstojnici osobito brinu za stručne poslove svoga razreda, predsjedaju njegovim sjednicama i zastupaju ga u svim prilikama.

Dužnost im je, da se razred drži svih propisa Akademije.

Ako su predsjednik i potpredsjednik Akademije zapriječeni, zastupa ih onaj razredni predstojnik, koji je po izboru najstariji član Akademije. Između razrednih predstojnika, koji su izabrani redovnim članovima istoga datuma, zastupa predsjednika ili potpredsjednika onaj razredni predstojnik, koji je porodom stariji.

Čl. 14.

Osoblje akademijskih institucija i kancelarije postavlja Akademija što u skupnoj sjednici, što u glavnoj skupštini. Provizorno ih može postaviti predsjednik.

Podvorničko osoblje postavlja predsjednik uz odobrenje skupne sjednice.

O sastancima.

Čl. 15.

Akademija se sastaje, raspravlja i stvara zaključke o svojim poslovima u razrednim i skupnim sjednicama, koje se drže prema potrebi, i u glavnoj skupštini, koja se sastaje u godini najmanje je-

damput, i to redovno koncem proračunske godine. Osim toga drži Akademija bar jednu svečanu sjednicu u godini.

Svečana je sjednica uvijek javna. Svi ostali sastanci mogu biti i javni, ako to zaključi razred dotično Akademija; javnost se ovim sastancima može stegnuti i samo na jedan njihov dio.

Čl. 16.

Glavna je skupština najviši odlučni organ Akademije. Njoj su pridržani najvažniji poslovi, kao napose: izbor članova i upravnika Akademije i drugi poslovi, koji su pravilima ili odlukom same glavne skupštine njoj pridržani. No i pored njih može se na konačnu odluku iznijeti pred nju svaki posao Akademije, ako pravila ne određuju drukčije.

U glavne skupštine dužni su dolaziti svi redovni i izvanredni članovi, pa i oni, koji stalno ne žive u Zagrebu.

Za valjanost glavne skupštine treba da je nazočno toliko redovnih i izvanrednih članova Akademije, kolika je polovina broja svih takovih njezinih članova. Ali kad se ima birati redovni član ili kad se odlučuje o kojem članu u smislu čl. 8., onda su nazočni i glasuju samo redovni članovi.

Glavnu skupštinu saziva predsjednik; kad drži, da je to nužno, može on sazvati i izvanrednu glavnu skupštinu, a dužan ju je sazvati, kad to zaključi skupna sjednica ili zatraži nadzorni odbor.

Čl. 17.

Razredne sjednice pretresaju i rješavaju poslove, koji se tiču razreda, i priređuju predavanja svojih struka. Razred samostalno i definitivno rješava stručna pitanja; ako su pri tom potrebni materijalni izdaci, onda razredne odluke trebaju potvrde skupne sjednice.

U razredne sjednice dužni su dolaziti svi redovni i izvanredni članovi, koji žive u Zagrebu, a mogu dolaziti i članovi dopisnici, ako razred ili njegov predstojnik to odluči.

Odlučni glas imaju samo redovni i izvanredni članovi razreda, a u vijećanju mogu sudjelovati njegovi članovi dopisnici i oni članovi drugih razreda, koji su nazočni (Čl. 7.).

Za valjanost razrednih sjednica traži se nazočnost bar polovine broja zagrebačkih redovnih i izvanrednih članova s odlučnim glasom. Ali ako se tko predlaže za redovnog člana ili se radi o prijedlogu, koji se u smislu čl. 8. tiče takova člana, onda mogu biti nazočni i glasovati samo redovni članovi, kojih tada mora biti bar polovina zagrebačkih članova dotičnog razreda.

U skupnim se sjednicama rješavaju poslovi, koji se tiču cijele Akademije, ako nijesu pridržani glavnoj skupštini.

U skupne sjednice dužni su dolaziti svi redovni članovi Akademije i njihovi zamjenici, koji žive u Zagrebu, a imaju pravo do-

lazili i ostali redovni i izvanredni članovi. Odlučni glas imaju redovni članovi i njihovi zamjenici; ostali izvanredni članovi sudjeluju samo u vijećanju. Za valjanost sjednice potrebna je bar polovina broja redovnih članova s njihovim zamjenicima. Ali ako se tko predlaže za redovnog člana ili se radi o odluci u smislu čl. 8., mogu biti nazočni i glasovati samo redovni članovi, kojih mora biti bar polovina zagrebačkih članova.

Čl. 18.

Svaki član Akademije dužan je dolaziti i u one sastanke Akademije, u koje je pozvan s naročitom napomenom, da je njegova nazočnost potrebna.

Članovima, koji stalno ne žive u Zagrebu, a dužni su odati se pozivu, naknađuju se troškovi za put i boravak u Zagrebu.

Čl. 19.

Akademija ili razred mogu za rješavanje stručnih ili drugih zadataka postavljati stalne ili privremene odbore. Osim svojih članova može Akademija ili razred u te odbore postavljati i druge stručnjake, a može i odbor sam pozvati lica, koja nije Akademija postavila.

Čl. 20.

Odluke svih sastanaka Akademije provodi njena uprava, to jest predsjednik s tajnicima.

U toj upravi sudjeluju i razredni predstojnici, ako je njihova suradnja po naravi predmeta potrebna.

Čl. 21.

Da širu publiku izvijesti o svom radu, drži Akademija u godini jednu redovnu svečanu sjednicu, i to poslije glavne redovne skupštine. Za druge osobite svrhe može Akademija držati izvanredne svečane sjednice.

Redovnoj svečanoj sjednici utvrđuje dnevni red akademijski poslovnik, a izvanrednoj posebna odluka Akademije.

O imutku Akademije.

Čl. 22.

Imutak Akademije ne smije se uskratiti svrsi, kojoj je određen. Za svako odsvojenje nužna je potvrda zakonodavnim putem. Akademija raspolaže sa četiri petine godišnjega čistog dohotka svoga imutka; jedna se petina ima pridodavati glavnici.

Cijelim imutkom upravlja sama Akademija. Upravu imutka pod neposrednim nadzorom predsjednika i uz njegovu suodgovornost vodi jedan od tajnikâ Akademije, kome se za to pridjeljuje potrebno pomoćno osoblje. Diobu tih poslova određuje taj tajnik sporazumno s predsjednikom.

Čl. 23.

Upravu imutka Akademije nadzire posebni nadzorni gospodarski odbor od tri redovna člana, koje izabira glavna redovna skupština na godinu dana.

Taj odbor ovlašten je u svako doba, a dužan je najmanje dva puta u godini nadgledati rad te uprave, lažili razjašnjenja, pregledavati knjige i račune.

Eventualne svoje prigovore priopćit će odbor predsjedniku Akademije, koji će ih uvažiti ili tražiti odluku skupne sjednice.

Čl. 24.

Akademija će kao javni prosvjetni zavod, koji stoji pod osobitom zaštitom države, primati za svoje svrhe i materijalnu potporu iz državnih sredstava, ako i u koliko je bude volirala Narodna skupština.

Osim loga može se Akademija obraćati na javnost za sabiranje dobrotnih prinosa u novcu, knjigama, umjetninama i stalinama.

Čl. 25.

Akademijska uprava, prema zajedničkim potrebama i na osnovi prijedlogâ pojedinih razreda, sastavlja uz sudjelovanje nadzornog gospodarskog odbora godišnji proračun potrebâ i troškova, pa ga skupnoj sjednici predlaže na pretres. Konačno odobrenje ostavlja se redovnoj glavnoj skupštini.

Zaključne račune predlaže akademijska uprava nadzornomu gospodarskomu odboru na pregledavanje, koji će ih odobriti ili vratiti s napomenama upravi.

Te račune s eventualnim napomenama nadzornog gospodarskog odbora i sa svojim odgovorima na te napomene konačno predlaže uprava redovnoj glavnoj skupštini na rješenje, a rezultat te pregledbe predlaže se ministarstvu prosvjete.

Čl. 26.

Akademija ima svoj pečat s državnim grbom i natpisom: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti.

Čl. 27.

Ako bi se kada Akademija razišla, odlučit će se o cijelom imutku zakonodavnim putem.

Zaključne odredbe.

Čl. 28.

Prema ovim pravilima sastavlja Akademija sama svoj poslovnik, a prema njima sastavlja i posebne naputke potrebne za njezino poslovanje.

Za promjenu poslovnika potrebna je odluka glavne skupštine. Svaka promjena priopćuje se ministarstvu prosvjete.

Čl. 29.

Pravila Akademije mogu se promijeniti samo odlukom od tri četvrtine broja svih redovnih i izvanrednih članova Akademije u glavnoj skupštini, a na snagu stupaju tako promijenjena pravila istom poslije potvrde državne vlasti u smislu Ustava.

Prelazna odredba.

Čl 30

Kad ovako modificirana pravila Akademije poluče potvrdu ministra prosvjete, imaju se u redovnoj ili izvanrednoj glavnoj skupštini izvršiti oni izbori, koji nijesu bili utvrđeni dosadašnjim pravilima.

Svi sadašnji pravi članovi Akademije budu tada redovnim članovima